

1 § Meddelande om preliminär plan för kammarens sammanträden hösten 2005

Talmannen meddelade att en preliminär plan för kammarens sammanträden hösten 2005 delats ut till kammarens ledamöter.

2 § Meddelande om statistiska uppgifter för riksdagsarbetet

Talmannen meddelade att statistiska uppgifter för riksdagsarbetet under riksmötet 2004/05 delats ut till kammarens ledamöter.

Statistiken skulle fogas som bilaga till detta protokoll.

3 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2004/05:FPM71 Förslag till landsbygdsförordning för perioden 2007–2013 till miljö- och jordbruksutskottet

4 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Motioner

2004/05:MJ24–MJ39 till miljö- och jordbruksutskottet

2004/05:K26–K32 till konstitutionsutskottet

2004/05:Sf30–Sf34 till socialförsäkringsutskottet

2004/05:Fi26–Fi29 till finansutskottet

2004/05:Sf29 till socialförsäkringsutskottet

2004/05:N23 och N24 till näringsutskottet

2004/05:So40 till socialutskottet

5 § Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken

Föredrogs

finansutskottets betänkande 2004/05:FiU20

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (prop. 2004/05:100 delvis och framst. 2004/05:RRS17).

Anf. 1 CARIN LUNDBERG (s):

Herr talman! I detta ärende behandlar finansutskottet den socialdemokratiska regeringens, dess samarbetspartiers och oppositionspartiernas förslag till inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken för de närmaste åren.

Finansutskottet tillstyrker regeringens förslag. Konjunkturen i världsekonomin fortsätter att vara god de kommande åren, även om tillväxttakten avtar i förhållande till fjolårets toppnivå. Sveriges bruttonationalprodukt väntas stiga med ca 3 % de närmaste åren. Den höga tillväxten gäller dock inte arbetsmarknaden, utan tvärtom. Målet om 80 % sysselsättning samt högst 4 % öppen arbetslöshet ligger fast. En rad åtgärder måste enligt utskottet vidtas för att målen ska nås. I vårpropositionen går regeringen vidare för att redan i år pressa ned arbetslösheten och öka sysselsättningen.

En mycket viktig del i politiken för att öka utbudet av arbetskraft är att minska den höga sjukfrånvaron. Utskottet konstaterar att de tidigare beslutade åtgärderna har börjat få avsedd effekt. Det så kallade ohälsotalet, det vill säga de samlade utbetalningarna för sjukpenning, aktivitets- och sjukersättning och rehabiliteringsersättning har sjunkit under år 2004 och hittills under 2005.

Avgörande för den svenska tillväxten och sysselsättningen är att Sveriges konkurrens- och företagsklimat är gott. I vårpropositionen presenteras en strategi för att fortsätta stärka Sveriges konkurrenskraft.

Forskningen ska förstärkas ytterligare. Prioriterade områden är medicinsk och teknisk forskning samt forskning till stöd för hållbar utveckling.

Fler åtgärder för ökad välfärd och rättvisa genomförs.

Utskottet avstyrker motionsförslag om att ändra utformningen av målen för budgetpolitiken. Nuvarande mål är enligt utskottet tydligt, robust och anpassat till internationell standard.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om inriktning av budgetpolitiken. Inriktningen innebär att budgetpolitiken styrs av två mål. Utgiftstaken för staten ska hållas samtidigt som saldot i de samlade offentliga finanserna ska uppvisa ett överskott på 2 % av bruttonationalprodukten i genomsnitt över en konjunkturcykel.

Genom en ansvarsfull budgetpolitik har Sverige i dag starka offentliga finanser och har klarat den senaste internationella konjunkturedgången utan att dra på sig underskottsproblem. Vi skiljer oss i det avseendet från flera EU-länder vars offentliga finanser i vissa fall utvecklats på ett oroväckande sätt. Sunda offentliga finanser är en förutsättning för en uthållig tillväxt och hög sysselsättning.

Det är därför av yttersta vikt att budgetpolitiken utformas på ett sådant sätt att långsiktigt stabila offentliga finanser vidmakthålls. Oppositionspartierna presenterar alternativ som uppges ge starkare offentliga

finanser än regeringens förslag och förespråkar att statens finansiella sparande ska vara i balans över en konjunkturcykel. Utskottet anser att det finns goda skäl att ifrågasätta oppositionspartiernas analyser.

Utskottet anser att regeringens förslag till riktlinjer för budgetpolitiken innebär en fortsättning på den ansvarsfulla budgetpolitik som bedrivits sedan regeringsskiftet 1994. Nuvarande inriktning av budgetpolitiken har enligt utskottets mening goda förutsättningar att främja fortsatt stabila offentliga finanser och utgöra en grund för hög tillväxt och full sysselsättning.

Herr talman! Utskottet behandlar även Riksrevisionens förslag angående användningen av inkomstavdrag i statsbudgeten liksom fyra motionsförslag. Utskottet avstyrker förslagen.

Anf. 2 MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Precis som förra året saknar vi tyvärr finansministern på plats när vi går in för riksdagens avslutning genom att prata om de ekonomisk-politiska riktlinjer som regeringen har skisserat i sin vårproposition. I stället företräds Socialdemokraterna av finansutskottets ordförande, riksdagsledamot Arne Kjörnsberg, från Borås i södra Älvsborg.

Arne Kjörnsberg är, herr talman, en hyvens karl, men det är naturligtvis synd att inte finansministern är på plats. Han är ju annars ganska debattsugen. Vi hade möjlighet att diskutera de ekonomisk-politiska riktlinjerna med Pär Nuder när han kom hit till kammaren för två månader sedan och presenterade regeringens vårproposition.

Han var så debattsugen att han inte fick nog utan utmanade mig på debatt. Vi hade en debatt på torget i Malmö för tre veckor sedan. Jag hade tänkt att vi kunde fortsätta den i dag.

Jag vet att det pågår ett väldigt viktigt EU-toppmöte i Bryssel där man ska diskutera EU:s långtidsbudget, och då var naturligtvis finansministern ursäktad. Därför blev jag jätteförvånad när jag såg ett pressmeddelande i dag på morgonen. Det pressmeddelandet säger att Pär Nuder besöker södra Älvsborg i dag. Om en timme ska han minsann tala preliminärt om det ekonomiska läget i Sverige.

Hade inte Arne Kjörnsberg kunnat göra det hemma i sin valkrets, så hade finansministern kunnat komma hit och här i riksdagen prata preliminärt om det ekonomiska läget? Det är ändå en ganska bra debattarena. Hans budskap kan höras av fler människor än i Hyssna där han befinner sig kl. 10 för att, som sagt, preliminärt tala om det ekonomiska läget i Sverige.

Låt mig inledningsvis, herr talman, yrka bifall till reservation 1 i utskottets betänkande. Det är den gemensamma borgerliga reservation som handlar om den ekonomiska politikens inriktning i stort.

Den reservationen utgör inte ett sammanhållet komplett regeringsprogram. Det är inte heller avsikten att reservationen ska göra det. Reservationen är en tydlig signal om de fyra allianspartiernas beredvillighet att överta regeringsansvaret i vårt land. Reservationen anger grunderna för den ekonomiska politik som vi tror behövs om vi i vårt land ska kunna återupprätta en arbetslinje – den arbetslinje som socialdemokratien tyvärr har övergivit.

Reservationen inleds med orden: Sverige kan bättre. Sverige behöver förändring. Det stora utanförskapet är Sveriges största problem.

Tyvär är vi, herr talman, inte överens med Socialdemokraterna ens om detta.

Jag hörde lite på den debatt som fördes här i kammaren i går av Hans Hoff för Socialdemokraterna. Den handlade väldigt mycket om siffror och sifferexercis och hur stor arbetslösheten egentligen är.

Pär Nuder skickar nu runt en cirkulärartikel i A-pressen som säger: Moderaterna tricksar med siffror för att få arbetslösheten att framstå som väsentligt högre än vad den faktiskt är.

Vi har i dag, vilket också framgår av utskottets betänkande, 259 000 öppet arbetslösa i vårt land. Till det kommer nära 130 000 som är satta i olika typer av Amsåtgärder. Det innebär en direkt arbetslöshet på 8,7 %. Till det har vi 163 000 så kallade latent arbetssökande, sådana som skulle vilja jobba men som inte bryr sig om att söka jobb då de inte tror att de kan få något. Den siffran inkluderar dem som studerar på heltid inte därför att de egentligen vill studera utan därför att de inte kan få något jobb. Det här är grupper som i den internationella arbetslöshetsstatistiken räknas in i gruppen arbetslösa.

Till det har vi 250 000 undersysselsatta, alltså människor som inte jobbar så mycket som de egentligen skulle vilja. Vi har 243 000 sjuk-skrivna och 547 000 i aktivitets- och sjukersättning, det som på svenska brukar kallas för förtidspension.

Riksrevisionen kom häromdagen med en rapport som betecknande nog kallas *Förtidspension utan återvändo* där man beskriver att 10 % av befolkningen mellan 19 och 64 år faktiskt är förtidspensionerade i dag och att förtidspensionerna i år enligt Försäkringskassans budgetunderlag beräknas kosta nära 70 miljarder kronor. Vi har en förtidspensionsskuld som regeringen själv i budgetpropositionen anger till i storleksordningen 639 miljarder kronor.

När vi från allianspartiernas sida säger att det i dag var nästan en och en halv miljoner svenskar som inte gick till jobbet är det alltså inte ett tricksande med siffror utan en beskrivning av den verklighet vi har i Sverige i dag – en beskrivning av socialdemokratins misslyckande, en beskrivning av det stora utanförskapet och därmed också en beskrivning av de enorma utmaningar som Sverige står inför.

Vi är inte ensamma om den här beskrivningen. Hans Karlsson, vår tidigare kollega, sedermera socialdemokratisk Europaparlamentariker, säger så här i Dagens Industri: ”En miljon människor är antingen långtidsarbetslösa, långtidssjuk-skrivna eller förtidspensionerade i Sverige i dag. Av dem är ungefär hälften fullt arbetsföra. Vi använder sjukpenning och förtidspensionering till att betala människor för att de inte ska jobba.” Detta är Hans Karlssons ord. Han arbetar nu på LO.

Han fortsätter: ”Vi är några stycken här på LO som mellan skål och vägg brukar säga att arbetslösheten i Sverige nått europeisk nivå. Mellan 20 och 25 % av människor i arbetsför ålder står ofrivilligt utanför arbetsmarknaden.”

Så är det. I stora delar av vårt land står en tredjedel av den vuxna befolkningen utanför den reguljära arbetsmarknaden.

Det här innebär naturligtvis stora påfrestningar och mycket lidande för de människor som är berörda. Jag har sett arbetslösheten på nära håll, i min egen familj. Jag vet vad arbetslösheten betyder för hushållsekon-

min. Jag vet vad det betyder för självkänslan när man söker jobb på jobb men inte får ett positivt svar.

Men den stora arbetslösheten och det stora utanförskapet innebär också ett problem för landet och för välfärden, ett problem som understryks av att vi nu går in ett 2000-tal där vi kommer att bli allt fler pensionärer och allt färre svenskar i arbetsför ålder. Vi kommer då inte att klara att betala för den välfärd med skola, sjukvård och rättsväsende som vi har vant oss vid att ta för given.

Pär Nuder vill möta den utmaningen med höjda skatter. Men det är ingen lösning på problemet. Det är inget svar på utmaningen hur vi långsiktigt ska klara att betala den offentliga sektorn och dess välfärdstjänster. Skattehöjningsvägen är stängd. Höjda skatter skulle ännu mer kringskära människors möjligheter att ta ansvar och påverka sin egen situation. Men höjda skatter skulle framför allt fortsätta att undergräva Sveriges konkurrenskraft och påskynda utflyttning av företag och jobb ifrån vårt land.

Det är därför vi säger: Det finns inga genvägar! Om vi ska kunna betala morgondagens skola, morgondagens sjukvård och morgondagens rättsväsende, all den välfärd som vi har vant oss vid att ta för given, måste vi bli fler som arbetar. Vi måste bli fler som kan och vill arbeta mer än vad vi gör i dag. Det är också därför vi moderater när vi utformar vår politik lyfter fram att det alltid måste löna sig att arbeta, att företag måste vilja och våga anställa och att vi måste få en politik som gör att det lönar sig bättre att omsätta idéer i företagande.

Arbetet är grunden för välstånd, för trygghet och för enskilda människors oberoende. I dag är det i realiteten olönsamt. Skatten tar för mycket. För många bidrag försvinner. Det är olönsamt att gå från arbete på deltid till arbete på heltid. Det lönar sig illa att gå från sjukskrivning på heltid till sjukskrivning på halvtid. Det lönar sig illa att gå från bidragsförsörjning till försörjning genom eget arbete.

Vi föreslår kraftiga skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare och stramare bidrag. Skattesänkningarna handlar om mycket pengar. Det handlar om en tusenlapp i månaden för en städare eller en förskolelärare. Däremot är det inte så, vilket det kan låta som när man hör socialdemokrater uttala sig i den allmänna debatten, att vi tror att man kan bota utslitna ryggar med karensdagar eller att man kan kurerat pisksnärtskador med sänkt sjukpenning.

Vi vet dock, herr talman, att sjukfrånvaron påverkas av hur vi utformar våra system. Vi kan i dag se tillbaka på ett halvt sekel av sjukskrivningar, och vi kan mycket tydligt se att frånvaron ökar när ersättningsnivån höjs och minskar när ersättningsnivån sänks. Jag menar att den politiska uppgiften måste vara att avväga våra trygghetssystem så att de fångar upp människor som oförskyllt råkar illa ut till följd av sjukdom, skada eller arbetslöshet men samtidigt är utformade så att de ger starka drivkrafter till arbete. Den omständigheten, herr talman, att vi är ett folk som blir allt friskare i den meningen att vi lever allt längre och samtidigt har en kvarts miljon människor sjukskrivna och drygt en halv miljon människor i förtidspension är ett uttryck för att dagens avvägning inte är bra.

Vi måste också, herr talman, få en politik för företagande, ett bättre företagsklimat som gör att det lönar sig att omsätta goda idéer i eget

företagande och nya jobb. Företagen måste bli inte presumtiva skattefiff-lare utan vår tids hjältar.

Låt mig till sist säga, herr talman, att vi inte tror att Sveriges framtid ligger i konkurrens med låga löner. Moderat politik syftar heller inte till, som Arne Kjörnsberg om en liten stund kommer att hävda, att etablera en låglönemarknad i Sverige. Vår politik syftar till att fler människor ska kunna försörja sig själva och bidra till allas vår välfärd.

Anf. 3 KARIN PILSÄTER (fp):

Herr talman! Riktlinjerna för den ekonomiska politiken är oerhört viktiga. Tyvärr förlorar vi oss alltför ofta i diskussioner om detaljerna i stället för att inta det helikopterperspektiv som man behöver utgå från för att sedan dyka ned och jobba med detaljer.

Just nu pratas det väldigt mycket om utflyttning. Väldigt många människor är oroliga för sina jobb. En hel del människor har förlorat sina jobb på grund av utflyttning av företag beroende på omstruktureringar i näringslivet. Öppenhet och globalisering är ju dock i grunden det som varit med och byggt det svenska välståndet. Det svenska välståndet bygger i hög grad på att Sverige har varit öppet för omvärlden och att vi inom landet ständigt har haft förmågan att ställa om och utvecklas. Vi har inte bara hängt med utan väldigt ofta också legat ett eller annat steg före. Denna förmåga har vi haft alltsedan vikingarnas innovativa skeppsbyggen som förde dem ut på sina handelsfärder, och en och annan irrfärd av annat slag, och vidare genom århundradena. Vi har sålt Agafyrar, vi har sålt Ericssontelefoner och vi har exporterat Ikeavaruhus. ”Årat ditt namn för över jorden.”

Under mycket lång tid har det varit förmågan att på hemmaplan fatta viktiga systembeslut och sedan hålla oss öppna mot omvärlden som har gett människor möjlighet att skapa detta välstånd. Det avvecklade skräväsendet, införandet av den allmänna folkskolan, aktiebolagslagen – i mitten på 1800-talet fattades det mycket viktiga systembeslut i vårt land som var helt avgörande för den fantastiska period av hundra år av tillväxt som sedan låg framför oss.

Problemet i dag är att vi i alltför hög grad har lämnat inriktningen på att ha en politik och ett system som gör att människor ständigt kan ställa om till att ha en politik som innebär att systemen hjälper människor att ställa av. Det här ska vi se i kombination med att kraften och hastigheten i globaliseringen, öppenheten, förändringen har blivit så mycket starkare. Globaliseringen är ingenting nytt, men hastigheten, tempot och kraften är mycket starkare. Jag tror att den här kraften i globaliseringen, i ekonomin, i dag är *mycket* större än någon av oss här och de allra flesta debattörer och förståsigpåare i Sverige anar. Jag tror att kraften är oerhört mycket större.

Det skede vi är inne i nu tror jag är betydligt mer avgörande än som kanske framgår av de ekonomiska debatter som förs i politiska sammanhang och bland andra debattörer. Jag tror att det är en mer avgörande situation vi befinner oss i just nu. Det är ett vägval. Ska vi fortsätta att ställa av, eller ska vi verkligen få fart på kraften och möjligheten i att ställa om?

Jag tror att Sverige har fantastiska möjligheter. Men just nu ägnar sig industrin och företagen i Sverige i hög grad åt att investera i effektivise-

ringar för att kunna göra personalneddragningar. Det är investeringar som innebär att man inte expanderar utan effektiviserar.

Vi ställer av väl fungerande energiproduktion för att i stället ägna oss åt att släppa ut växthusgaser. I min lokala morgontidning stod återigen i morse rubriken Golfströmmen riskerar att helt ställas av, den med, vilket kommer att betyda att hela Norden kommer att hamna under tjock packis. Det är klart, att resonera om hur Ams ska fungera i det läget blir ganska oväsentligt. Men kraften i förändringen är trots allt rätt stor, om man säger så.

Vi ställer av människor. Mikael Odenberg hänvisade till Riksrevisionens rapport *Förtidspensionering utan återvändo*. Det är inte bara så att vi har ställt av en tiondel av befolkningen i arbetsför ålder som förtidspensionärer, var femte ny förtidspensionär är under 40 år. Och ärligt talat, så många 40-åringar och 30-åringar känner jag att jag vet att var femte inte på grund av sjukdom är helt arbetsförmögen. Det sitter kanske någon här som fortfarande är under 40 år.

Faktum är att vår värderade utskottsordförande, som det refererades till tidigare, är ett utmärkt exempel på att till och med dagens mer normala ålderspensionsålder är en missbedömning av var väldigt många människors kapacitet, ork och kraft sätter sin begränsning. Förtidspensionering och långtidssjukskrivning är inte alls bara medicinska bedömningar, som det ibland hävdas, utan det är till och med officiellt att man kan åberopa särskilda omständigheter och så vidare. Det har också bekräftats, inte minst i den rapport som Jan Edling försökte lägga fram hos LO-ekonomerna men blev hindrad. Det bekräftas i långa rader av andra rapporter.

Man ställer av Amschefer, riktigt av vilka skäl vet vi inte, men vi kunde se i dag att det uttalats av arbetsmarknadsministern att den nya chefen ska vara någon som kan få ned den *öppna* arbetslösheten till 4 %. Då behöver man inte vara väldigt konspiratoriskt lagd för att inse att det just handlar om att hitta någon som är beredd att med små medel skapa många olika typer av arbetsmarknadsåtgärder som gör att man kan hyfsa statistiken.

Det pratas mycket om kraften i konjunkturen. Hur var det egentligen förra kvartalet? Har det blivit tvärstopp? Ekonomer sågar statistiken och så vidare. Men konjunkturer kommer och går. Medan regeringens ledande företrädare, åtminstone en hel del av dem, ropar på räntesänkningar är det bara att konstatera att de gamla sambanden mellan bnp-tillväxt och jobbtillväxt ändå inte stämmer. De som sitter och pular med sina regressionsanalyser kan väl göra det, men det blir inga nya jobb av det. Vi har systemfel, och vi har strukturproblem. Sverige har jättestora förutsättningar, men vi måste ta itu med dem.

Visst kan det finnas anledning att försöka göra mer åt de konjunkturrellt arbetslösa. Men i grunden är det inte det som är det stora problemet utan det är resten, hela den enorma mängd människor, någonstans mellan 15 % och 20 % av befolkningen, vars kapacitet och förmåga inte tas till vara.

I TCO-rapporten *Fler i arbete – färre utanför* bekräftas också den bild som man har av att vi faktiskt inte ställer om utan att vi i hög grad ställer av. Det är inte längre branscher som slås ut på grund av konkurrenstrycket och nya branscher som växer fram, utan det är företag som

växer och krymper, växer och krymper. För att det här ska fungera krävs det betydligt större rörlighet och flexibilitet hos människor. Tyvärr, kan man säga, men samtidigt är det ju det som skapar möjligheter.

Det är inte den högspecialiserade, högteknologiska industrin och tjänstesektorn som växer utan det är basindustrin. Det är det vanliga. Det är inte de högavlönade jobben. Det är de medelavlönade och så vidare. Arbetslösheten är rätt så jämt spridd.

Det här gör att många av de myter och gamla föreställningar om hur vi ska förändra ekonomin och vilka politiska grepp som behövs för att stärka människors möjlighet faktiskt inte stämmer. Det vi behöver är bland annat en våg av entreprenörskap. Det är de små företagen som växer. Det är de små företagen som anställer. Visst behöver vi ett ökat arbetsutbud, men framför allt behöver vi någonstans för människor att gå. Vi behöver radikalt förbättrade villkor för de små företagen, för de växande företagen, för de människor som är beredda att ta risker och göra stora insatser för att skapa något nytt och skapa jobb och försörjning åt andra.

Enligt Entreprenörbarometern är det de nya företagen med drygt fem anställda och uppåt som vill anställa. Det är bekräftade siffror sedan flera år tillbaka från Statistiska Centralbyrån. Sverige ligger långt framme när det gäller att ha en högkvalitativ tjänstesektor. Vi har en stor sådan andel, men när det gäller vad som har hänt i expansionen de senaste åren ligger Sverige väldigt långt efter i stället. Vi hänger inte med.

Det är ju här våra möjligheter ligger eftersom våra anspråk, våra prententioner på välbefindande och välfärd är betydligt högre än att vi ska kunna slå in på den lite uppgivna vägen att i stället försöka konkurrera med låga löner. Vi behöver större kraft i att ställa om och utvecklas, herr talman.

Därför föreslår vi i Folkpartiet tillsammans med de övriga partierna i den borgerliga alliansen riktlinjer för den ekonomiska politiken som i hög grad är inriktade på FoU-paradoxen. Vi satsar så mycket på forskning och utveckling men får ändå inte jobb och företagande. Vi ska kunna avveckla själva paradoxen. Fler ska komma i arbete. Villkoren för små och växande företag ska bli radikalt bättre. Och vi föreslår en politik för att komma tillbaka till sundare offentliga finanser.

Majoriteten ifrågasätter om det är rimligt att statens finanser ska vara i balans över en konjunkturcykel. Ja, jag tycker att det är rimligt. Men framför allt är det så att majoritetens eget mål på lite sikt faktiskt är ännu mer ambitiöst. Det är bara det att man ligger väldigt långt ifrån sina egna uppställda mål även på den punkten.

170 miljarder i budgetunderskott samlat under en fyraårsperiod då det faktiskt har rått högkonjunktur är inte någon bra ordning, och det är inte sunda offentliga finanser. Ihop med den upparbetade förtidspensions-skulden på 639 miljarder kronor tycker jag att det ger viss anledning till om inte alarm så till omprövning och att sätta sunda offentliga finanser på riktigt i en mer central ställning i diskussionen om budgetpolitiken.

Herr talman! Inför arbetet med den riktiga budgeten yrkar jag bifall till reservation nr 1.

Anf. 4 MATS ODELL (kd):

Herr talman! Även jag vill faktiskt börja med att inskränka mig till att yrka bifall till den gemensamma fyrpartireservationen nr 1.

Den här debatten ska handla om riktlinjerna för den ekonomiska politiken. Det har den ju gjort. Men, herr talman, jag skulle vilja vara lite mer rättfram än mina företrädare kanske har varit. När man studerar dagens betänkande och när man tittar på den förda politiken kan man konstatera att regeringen har en övergripande strategi för denna ekonomiska politik.

Den går ut på, som flera har varit inne på, för det första att dölja så mycket som möjligt av den öppna arbetslösheten, för det andra att vänta på att den internationella konjunkturen ska ta ytterligare fart och för det tredje att skylla de uteblivna resultaten på Riksbanken. Detta är en kort sammanfattning – tyvärr.

Vi kristdemokrater delar i det här läget Göran Perssons uppfattning att en regerings allt överskuggande uppgift är att minska just arbetslösheten. I motsats till Göran Persson syftar vi på både den dolda och den öppna. Vi talar om de många tiotusentals långtidssjukskrivna som längtar efter att komma tillbaka till jobbet och om de mer eller mindre ofrivilligt förtidspensionerade. För deras skull, men också för hela samhällsekonomins skull, för barnens och de gamlas skull, för den underbemänskade skolans skull och för att rusta upp ett eftersatt rättsväsende, måste vi skapa bättre förutsättningar för fler jobb.

Herr talman! Socialdemokraterna har nu haft elva år på sig i obruten maktställning, och de har inte ens nått i närheten av sina egna oftast ganska blygsamma mål.

En av de kraftfullaste åtgärderna som har vidtagits av regeringen under senare år är stängningen av det som myndigheterna anser vara säkert och det expertisen anser vara lönsamt, nämligen Barsebäcksverket. I andra fall behöver man inte lagstifta om nedläggning och utflyttning av industriell verksamhet. Det går liksom av bara farten. Vi förlorar för närvarande i genomsnitt 3 000 industrijobb i Sverige per månad. Lika lite som kraftföretagen hinner ersätta Barsebäck med vindkraft på några år, lika lite hinner Sverige med den politik som nu förs hitta nya jobb i stället för dem som nu lämnar oss i allt snabbare takt.

Vi gjorde en sammanställning för någon månad sedan över hur de olika EU-länderna har skapat nya jobb. Det visade sig att Sverige för perioden 1995–2004 kommer femma från slutet. Jag myntade då uttrycket att vi är bäst bland de sämsta på att skapa nya jobb. Det är kanske bra, men det räcker framför allt inte. Vi ser effekterna av detta i äldreomsorgen, i våra förskolor och så vidare. Pengarna räcker helt enkelt inte till.

Det är alltså dags att pröva andra recept. Vi kristdemokrater har sådana. Vi har gemensamt sådana i det fyrapartissamarbete som blir allt närmare, tätare och fungerar allt bättre.

Det kristdemokratiska alternativet till regeringens ekonomiska politik innehåller ett antal reformförslag. Jag går inte in på detaljer om detta – det är inte min uppgift i dag utan det ska vi göra i höst när vi diskuterar våra alternativ till budgetpropositionen – men det är framför allt ett antal åtgärder för att skapa både utbud och efterfrågan på arbetskraft. Det är bara så vi kan klara de stora utmaningar som ligger framför oss.

Vad som krävs då är strukturella reformer, strategiska skattesänkningar på arbete, på sparande och på företagande. Vi satsar på att stimulera utbudet och inte minst efterfrågan på arbetskraft. Vi lägger då i vår motion fram förslag till en stor inkomstskattereform. Enligt förslaget sänks marginalskatterna för låg- och medelinkomsttagare med upp till

10 %. Det innebär också en direkt skattesänkning på ungefär 1 000 kr per månad för flertalet heltidsarbetande. Men också pensionärerna, herr talman, får med vår politik behålla mer av sin pension efter skatt genom en höjning av såväl garantipensionen som grundavdraget för pensionärer. Erfarenheter från liknande inkomstskattereformer från bland annat England visar tydligt att den typen av breda skattesänkningar är effektiva när det gäller att skapa nya jobb.

Medan inkomstskattereformen, höjd utbildningspremie och sänkt skatt för äldre som förvärvsarbetar efter det att de har fyllt 65 år i huvudsak är utbudsstimulerande, det vill säga stimulerar utbudet av arbetskraft, finns det också en mängd förslag till hur efterfrågan på arbetskraft ska öka. Vi föreslår, liksom tidigare, att man inför ett avdrag för hushållstjänster. Det är ganska märkligt att regeringen har ett sådant ideologiskt motstånd mot att skapa en ny tjänstesektor. Här försöker man mana fram bilden av mellankrigstidens pilsnerfilmer där det kommer in pigor i stärkta förkläden och niger inför ett herrskap som sitter och röker cigarr och äter punschpraliner i en soffå. Vad det handlar om, herr talman, är nya moderna företag, kvinnor och män, som hittar tjänster att sälja till barnfamiljer och till pensionärer som vill bo kvar längre hemma. Det är skamligt att av ideologiska skäl blockera möjligheterna att skapa förutsättningar för alla som i dag är arbetslösa och vill komma tillbaka och hitta nya affärsidéer.

Vi vill också införa ett riskkapitalavdrag för entreprenörer. Vi vill se över LAS och MBL för anställda i mindre företag, herr talman. Det visar sig att när man frågar företagare, entreprenörer, varför de inte anställer pekar de på att det här är viktiga frågor. Jag har sett i utskottets majoritetstext att man bara viftar undan detta och pekar på att det inte finns några vetenskapliga belägg för att frågorna skulle påverka utbudet. Nej, det klart. Det kan man naturligtvis säga. Men företagarna svarar att det i praktiken är så.

Jag kom just nu att tänka på en parallell. Ta det nya förslaget till EU-konstitution. Hur många av dem som nu säger att de ska rösta nej har läst och vetenskapligt analyserat detta? De säger nej! Eller hur? Det är ungefär samma sak. Företagarna anser att det är problem. Därför anställer de inte. Därför är det vår uppgift att skapa bättre förutsättningar för de mindre och medelstora företagen.

Vi kräver att sjuklöneansvaret ska avvecklas efter andra veckan. Det är också ett vanligt förekommande svar till varför man inte anställer. Det har effekten att man plockar bort människor med en sjukdomshistoria, som då ställs att helt och hållet försörjas av det offentliga, i stället för att staten ska ta det försäkringsansvar som nu läggs på småföretagarna i vårt land. Det är en kontraproduktiv politik.

Vi vill också förenkla ägarbeskattningen och avveckla förmögenhetsskatten som har drivit ut ungefär 800 miljarder av svenska hushålls sparpengar till utlandet. Om vi får tillbaka dem kommer det att skapa förutsättningar för nya investeringar och nya arbetstillfällen i vårt land.

Om vi ska klara en bra och uthållig tillväxt krävs också en större satsning på forskning och kvalitetsinriktad skol-, gymnasie- och högskoleutbildning. Vi har i Allians för Sverige presenterat ett gemensamt förslag, en kraftig satsning på forskning.

Vi har satt några nya mål för den ekonomiska politiken. Ett mål ska vara att antalet arbetade timmar ska öka. Det är, till skillnad från målen om att hålla den öppna arbetslösheten på en viss nivå, ett konkret mål som leder till att ekonomin växer. Det andra är att vi ska ha en uthållig ekonomisk tillväxt på i genomsnitt minst 3 % per år. Det är också ett mål som är operativt och tydligt.

Inkomstskattereformen kostar ungefär 37 miljarder kronor nästa år och knappt 39 miljarder 2007. Det är ungefär dubbelt så mycket som vi satsade tidigare, men vi tror också att det ger en mycket starkare sysselsättningseffekt. Det är den ledande principen bakom detta.

Herr talman! Vi har alla noterat den senaste tidens groteska våldsbrott. Vi har sett att många människor med psykiska problem finns ute. De borde få omsorg och rehabilitering på ett helt annat sätt. Därför satsar vi på en kraftfull upprustning av såväl rättsväsendet som psykiatrin. Det är en oerhört angelägen sak att rättssamhället återupprättas. Vi satsar 500 miljoner mer på polisen och 300 miljoner till kriminalvården. Det här är också en riktlinje för den ekonomiska politiken, det vill säga att rätts-samhället ska stärkas.

Herr talman! Jag menar att den här inriktningen av den ekonomiska politiken har förutsättningar att skapa fler jobb, ge bättre skatteintäkter, mer resurser till äldreomsorg och sjukvård samtidigt som barnfamiljernas valfrihet ökar. Men för att det ska lyckas måste också samhällets etiska grund restaureras och förstärkas. Den bästa brottsförebyggande åtgärden är fler trygga uppväxtmiljöer för barn och ungdom. Där otryggheten breder ut sig hjälper ingen ekonomisk tillväxt i världen.

Jag yrkar bifall till reservation nr 1.

Anf. 5 ROGER TIEFENSEE (c):

Herr talman! Det är naturligt att en sådan här debatt om ekonomiska riktlinjer handlar om arbetslösheten, ohälsan och det stora utanförskapet, för det är ju det stora problemet i svensk ekonomi. Tillväxten är hygglig, och vi har en hög produktivitet, men tyvärr omsätts inte den som brukligt, som vi har varit vana vid tidigare, i nya jobb. Därmed blir arbetslösheten också det stora problemet vid köksbordet.

Tänk bara förra veckan, när 1 300 personer samma dag på olika ställen i landet fick besked om att de var varslade om uppsägning för att företag lade ned eller flyttade ut sina verksamheter. 1 300 personer! Det var många som vid köksbordet dagen efter kände otrygghet inför framtiden, med osäkerhet om jobb och välfärd.

Den otryggheten skapar en osäkerhet inför framtiden. Men den osäkerheten börjar nu också synas i tillväxten. I den föreliggande vårpropositionen, som vi nu debatterar, räknar regeringen med en tillväxt på årsbasis på 3 % de närmaste åren. Vi kan nu se att tillväxten det första kvartalet i år på årsbasis bara är 1,4 %, just för att människor inte konsumerar i den utsträckning som man hade räknat med. Exportindustrin går fortfarande bra, men människor konsumerar inte.

Varför konsumerar man inte? Jo, man känner osäkerhet inför framtiden. Bristen på åtgärder för att ta tag i utanförskapet på arbetsmarknaden, få fram nya jobb och växande företag, slår nu också igenom på tillväxten.

Vår uppgift som politiker måste vara att skapa trygghet i förändringen. Vi är i en globaliserad ekonomi och utsätts för ett massivt konkur-

renstryck. Jobb flyttar ut och försvinner. Då måste vår uppgift vara att skapa trygghet i den situationen.

Min dröm, herr talman, är att ge den en och en halv miljon människor som inte går till jobbet en vanlig dag möjlighet att komma tillbaka till arbetslivet. När en och en halv miljon människor i arbetsför ålder inte går till jobbet en vanlig dag därför att de är arbetslösa, i arbetsmarknadsåtgärder, sjuka eller förtidspensionerade kan det inte finnas någon viktigare uppgift för den ekonomiska politiken att ta tag i. Det drabbar både människors privata ekonomi och samhällsekonomin. De drabbas av detta stora utanförskap. Många människor blir beroende av bidrag, med den osäkerhet som det innebär, och människornas självbestämmande minskar. Vi ser det på tillväxten.

Samtidigt blir kostnaderna som en gökunge i statens budget. Det finns en tumregel som säger att 1 % högre arbetslöshet innebär 6 miljarder större utgifter. Det är sådana pengar som man skulle kunna använda till vård, skola och omsorg. Men de trängs ut av de ökade transfereringarna.

Lösningen på det här problemet kan inte vara att höja skatterna, utan att ge fler chansen att komma tillbaka och bidra på arbetsmarknaden. Det stärker både den enskilde individen och samhällsekonomin. Men då behöver människor och företag hjälp och stimulans, och jag kan se tre områden som är viktiga.

Det första är att göra det lönsamt att jobba jämfört med att leva på bidrag. Därför vill vi rikta in våra skattesänkningar just på arbete. Vi har gjort en omformning av vår skattepolitik. För att verkligen få effekt, verkligen stimulera människor att komma tillbaka till arbetslivet och göra det lönsamt att jobba, har vi format vår skattepolitik så att vi riktar skattesänkningarna fortsatt till låg- och medelinkomsttagare men enbart till dem som jobbar.

Vi har tidigare gjort en poäng av att vi riktar skattesänkningar till pensionärer och breda grupper. Men när bromsen i pensionssystemet håller på att slå till just därför att vi har för få arbetade timmar tror jag på den inriktningen, den fokuseringen, av skattepolitiken, att få fler arbetade timmar, att rikta skattesänkningarna till dem som arbetar. Det kan jag också motivera för en pensionär. Det ska helt enkelt bli möjligt att leva på sin lön.

Den andra delen är att ge sjukskrivna möjlighet att komma tillbaka till arbetslivet, i stället för att erbjuda passiv sjukpenning eller förtidspensionering. I dagens system har Försäkringskassan en uppgift att inom ett år pröva möjligheten att förtidspensionera en person. Den uppgiften har man lyckats väldigt väl med. Vi har 550 000 förtidspensionerade i Sverige. Det är många människor som inte skulle behöva vara förtidspensionerade, då de är det på grund av att de inte har fått en bra rehabilitering eller inte har fått chansen på arbetsmarknaden. Jag vill ge dem chansen att komma tillbaka. Därför tror jag att Försäkringskassan måste få ett tydligare ansvar för att jobba med aktiv rehabilitering. I dag har vi ett delat ansvar mellan Försäkringskassan och företagen som blir otydligt – människor ramlar emellan.

Den tredje delen handlar om att ge företag möjlighet att växa och anställa. Vi har lagt allmänborgerliga förslag som att slopa förmögenhetsskatt och att ta bort och reformera 3:12-reglerna. Vi har också föreslagit

att man ska halvera arbetsgivaravgiften för den först anställda – i soloföretagen den först anställda i företaget – och att man ska halvera arbetsgivaravgiften för nyanställningar. Vi vet att jobb och företag flyttar ut, men då vill vi stimulera fram de nya jobben genom att halvera arbetsgivaravgiften för nyanställningar och behålla och eventuellt utveckla den halverade arbetsgivaravgift som finns i dag i utsatta regioner. EU-kommissionen håller på att titta på om man kan göra den bredare och mer generell, och inte bara rikta den till vissa sektorer.

Det är så, herr talman, som LO-utredaren Jan Edling säger, att enbart arbetsmarknadspolitik inte ger några nya jobb. Vi behöver komplettera arbetsmarknadspolitiken med en aktiv, företagsinriktad politik.

Om vi tar fokus på arbetsmarknadspolitiken tror jag att det behövs fokus på dem som har extra svårt att få fäste på arbetsmarknaden, de som har varit utanför under lång tid. Det är därför som vi gemensamt i alliansen har presenterat ett förslag om nystartsjobb. Det är brett, och det riktar sig till ungdomar som har varit arbetslösa i mer än sex månader, till långtidsarbetslösa, till sjukskrivna, till förtidspensionerade och till socialhjälpstagare. Det är personer som skulle kunna arbeta men som befinner sig i de här ersättningssystemen bara för att de inte har fått chansen på arbetsmarknaden. Det här är bredare än regeringens anställningsstöd, som enbart är inriktat på långtidsarbetslösa.

I gårdagens debatt om tilläggsbudgeten penklade majoritetens företrädare mellan att å ena sidan tycka att alliansens nystartsjobb var för dåliga och inte skulle ge någon effekt och å andra sidan säga att det var något slags allmän dragningsrätt för företagen och att det därmed skulle vara så bra att det skulle kosta jättemycket pengar.

Vi har räknat med en undanträngningseffekt på 1,2 miljarder. Men det är en kostnad som uppkommer när människor – långtidsarbetslösa eller förtidspensionerade – som har varit utanför arbetsmarknaden kommer in. Jag tycker att det är en kostnad som är väl värd att ta. Jag ser gärna att den blir högre om det är fler som kommer in. Jag ser inte något problem i det. Jag har svårt att se att man från majoritetens sida skulle tycka att det här var förskräckligt, därför att för många skulle komma i jobb. Det är det som ligger i botten – det är det ni säger.

Jag har också noterat att finansministern, efter att vi har presenterat det här gemensamma förslaget, aviserar ett nytt jobbpaket. Det är väl det tredje eller fjärde jobbpaketet som kommer i höstens budget. Det brukar komma nya jobbpaket på toppen av de jobbpaket som inte har gett effekt. Men nu kommer ett jobbpaket där man ska bredda det hela och kanske rikta sig till sjukskrivna och förtidspensionerade. Det är väl bra om vi i oppositionen också kan påverka så att arbetsmarknadspolitiken blir bättre. Det tror jag att vi har en gemensam uppgift att fokusera på så att vi verkligen hjälper de människor som har de största behoven. Jag upplever att det är den en och en halv miljon människor som står utanför arbetsmarknaden och som skulle vilja vara med och bidra som har de största behoven nu. Då måste vi ha fokus där.

Med det, herr talman, vill jag yrka bifall till reservation 1.

Anf. 6 ARNE KJÖRNSBERG (s):

Herr talman! Jag förstår att det går Mikael Odenbergs ära förnär att inte få debattera med finansministern. I stället företräds Socialdemokra-

terna av Arne Kjörnsberg. Jag förstår att det inte är så väldigt ärofyllt för Mikael Odenberg att debattera med en vanlig menig riksdagsledamot från södra Älvsborg. Men jag tror att Mikael Odenberg kommer att få finna sig i detta. I varje fall så länge jag är finansutskottets ordförande och gruppleadare för Socialdemokraterna kommer jag att företräda Socialdemokraterna i de ekonomisk-politiska debatterna.

Finansministern är som sagt i södra Älvsborg. Eftersom jag skulle debattera med Mikael Odenberg kunde jag tyvärr inte åka till Hyssna och Borås, där finansministern är. Men vi gjorde detta skäligen byte av artighet mot Mikael Odenberg. Upplivsingsvis kommer finansministern att samtala med en lång rad kunder hos Föreningssparbanken i Sjuhäradsbygden. Lägg märke till att jag sade samtala med, alltså utbyta tankar med dessa. Som sagt var, Mikael Odenberg får nog finna sig i det här.

Herr talman! Som har sagts så många gånger tidigare i den här kammararen har ekonomisk politik, skatte- och budgetpolitik, inget värde i sig. Det är endast verktyg men väldigt viktiga verktyg för att man ska ha verkliga möjligheter att sträva mot de mål man vill nå och uppfylla de drömmar man har. Det är bara ett verktyg för att åstadkomma det som vi socialdemokrater sätter främst: frihet, rättvisa, trygghet, jämlikhet, arbete. Inget av detta vinner man ensam. Vi är alla beroende av varandra. Jag citerar fritt från Göran Rosenberg: Själva tecknet på att vi är människor är att vi är beroende av varandra. Vissa är mer beroende. Vissa är mindre beroende. Men vi är alla beroende av varandra, för annars vore vi inte människor.

Inget av detta jag talar om, frihet, rättvisa, trygghet, jämlikhet, arbete, vinner man en gång för alla. Det måste ständigt vinnas på nytt. Inget av detta vinner man utan kamp. Kampen måste alltid föras. Inget av detta vinner man med pukor och trumpeter. Man vinner det genom envetet, tråget, slitigt vardagsarbete. Inget av detta vinner man ensam. Man vinner det tillsammans med andra.

Detta är ett vardagsarbete för oss socialdemokrater, och det ska gälla alla, inte bara några. Vi vill göra det bättre för alla, inte bara några. Vår politik är till för alla, inte bara några. Klyftorna ska minska, inte öka. Vi kommer aldrig att offra de arbetslösa, de sjuka och de som är förtidspensionerade för att kunna sänka skatterna för dem som har det bäst. Det är inte vår uppgift. Det är inte socialdemokratins uppgift. Om ni tycker att det är er uppgift, ta på er den då!

Herr talman! Det går bra för Sverige, i vissa avseenden. Lägg märke till att jag sade i vissa avseenden! Jag ska återkomma till det så ni inte går upp i limningen med en gång. När OECD berömmar Sveriges sunda offentliga finanser och landets goda förmåga att ta sig igenom ekonomiska chocker är det ett sätt att tala om att det går ganska bra för Sverige. Ett tag tyckte jag att någon av debattörerna här karikerade, men jag ändrade i mina anteckningar till att skriva svartmåla. OECD delar tydligen inte uppfattningen att allting är precis under isen.

Vi har en snabb produktivitetstillväxt. Det gör att Sveriges bruttonationalprodukt per invånare ökar jämfört med andra OECD-länders. Den kunde säkert öka mer. Jag vill att den ska öka mer, men den ökar snabbare än andra OECD-länders. Det säger OECD, inte jag. Jag förstår att ni inte tror på mig. Därför refererar jag till andra.

Låt mig referera till EU-kommissionen. När de examinerar den europeiska ekonomin säger de att Sverige utvecklas i särklass bäst i klassen. De formulerar sig på ett mer byråkratiskt och politiskt sätt, men det är mitt sätt att uttrycka det på ett vardagligt sätt. I år kommer vi att ha dubbelt så hög ekonomisk tillväxt i Sverige som i euroområdet, ungefär 3 %. Vi kommer att ha betydligt lägre arbetslöshet, i årsgenomsnitt ungefär 5 %. Det är alldeles för mycket. Jag återkommer till det. Vi kommer att ha högre, mycket högre sysselsättningsgrad än EU:s genomsnitt. I stället för underskott i de offentliga finanserna, som många av EU-länderna har, kommer vi att ha överskott. Vi kommer att ha betydligt lägre statsskuld än EU-länderna i genomsnitt. Och vi kommer, vilket är väldigt glädjande för landets alla löntagare och konsumenter, att även i år ha en betydligt lägre inflationstakt än vad övriga länder i EU har och därmed en positiv reallöneutveckling.

I ljuset av detta har jag väldigt svårt att förstå Moderaternas tal om att Sverige borde anpassa sig till Europainivå. De skriver faktiskt Europainivå. Halva finansutskottet var i Ryssland förra veckan. I varje fall i mitt geografiska minne ligger Ryssland i Europa. Men det tror jag inte att de menar. De menar troligen EU, men det kan väl Mikael Odenberg klara ut.

Hur kan det komma sig att Sverige går så mycket bättre jämfört med övriga EU-området? Några av svaren finner vi i högertidningen Washington Post från den 17 maj i år. Ni tror inte på mig. Nu refererar jag till andra länder. Rubriken är: Därför leder de nordiska länderna världen. Under den förklaras våra ekonomiska framgångar bland annat med att vi är mer jämställda i Sverige. Eller som Washington Post uttrycker det: Inget land har hittills helt lyckats eliminera könsskillnaden, men de nordiska länderna lyckas bäst i världen med att minska gapet och ordna en modell för resten av världen. Det är inte mina ord. Det är Washington Posts ord. På tal om svartmålning.

Sysselsättningsgraden bland kvinnor i Sverige är högst i Europa. Det var ett medvetet valt ord. Jag sade Europa medvetet. Familjepolitiken med bland annat barnbidrag, förskola och föräldraförsäkring är modern och gynnar inte bara barn och föräldrar utan också konkurrenskraften och, Roger Tiefensee, tillväxten. Det finns helt klara sådana samband.

Låt mig ge några ytterligare förklaringar. Här an knyter jag till Karin Pilsäter, tror jag.

Sverige har en lång tradition av frihandel. Vi är öppna mot omvärlden. För att anknyta, Mikael Odenberg, till min hemstad Borås växte arbetarrörelsen där fram just i kamp för frihandel, mot textilbaronerna som ville ha den tidens tullar och kvoter. Arbetarrörelsen i Borås är 107 år, om man får definiera det utifrån när Borås arbetarkommun bildades. Vi har en viss vana.

För det andra är svenskar välutbildade och yrkesskickliga. Vi satsar faktiskt mycket på forskning och utveckling i Sverige. Vi förstärker i de förslag som nu läggs fram för riksdagen forskningens resurser med 2,3 miljarder mellan 2004 och 2008. Vi är, i alla fall en del av oss – jag inbegriper inte mig själv – mycket språkkunniga. Och vi är mångkulturella – dessvärre inbegriper jag inte mig själv heller i den delen, men jag har en strävan att vara det – och det är naturligtvis en styrka i en globali-

serad värld. Vi kan och ska konkurrera med kunskap, kompetens och kreativitet, inte med låga löner.

För det tredje: Sverige har stabila offentliga finanser och låga räntor.

För det fjärde: Sverige har kommit, inte tillräckligt långt, men vi har trots allt kommit ganska långt i omställningen till ett hållbart samhälle. Det är ett av de områden vi kan peka på och säga: Här finns jobbmöjligheterna. Här finns exportmarknader att erövra. Här finns pengar att tjäna. Sverige är redan världsledande i, för att bara ta två exempel, vattenrening och solcellsteknik, men vi kan bli bättre. Här finns jobben. Här finns pengarna att tjäna. Låt oss utnyttja det.

För det femte: I Sverige har vi, i varje fall under de senaste 60–70 åren, föredragit förhandlingar och resultat framför klasskamp och konflikt. Vi är samarbetsinriktade. Förr var det Saltsjöbadsandan. Nu är det uppslutning kring en ansvarsfull lönebildning. Förr var det samhället och Ericsson/Televerket som tillsammans satsade på framtiden. Nu samarbetar de stora svenska bilföretagen med staten för att ta fram den gröna, mindre miljöstörande bilen. Även arbetsgivarna har stått bakom principen att svenska kollektivavtal ska gälla på den svenska arbetsmarknaden. Jag hoppas, men jag börjar bli lite orolig, att Svenskt Näringsliv fortfarande har denna uppfattning.

För det sjätte: Svenskarna är vana vid förändringar, och vi är faktiskt mer förändringsbenägna än de flesta andra. Omställningar är sällan smärtfria, men vi lämnar inte människor och regioner i sticket. Vi har byggt upp ett trygghetssystem som skapar bryggor från det gamla till det nya. Trygga människor vågar mer än otrygga. Trygga människor vågar ställa om och möta förändringar. Det kanske går, men det vore oklokt att försöka förhindra omstrukturering, *outsourcing* – jag hittar inte något bättre ord dessvärre – genom att införa lagar mot sådant. Bättre är då att rusta människor med trygghetssystem och utbildning och samtidigt med politiska medel hantera förändringarna så att människor vågar bejaka dem. För att uttrycka det lite poetiskt: Trygga människor vågar pröva sina vingar.

Som sagt: Det går bra för Sverige. Vi rankas högt i internationell konkurrenskraft. Världsekonometiskt forum placerar Sverige på tredje plats bland 104 undersökta länder. Utvärderingar visar att Sverige och Danmark lyckats bäst med att klara målen i EU:s så kallade Lissabonstrategi. Men – och nu kommer jag till ett oerhört viktigt men, och det är ett socialdemokratiskt men – vi är inte nöjda med allt. Vi är förvisso stolta, men vi är inte nöjda. Arbetslösheten är ett kvarstående problem. Det är vår största och viktigaste uppgift.

Många människor får inte göra det de helst av allt vill; arbeta, dra försorg om sig själva och sina närmaste, ingå i en arbetsgemenskap, ha arbetskamrater, dra sitt strå till stacken, göra sin insats för det gemensamma bästa och på morgonen kunna säga: Hej, nu går jag till jobbet. Alldeles för många människor får inte göra detta, och det är för oss socialdemokrater ett problem, ett stort problem.

Vi presenterar i vårpropositionen en lång rad förslag för att dämpa arbetslösheten. Jag ska av tidsskäl bara nämna några. Vi har ett sysselsättningspaket som är värt 1,5 miljarder ungefär. Vi har skatterabatter till arbetsgivare, offentliga och privata, som väljer att anställa långtidsarbetslösa. Vi gör stora utbildningsinsatser. Den kvalificerade yrkesutbild-

ningen byggs ut. Arbetsmarknadsutbildningen stärks. Vi tillför fler platser till högskolan. Det här gör, tillsammans med en mängd andra åtgärder, att vi bedömer att vi kan pressa tillbaka den öppna arbetslösheten till 5 % i genomsnitt i år och till 4,4 % nästa år, även det i genomsnitt.

Lika viktigt som det är att öka sysselsättningen och få ned arbetslösheten är det att människor märker detta i sin vardag. Ett bra sätt att kombinera detta är att öka bidragen till kommuner och landsting. Det är i våra kommuner som välfärden formas. Det är här våra barn går på dagis och i skolan. Det är här, alltså i kommunerna, som de äldre får sin omsorg. Det är kommunen som sköter våra grönområden och skapar trivsel för oss som bor där. I början av året fick landets kommuner och landsting en nivåhöjning på statsbidragen jämfört med 2004 på 6 miljarder.

Om det tillåts mig, herr talman, vill jag säga att för min hemstad Borås betydde det att man fick 40 miljoner mer jämfört med 2004. Och om jag tillåter mig att översätta detta innebär det att om kommunalpolitikerna i Borås bestämmer sig för att använda dessa pengar för att anställa fler undersköterskor så kan de anställa 120–130. Jag stryker under att om de bestämmer sig för att använda den modellen så kan de göra det.

Jag hörde mycket tydligt talmannens harkling. Den var talande. Jag ska därför avsluta med några funderingar. De känner ni igen, för ni har hört andra socialdemokratiska företrädare fundera på motsvarande sätt och ställa frågor.

Jag har funderat väldigt mycket på: Hur blir man friskare om man får lägre ersättning från sjukförsäkringen? Hur får man lättare ett jobb om man får lägre ersättning från a-kassan – på tal om det där med att trygga människor vågar pröva sina vingar? Och blir det mindre vinterkräksjuka på dagis om pappa eller mamma måste vara hemma och får lägre ersättning?

Jag tror att ni har tänkt fel, eller jag påstår alldeles bestämt att ni har gjort det. Dessutom, och det ska jag avsluta med, herr talman: Kan ni inte sluta att tala om att människor lever på bidrag?

Vi i Sverige har bestämt oss för att när man blir sjuk ska man ha en rimlig ersättning. Och vi har sagt: Låt oss lösa det gemensamt. Vi kallar det för sjukförsäkring. Vi har också sagt att när man blir arbetslös ska man ha pengar så att man kan köpa bröd, smör och mjölk och kläder till barnen och att vi ordnar det gemensamt. Vi kallar det för arbetslöshetsförsäkring. Ni kallar det för bidrag. Kan ni inte sluta med det? Ni har ju faktiskt varit med och infört både sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen. Skäms inte för det! Var i stället lite stolta – inte nöjda, men stolta.

Vi är alldeles övertygade om att en generell välfärd, trygghet och rättvisa är bra för alla, bra för hela vårt land, bra för tillväxten. Trygga människor vågar ta språnget.

Herr talman! Jag yrkar bifall till finansutskottets förslag, samtidigt som jag tackar Vänsterpartiets och Miljöpartiets företrädare för ett gott samarbete.

Anf. 7 MIKAEL ODENBERG (m) replik:

Herr talman! Låt mig först säga att för mig är det helt okej att finansminister Nuder gör företagsbesök i Hyssna och utbyter tankar om det ekonomiska läget med Föreningssparbanken i Mark. Min enda synpunkt

var att han valde en lite dum dag för att göra detta. Det är nämligen så att riksdagen just nu debatterar hans proposition om de ekonomiskpolitiska riktlinjerna.

Det är inte alls så att hans frånvaro går min ära förnär. Men det hade kanske varit passande om han var i riksdagen när riksdagen debatterar och beslutar om hans proposition. Det hade varit bra om han var här för att stå till svars för regeringens och Socialdemokraternas misslyckande med jobben. Det gör inte Arne Kjörnsberg.

Arne Kjörnsberg är stolt men inte nöjd och sade positiva saker om jämställdhet, barnbidrag, förskola, den älvsborgska arbetarrörelsens insatser för frihandel, låg inflation och låga räntor, fungerande lönebildning, Saltsjöbadsanda och att trygga människor vågar pröva sina vingar. På intet av dessa områden har jag hört några invändningar från någon borgerlig företrädare.

Däremot blev Arne Kjörnsberg svaret skyldig när det gäller vad vi ska göra för att ändra den situation och den verklighet som gjorde att det i morse var nära 1,5 miljoner människor i vuxen ålder som inte gick till jobbet. Ni har hållit på i elva år med att säga att kampen mot arbetslösheten är prioriterad.

Men när, Arne Kjörnsberg, kommer de nya jobben? När blir det färre än 1,5 miljoner människor som saknar en möjlighet att gå till ett riktigt jobb?

Anf. 8 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Det var inte med Föreningssparbanken finansministern skulle utbyta tankar. Det var med människor av kött och blod. Det var med Föreningssparbankens kunder i Hyssna och Borås han skulle göra det.

Mikael Odenberg framställer det som att jag försöker att svänga mig med vackra ord, men jag tycker om uttrycket ”Trygga människor vågar pröva sina vingar”. Det är politik, mina värderade kolleger. Man vet att om man blir arbetslös klarar man att köpa bröd, smör och mjölk och kläder till barnen. Då är det lättare att ta ett nytt jobb.

Om man blir sjuk och vet att man inte behöver gå ifrån hus och hem, eftersom vi har en allmän generell sjukförsäkring som är inkomstbaserad, blir man tryggare. Då går det lättare, och det går inte nedåt. Det var bara det jag försökte att säga på mitt, jag erkänner det, lite annorlunda sätt.

Jag gjorde det i stället för att hemfalla till det som Mikael Odenberg i sitt huvudanförande lite föraktfullt kallar för sifferexercis. Sedan hade han sifferexercis jag vet inte hur länge. Det var bara det som det handlade om.

Anf. 9 MIKAEL ODENBERG (m) replik:

Herr talman! Jag betvivlar inte att kunderna på Föreningssparbanken i Mark är människor av kött och blod. Men jag kan avslöja för Arne Kjörnsberg att till och med de borgerliga riksdagsledamöterna här är människor av kött och blod. Det vore passande om finansministern debatterade de ekonomisk-politiska riktlinjerna när vi har en sådan viktig debatt i Sveriges riksdag. Han har 364 andra dagar på vilka han kan förlägga sina företagsbesök.

Herr talman! Jag delar Arne Kjörnsbergs uppfattning att trygga människor vågar pröva sina vingar. Det är viktigt att vi har fungerande trygghetsystem i vårt land som fångar upp människor som råkar illa ut till följd av sjukdom, arbetsskada eller arbetslöshet. Jag sade också det väldigt tydligt i mitt inledningsanförande.

Det är också viktigt att vi avväger trygghetssystemen så att de inte bara fångar upp och ger tryggheten till människor utan att systemen också är utformade så att de ger bra drivkrafter till arbete. Som jag också sade i mitt inledningsanförande är våra system inte särskilt väl avvägda när å ena sidan vi blir allt friskare och lever allt längre och å andra sidan allt fler blir sjukskrivna och allt fler förtidspensionerade.

Det är till och med så att regeringen sedan halvårsskiftet 2003 aktivt vill föra över människor från sjukskrivning efter ett års sjukskrivning till sjukersättningen, det vill säga förtidspensionen. Där är ersättningsnivån 64 %, det vill säga en procentenhet lägre än den vi föreslår i sjukförsäkringen efter ett halvt års sjukskrivning. Det måste vara proportioner i argumentationen, Arne Kjörnsberg.

Ägna nu någonting av de sista två minuternas talartid till att besvara frågan. Ingenting har hänt med jobben och utanförskapet på elva år av socialdemokratiskt styre i det här landet. När ska det börja hända någonting? När ska de nya jobben komma? När ska socialdemokraterna ge svar på frågan till de nära 1,5 miljoner människor i vuxen ålder som inte gick till jobbet i morse?

Anf. 10 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! I två och ett halvt år har de som vet allt bäst, ekonomerna, talat om: Nu går den ekonomiska konjunkturen upp, nästnasta kvartal kommer jobben. Vi gick på det för länge. Vi trodde på ekonomerna. Vi trodde på experterna. Men sedan ett år tillbaka tror vi inte på dem längre. Det har hänt någonting. Jag menar inte att det är argan list. Troligen kan de som kan ekonomisk historia inte tala om för oss vad det var som hände förrän om tio år. Det kanske är ett paradigmskifte. Det är därför vi med början i budgetpropositionen förra hösten satte in dessa mycket skarpa medel.

Jag förstår att Mikael Odenberg försöker att få bort detta med systemskiftet. Det är inte högsta sanning längre. Jag kan tala om var systemskiftet har dolt sig. Det har försvunnit men är återfunnet, för att möjligen travestera Lukasevangeliet. Systemskiftet finns i detta betänkande från finansutskottet med början på s. 92 under rubriken Reservationer. Där finns systemskiftet. Om man tjänar 200 000 kr och är pensionär och är 66 år ska man få 10 400 kr mer i skatt än om man är 64 år och tjänar lika mycket. Där har ni systemskiftet, på tal om att hålla ihop generationerna.

När det gäller sjukersättningen, förtidspension, förtiger ni hela tiden att förtidspensionerna ska omprövas vart tredje år för att människor ska kunna få hjälp. Jag erkänner att vi inte är världsbäst på det. Vi måste bli bättre för att människor ska kunna komma tillbaka. Jag har ett lika öppet sinne som Hans Hoff hade i går. Det var det ena. Det andra är att förtidspensionärerna dessutom får bostadsbidrag om de har låg förtidspension.

Anf. 11 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Arne Kjörnsberg har en trevlig och trivsamt debattstil. Det har varit intressant att lyssna på honom även om det inte blivit några svar på de frågor som många med rätta ställer. När kommer det att bli bättre? När kommer jobben? När kommer ohälsan att gå ned?

Ohälsan har ökat sedan år 1997. Kostnaden för ohälsan har ökat med 25 miljoner kronor per dygn sedan år 1997. Ökningen har nu avtagit något. Den ligger nu på omkring 17 miljoner per arbetsdag. Det hade varit väldigt kul om Arne Kjörnsberg hade svarat lite på de frågorna. Det kanske kommer i nästa replik.

Arne Kjörnsberg har funderat på hur man blir friskare. Det är inte vår uppgift här att skriva ut olika recept. Jag kan berätta en sak för Arne Kjörnsberg. Införandet av karensdagen innebär en sådan remarkabel medicinsk effekt när man ser till det antal människor som tillfrisknade att man får gå tillbaka till penicillinets upptäckt ungefär för att hitta något motsvarande. Hur vi konstruerar systemen har ganska stor betydelse. Den statistiken har man pekat på tidigare.

Jag vill fråga Arne Kjörnsberg om en sak. Jag håller helt och hållet med honom att grunden för den svenska modellen är kollektivavtalen. Det ska vi slå vakt om. Det vill vi kristdemokrater göra. Vi lever nu i ett öppet EU med nya medlemsländer. Vi har ett fall här, nämligen det letiska byggföretaget Laval som fick ett uppdrag av en kommun att bygga om en skola, nämligen Vaxholms kommun. Det uppstod en blockad. Och det råder nu en stor osäkerhet om rättsläget.

Nu tycker inte Arne Kjörnsberg och hans partikamrater att arbetsgivarorganisationen ska syssla med detta. Skulle det då inte vara en uppgift för det socialdemokratiska partiet att stödja den processen för att kunna klarlägga rättsläget, så att vi får ett bättre fundament för att slå vakt om kollektivavtalen? Det är väl inte så, Arne Kjörnsberg, att man vill behålla denna osäkerhet om rättsläget när det gäller kollektivavtalet i det nya, stora och gränslösa EU?

Anf. 12 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Mats Odell tycker tydligen att det är helt okej att debattera med mig i motsats till vissa andra debattörer här vars ära det går förnär att göra det. Men tack så mycket för de vänliga orden.

Jag har funderat mycket på detta med ohälsan. Jag undrar om inte vår kollega här i riksdagen, Kaj Nordquist, har en poäng. Han brukar säga så här: Vi fokuserar alldeles för mycket på det som man inte kan göra och för lite på det som man kan göra. Sedan delar han upp en arbetsuppgift i tio delar. Då kanske man av något skäl, till exempel att man är blind, inte kan göra fyra av dessa tio saker. Men man kan göra sex av dessa saker jättebra. Varför koncentrerar vi oss då inte på de sex sakerna?

Jag tror att Kaj Nordquist har en stor poäng i detta. Nu var jag tvungen att karikera lite grann. Men jag undrar om det inte är där som vi ska söka lösningarna. Låt oss främst inrikta oss på vad människor kan göra och inte på det som de inte kan göra. Och så stöttar vi dem gemensamt genom generella system. En för alla, alla för en, höll jag på att säga. Men det var kanske inte så bra.

Jag har en fråga när det gäller karensdagar. Menar Mats Odell att vi ska ha två karensdagar till?

När det gäller kollektivavtal kan vår utgångspunkt formuleras utomordentligt enkelt: I Sverige gäller svenska lagar och svenska kollektivavtal. Jag förutsätter att EG-domstolen kommer att klara ut rättsläget. Det tar tid, men det kommer man säkert att göra. Men ska vi i avvaktan på det gå förbi domstolen? Ärendet är ju där nu.

Anf. 13 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Jag respekterar att Arne Kjörnsberg inte känner till detta fall. Det var så att det lettiska byggföretaget drevs i konkurs. Det ställdes i blockad. Och den här processen avstannar. Det som har hänt är att Svenskt Näringsliv finansierar den processen. Men det har ju rönt oerhört stark kritik från socialdemokratiska statsråds sida, så stark att man nu hotar med att lyfta ut samtliga statliga företag från Svenskt Näringsliv och kanske tillskapa en helt ny organisation. Det är därför som jag frågar Arne Kjörnsberg: Om ni nu vill slå vakt om kollektivavtalen, vore det då inte klokt att klarlägga detta rättsläge? Om det nu är fel att Svenskt Näringsliv gör det borde vi kanske här göra en insamling så att denna process kan fortsätta, alltså med någon mer neutral finansiering för detta. Fundera på det Arne Kjörnsberg.

Sedan talade Arne Kjörnsberg om att vi ska ta vara på det friska. Javisst, men det är ju detta som icke sker. Man har ju en känsla av att det snart inte finns pengar till någonting i vårt land. Det finns inte pengar till rehabilitering. Jag läste att Försäkringskassans pengar för detta på många håll nu är slut. Och varför har vi inte pengar? Jo, det är ett för bister företagsklimat, Arne Kjörnsberg. Det är för många hinder att anställa. Det är för mycket regelkrångel. Socialdemokraterna har gjort goda ansatser i fråga om en mängd saker men icke fullföljt dem. Jag ska ta ett exempel.

Småföretagsdelegationens förslag var ett vallöfte inför 1998 års val. Men mer än hälften av förslagen ligger fortfarande i de djupa skrivbordslådorna på Näringsdepartementet. Det är självklart att vi nu måste ta itu med detta och göra någonting åt det. Först då kommer det att finnas pengar till rehabilitering.

Nu gör vi kristdemokrater i vårt budgetalternativ en stor omprioritering och satsar 3,7 miljarder mer på just rehabilitering och på att införa en rehabiliteringsförsäkring. Och en myndighet ska så att säga hålla i den som ska tillbaka ända tills man är framme. I dag bollas man mellan fyra olika myndigheter. Kunde vi inte, Arne Kjörnsberg, enas om att fokusera på och kraftsamla för att se till att det blir resurser som kan föra människor tillbaka till arbetslivet?

Anf. 14 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Jo, det kan vi enas om. Men det måste vara ett tillägg. Vi måste ställa krav på de arbetsgivare, offentliga och privata, som dessa människor ska tillbaka till. Jag kan inte leda detta i bevis, men har det inte hänt någonting också på svenska arbetsplatser eftersom sjuktalen faktiskt har blivit så mycket större? Har det inte hänt någonting? Jo, man har slimmat organisationerna allt hårdare. Det gäller också offentlig sektor, särskilt efter det saneringsarbete som vi var tvingade att göra efter valet. Det vet Mats Odell, och jag ska inte säga mer om det.

Det behövs alltså både–och, inte antingen–eller. Men då måste man ha ett öppet sinne och inte bara försöka genomföra ett systemskifte. Det är det som ni är på väg att göra. Ni vill genomföra ett systemskifte. Jag läser i er reservation att ni till och med vill ifrågasätta avtal. Jag kan tala om vilken sida som det står på, om Mats Odell vill ha reda på det.

Till sist: I den debatt som vi hade i går, då vi företrädades av Hans Hoff, bidrog ni på något sätt till att devalvera arbetslöshetsproblemen genom att ni räknade in allt som rör sig. Det gör ni i dag också. Jag har på nytt hört siffran en och en halv miljon. Då blir det mycket värre för oss alla som ska försöka ordna detta. Sansa er, och glöm systemskiftet, för det är kört!

Anf. 15 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Jag debatterar så gärna med finansutskottets värderade ordförande. Jag tycker att det är en rimlig ordning. Men det hade också varit klädsamt om ansvarigt statsråd hade närvarat. Och jag vet att talmannen brukar efterlysa lite större närvaro där. Den här fysiska frånvaron är inte så väsensskild från den mer mentala frånvaro som finansministerns företrädare brukade bidra med. Så jag är helt nöjd med detta.

Arne Kjörnsberg sade tidigare att vi inte skulle kalla det för bidrag utan försäkring. Och det är helt riktigt att det i hög grad handlar om just försäkringar, även om det finns bidrag också. Men problemet är att det i dag inte finns någon tydlig försäkringsmässighet i socialförsäkringarna. Det tror jag är en väldigt viktig orsak till att människor i stället har övergått till att kalla det för bidrag. Och det är en mycket viktig orsak till att dessa system behöver reformeras. De behöver reformeras för att fungera bättre och verkligen skapa trygghet, och skapa trygghet i förändring och göra att människor kan ställa om i stället för att bli ställda av, som jag talade om tidigare.

Då kan man ställa frågan: Hur kommer det sig att Socialdemokraterna, till skillnad från oss liberaler, säger sig vilja värna socialförsäkringarna men inte är beredda att reformera dem så att man verkligen kan få dem att vara väl fungerande? Vi har till och med ett majoritetsbeslut här i riksdagen. En av mina frågor till Arne Kjörnsberg är alltså: Varför sätter ni er på tvären när det gäller att ta ett brett parlamentariskt grepp om detta? Det gjorde vi i fråga om pensionsreformen, vilken visserligen inte till sista lilla murstenen är klar men som ändå i väldigt hög grad är på plats. Och det har varit ett av de viktiga skälen till att Sverige står starkt jämfört med andra länder.

Ett annat skäl för detta är, som TCO uttrycker det: Ribban på arbetsmarknaden har höjts på alla områden, och gamla åtgärder verkar inte fungera tillräckligt bra. Trygghetssystemet behöver ju förändras. Varför är ni så nöjda med det som bevisligen inte fungerar tillräckligt bra? Det är nämligen 15–20 % av den arbetsföra befolkningen som står utanför. Och då menar jag inte de kräksjuka.

Anf. 16 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Jag tar åt mig när någon politisk kollega och motståndare, men även meningsfrände, uttalar sig, som jag tycker, nedsättande om någon som jag har stor respekt för. Jag tycker inte att Karin Pilsäter

ska tala om förre finansministerns mentala frånvaro. Jag gör det med en viss skärpa i rösten. Jag tillåter mig faktiskt det.

Karin Pilsäter vet naturligtvis att vi förbereder en parlamentarisk utredning om försäkringssystemen. Förra chefen för Riksförsäkringsverket Anna Hedborg arbetar med frågan. Hon kartlägger, funderar, prövar, undersöker och lägger ut forskningsuppdrag.

Syftet är att det ska ända i en parlamentarisk utredning. Jag skulle uppskatta om vi kunde få en bred parlamentarisk enighet både om att tillsätta en sådan utredning och – något som är ännu viktigare – om resultatet av en sådan utredning. Men av naturliga skäl kommer det att ta viss tid.

För Karin Pilsäter kan jag tala om att riksdagen år 1951 fattade beslut om en allmän sjukförsäkring. Av ekonomiska skäl – Korea, inflation och sådant – fick den dåvarande socialdemokratiska regeringen med statsminister Tage Erlander skjuta upp det hela i fyra eller om det kanske till och med var fem år. Vi hoppas att det inte blir likadant igen. Men det finns goda skäl för att göra en översyn. Där är vi helt överens.

Sedan säger Karin Pilsäter att på grund av bristande försäkringsmässighet kallar folk ersättningarna för bidrag. Men, Karin Pilsäter, folk kallar dem inte för bidrag, utan folk kallar dem för sjukkassa eller a-kassa. Det är ni som kallar dem för bidrag. Det är det som är problemet. Det är ni som mal och mal om detta.

Anf. 17 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Jag är ganska övertygad om att när Pär Nuder samtalar med människor i regi av Föreningsparbanken kallar också de dessa ersättningar för bidrag. Jag tycker att detta är ett problem. Jag vet inte vad man ska kalla bostadsbidrag och socialbidrag om de inte ska kallas för just bidrag. Beträffande bristen på samband mellan avgifter och förmåner – att man betalar in med anonyma skatter och inte ser att det verkligen är en vettig prövning och att villkoren inte kontrolleras – är det bara att läsa till exempel Riksrevisionsrapporten. Ni pratar om att det ska omprövas vart tredje år. Men det framgår helt klart av Riksrevisionens rapport att det inte fungerar så i verkligheten. Det vet människor. De flesta läser inte de högrävande texterna i olika riksdagsdokument. De flesta riksdagsmännen läser kanske inte heller det finstilta.

Hemma på min gata ute i en förort är det ingen som har läst om att förtidspensioner ska omprövas vart tredje år. Däremot vet man att det finns de som kanske är förtidspensionerade och som ägnar sig åt annan verksamhet och så vidare. Detta är ett jätteproblem därför att det underminerar tilltron. Därför ifrågasätter människor det här över huvud taget. Det är det ena. Det andra är att det inte fungerar som omställning i tillräckligt hög grad, utan det fungerar just som en avställning. Vi tar inte vara på det friska.

Arbetsmarknadspolitiken behöver reformeras bland annat just därför att den i mycket högre grad måste fokusera på vad man kan och i mycket mindre grad på vad man inte kan. När människor som kanske inte fungerar i en arbetssituation får stanna kvar i långtidssjukskrivning i stället för att komma in i en omställningsperiod blir de just ställda åt sidan. Man tar inte vara på det friska.

Sedan har vi senfärdigheten med reformen. Det tog fem år innan ni ens började. Om man inte hade råd att införa försäkringen på 1950-talet så har vi nu faktiskt inte råd att låta bli att reformera den. Jag blir alldeles stressad av den här senfärdigheten. Vi måste ta itu med detta mycket snabbare av ekonomiska skäl men framför allt därför att människor inte kan vänta.

Anf. 18 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Om det är så att någon hemma på Karin Pilsäters gata har förtidspension och ägnar sig åt andra verksamheter – alltså om det innebär att den här personen arbetar – är jag säker på att Karin Pilsäter vet vad hon ska göra, för det är fiffel och båg att göra så. Då ska man inte ha 65 %, utan då ska man ha 0 %. Ordning och reda ska det vara!

Om talmannen tillåter skulle jag vilja skämta till det lite grann här, för att nu anknyta till Karin Pilsäters huvudanförande. Jag tänkte att detta med Golfströmmen blir en jätteintressant diskussion – det där skulle ju ta 200 år. En kollega skrev på ett papper som jag har här – jag ska inte säga om det var han eller hon. Han eller hon skriver i alla fall: Har maktpakten någon lösning på detta med den hotande packisen, och är det i så fall sänkta ersättningsnivåer till arbetslösa och sjukskrivna?

Jag gör så här för att få en övergång till en mycket allvarlig fråga. Det gäller byggnadsarbetaren, muraren, som är 58 år och som har slitit hårt, haft hårt fysiskt arbete. Det har varit kallt. Han har åkt hit och dit, fram och tillbaka. Blir han friskare för att han får 65 % ersättning när axlarna inte längre orkar med? Tror ni verkligen på detta, eller är ni så råbarkade? Jag tittar Mats Odell rakt in i ögonen. Jag tror inte att han är det och inte heller Karin Pilsäter – inte någon av er är det. Så råbarkade är vi inte. Men jag måste ändå fråga: Är ni så råbarkade att ni tror att axlarna på muraren, 58 år, blir bättre därför att han får 65 % ersättning?

Anf. 19 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Herr talman! I sådana här debatter kommer det ofta fram lite nyheter. Nu stod, tycker jag, Arne Kjörnsberg för en nyhet, i alla fall ett nytt grepp. Han skyllde den höga arbetslösheten på ekonomerna som under en lång tid har sagt att om ett år kommer jobben. Regeringen har alltför länge trott på ekonomerna och, underförstått, alltför sent börjat satsa på arbetsmarknadspolitik.

Arne Kjörnsberg sade att någonting har hänt. Glappet mellan hög tillväxt och detta med att jobben kommer har blivit större – någonting har hänt. Arne Kjörnsberg gav faktiskt själv svaret i sitt huvudanförande: Vi ska konkurrera med kunskap, kompetens och kreativitet.

Men problemet är att den socialdemokratiska regeringen och den politik som majoriteten här för hämmar detta. Var femte elev går ut skolan utan godkända kunskaper. Ni har inte lyckats få fram ett kompetenskonto och inget livslångt lärande eller sådant. Er forskningspolitik innebär att ni har väldigt små grundanslag. Forskarna får ägna sig åt att söka olika forskningsmedel. Ni hämmar kreativiteten genom att inte öppna för en bredare arbetsmarknad. Jag tänker då på vård och omsorg och även på utbildning – områden många gånger dominerade av kvinnor.

Ni hämmar just det som ni efterfrågar. Ni sitter alltså själva på problemet på arbetsmarknaden. Därför är min fråga: Är du, Arne Kjörnsberg, beredd att lätta på ändalykten och släppa fram just det du efterfrågar?

Anf. 20 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! För ett par veckor sedan deltog Mikael Odenberg, riksbankschefen, KI-chefen, två professorer och jag själv på ett seminarium som Landsorganisationen hade. Jag frågade just: Vad är det som har hänt? Varför blir det inte som ekonomerna sagt? Hur har mönstret brutits och varför? Har det skett ett paradigmskifte?

Riksbankschefen, KI-chefen, Mikael Odenberg och de två professorerna blev mig svaret skyldiga – av naturliga skäl, för jag hade själv svaret: Vi kan inte se det nu. Men ekonomihistorikerna kommer troligen om tio år att kunna se om det var någonting särskilt som hände.

KI-chefen ringde senare upp mig och hade funderingar. Han påstod inte alls att jag hade rätt. Men vi hade ett tankeutbyte – som vi brukar säga. Det är alltså inte så väldigt enkelt, Roger Tiefensee.

Jag måste passa på att ställa en fråga. På s. 103 i betänkandet säger ni i er fyrpartireservation, reservation 1:

”En utgångspunkt är vidare att dagens skatteskala ska gälla för inkomster från olika socialförsäkringar, arbetslöshetsförsäkringen och pensioner.” Ja, pensioner har jag tidigare talat om – vad det är för rimligt i att den som är 66 år ska ha 10 400 kr mer i skatt än den som är 64 år om den som är 64 år yrkesarbetar.

I natt läste jag er reservation för, tror jag, sjunde gången. Jag kan inte fatta att jag har varit så blind. Gäller det som sägs också om man får 65 % i sjukförsäkringen? Skiljer ni mellan dem som yrkesarbetar och dem som är sjuka och har sjukförsäkring? Lägg märke till att jag säger *sjukförsäkring*, inte bidrag! Har ni tänkt så?

Anf. 21 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Herr talman! Jag kan börja med den fråga som Arne Kjörnsberg ställde. Precis som jag anförde i mitt huvudanförande har vi ställt om vår skattepolitik så att vi riktar skattesänkningarna till dem som jobbar. Det är en överlappning där, och i den mån jobbavdragen – som vi kallar dem för – är större än dagens grundavdrag utgår de till dem som arbetar. De som inte arbetar och har ersättningar från pensioner eller andra ersättningsystem får behålla dagens skatteskala. Det är en skillnad, och det är en poäng med det. Det ska löna sig att jobba.

Jag har all respekt för den fråga som Arne Kjörnsberg ställde om vad som har hänt. Det är svårt att se det nu. Men egentligen kan vi väl resonera på följande sätt. Socialdemokratisk politik har byggt på att tillväxt ska ge jobb. Varför inte vända på det och säga att jobb ska ge tillväxt?

Problemet i dag är att tillväxten drivs av en produktivitetsökning, medan antalet arbetade timmar, den andra delen i tillväxtkvationen lite grovt, är väldigt lågt. Låt oss öka antalet arbetade timmar. Det tror jag säkrar välfärden på ett mycket bättre sätt. Vi får en balans mellan antalet arbetade timmar och produktivitet. Framför allt skulle det här betyda en förlösande politik för landstingen och för kommunerna. De sitter i rävsaxen. När tillväxten bara drivs av produktiviteten och lönesumman föl-

jer med får kommuner och landsting inga större resurser till sina verksamheter, om inte antalet arbetade timmar ökar. Det är bara antalet arbetade timmar som kan ge större resurser till vården, skolan och omsorgen när det handlar om kommunernas egen finansiering, alltså deras inkomstskatter.

Anf. 22 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Jag tycker om Roger Tiefensees öppna sinne och sätt att resonera: å ena sidan och å andra sidan. Men det blir mycket ”å andra sidan”.

Precis som Borås kommun, Roger Tiefensee, fick 40 miljoner mer i år jämfört med 2004 har landstingen fått det. Pengarna har inte kommit från himlen. Därifrån kommer det regn, ibland i varje fall, men sällan i Borås. Pengarna kommer från arbete, och det därför att skatteintäkterna har ökat. Det var därför vi kunde göra dessa satsningar på Roger Tiefensees hemlandsting och på Västra Götalandsregionen där jag råkar bo. De kommer från arbete.

Sedan har jag en fundering – det är ingen anmärkning. Jag tror inte att det är så klokt att tala om mer arbetade timmar. Jag försöker alltid låta bli att tala om att vi måste öka antalet arbetade timmar. Människor tror då att de i stället för att jobba 40 timmar ska jobba 45 timmar i veckan. I varje fall kommer jag att fortsätta att säga: Fler människor måste få göra det de helst av allt vill: arbeta för att ha försörjning för sig själv och sina närmaste, bidra till det gemensamma bästa, ha jobbkompisar och ingå i ett socialt sammanhang. Det vill nästan alla människor i Sverige. Så tillägger jag: I alla grupper finns det sådana som sysslar med fiffel och båg, och de ska bekämpas. Om man gör det ska man inte ha 65 %, man ska ha 0 i ersättning. Det är gammal, god, hederlig arbetarmoral.

Anf. 23 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Herr talman! Det har varit i debatten ett väldigt anlopp mot mannen från Borås. Fyra partier har angripit boråsaren. Jag tycker att han har klarat sig väl. Han behövde inte hjälp av någon finansminister. Men han kanske behöver hjälp av mig, och det ska jag försöka bidra med.

I den borgerliga alliansen säger de att de tycker om varandra. De är så väldigt eniga. Jag vill inte påstå att jag alltid tycker om Arne Kjörnsberg och Yvonne Ruwaida, utan det är ett samarbete som fungerar, men ganska ofta gör jag det. Det är när vi blir överens. Men vi är ovänner först innan vi blivit överens. Vi har blivit överens i sju år, och det är något.

De borgerliga partierna, vad är de överens om? Jo, det är överens om en sak, ungefär som åsnan Ior i Nalle Puh: Det är dåligt nu. Det kommer att bli värre. Man ska äta tistlar.

Det är de överens om i beskrivningen av Sverige. Det är något att vara överens om, och då kan man sitta där och vara överens om att det är dåligt nu. Men på samma sätt har de en berättelse som de vill ge till de svenska väljarna: Det kommer att bli bättre. Det ska bli så en dag.

Klassiska sagor börjar med: Det var en gång. De borgerligas sagor börjar: Det ska bli en dag då det är mycket bättre.

Det är ofta så i politiken att man försöker beskriva en verklighet. En opposition ska beskriva de dåliga sidorna. Det är rätt. Det är precis som med kejsaren på triumfvagnen i Rom en gång som hade en slav som drog efter och sade: Kom ihåg att du är dödlig.

Man behöver en grinig opposition. Men man får inte bara vara grinig. Det är rätt av politiker att teckna en vision om vart man vill. Det är inget fel i det. Men det viktiga i politiken är vägen däremellan.

Man måste vara rimligt korrekt när man beskriver verkligheten och vara rimlig när man beskriver sin vision. Annars blir det bara önskelistor.

Hur är då en realistisk bild av Sverige? Ja, kanske andra ska bedöma den. Kanske man inte ska bedöma sig själv. Vi svenskar kanske inte är de bästa på att bedöma hur vi har det. Det pågår en annan budgetdebatt just nu som rör andra pengar, inom den europeiska unionen. Där tycker de att vi svenskar ska betala mer. Varför tycker de det? Jo, vi är så rika. Det är deras bild av oss. I Lissabonstrategin, i processer och bland gruppledare som ibland får åka dit – företrädare för alla partier – var det klart och tydligt att Sverige lyckades bäst av alla, inte bäst på varje område.

Det gör inte att vi kan säga att vi är bäst, nu stänger vi av, går hem och tar sommarledigt. Vi har en rad påtagliga problem, visst. Men jag tror att de flesta västeuropeiska ledare, partier och politiker skulle vara glada om de bara hade de svenska problemen, inte för att de är små utan för att deras problem är så mycket större. Det är väl något att vara glad för. Vi behöver inte vara glada över vårt land bara den 6 juni, utan det kan vi vara några dagar till på året.

Vi har samlat vår politik och redovisat den. Att de tre samverkande partierna inte skulle ha någon politik är inte sant. Det är bara att läsa. Vi har fyra strategier som vi har redovisat. För att ta en av dem har vi en som heter Strategi för stärkt svensk konkurrenskraft. Det finns uppemot trettioåttio förslag där som är väldigt bra. Jag tycker att de borgerliga partierna borde kunna instämna i huvuddelen av dem. Ni skulle kunna hjälpa till att utforma dem och gå vidare på den vägen. Därmed inte sagt att det räcker med det. Allt måste utvecklas, för även där är det lite grann som i sagan: Det ska bli en dag. Det är inte tillräckligt konkret, det är det inte.

När jag är ute och handlar och köper en produkt eller en tjänst frågar jag: Vad är det för nackdelar med den här varan? Vad är det för nackdelar med att handla av er? Då stirrar man på mig och säger: Det är inga nackdelar. Jo, men det är klart att det måste finnas, säger jag. Har ni inte insett det själva har ni kanske inte tänkt tillräckligt länge eller inte sett vad era konkurrenter har. Låt oss prata ärligt med varandra. Så ska vi göra i affärer, och så ska vi göra i politiken.

Finns det någon nackdel med den politik som vi tre partier har? Jo, det finns en nackdel; den är dyr. Det är naturligtvis en nackdel. Allt annat lika köper jag hellre en billigare produkt, en billigare tjänst eller en billigare politik. Det är nackdelen. Vi har världens högsta skattetryck. Men jag tror också att vi har kanske världens bästa sjukvård, kanske världens bästa trygghetssystem. Kanske har vi de minsta inkomstskillnaderna i världen. Det är kanske det mest jämställda samhället i världen. Kanske har vi den högsta sysselsättningsgraden i Europa – det har vi ju. Det är fördelarna. Det är en ganska bra produkt som blir ganska dyr. Så är det ju.

Det skulle vara bra om vi kunde sänka priset, alltså skatten. Kan vi göra det? Ja, om vi får fler i arbete. Det är 1½ miljon som står utan arbete och som vi på något sätt håller utanför arbetsmarknaden. Vi har liksom sagt: Gå!

Man får något slags bild av att 1½ miljon arbetsplatser står tomma i Sverige, 1½ miljon kort som inte stämplas in, 1½ miljon människor som inte kommer till arbetet. Och man undrar: Var är Karin? Var är Ulla? Var är Gösta? Var är Anders? De är inte här i dag. 1½ miljon människor saknas på sina arbetsplatser. Men så är det ju inte. Det finns inte 1½ miljon lediga jobb att gå till. Så är det.

Det är därför som det behövs en ökad efterfrågan på arbetskraft. Det är det mest grundläggande, och det ska naturligtvis kombineras med ett ökat utbud av arbetskraft. Men det problemet borde vi i stället resonera om. Varför har vi inte en tillräcklig efterfrågan på arbetskraft? En orsak till det är bland annat att hushållen inte efterfrågar nog mycket trots att de kanske aldrig har varit så välkonsoliderade och har så mycket slantar som just nu. Alla har ju inte det, men några har det, bland annat människor som har goda inkomster – det sitter ett antal här i salen.

Men det finns också människor med små inkomster som sparar i dag. Varför det? Jo, de är oroliga för framtiden: Tänk om a-kassan sänks, tänk om sjukförsäkringen minskar, då måste jag ha lite pengar på banken så att jag kan klara mig.

De borgerliga talade om att de skulle ge en trygghetschock, eller om det var förtroendechock, till företagarna. Men de andra får en annan chock. De får en misstrohetschock: Vi litar inte på er, så därför ska vi klämma åt er. Då får människan lita till sig själv och samla i ladan. Det blir ett problem. Då minskar efterfrågan på arbetskraft. Det är också en fråga som vi måste hantera. Det är därför som fördelningspolitiken är så viktig.

Men vad är då de borgerliga överens om, för de är ju väldigt överens? Fredrik Reinfeldt stod här och sade: Vi gillar varandra. Vi är en familj. Javisst, men vad är de överens om? De har en gemensam reservation i betänkandet som omfattar 28 sidor som de yrkar bifall till.

Jag satt och läste reservationen i går kväll för att se vad de är överens om och som jag som vänsterpartist är oense om. Jag hittade inte mycket. Jag kan vara överens om det mesta på precis samma sätt som att de borgerliga borde kunna säga att de är överens om den strategi som vi har. Men de säger att vi inte har någon strategi.

Jag kan ju säga som Moderaterna: Fler jobb och företag. Jajamensan, jag gillar er moderater, om det är det som det handlar om.

Karin Pilsäter varnade för globaliseringen och tog upp det problemet. Jajamensan, det delar jag helt. Det är korrekt beskrivning. Jag hade kanske kunnat säga det bättre själv, men det var i alla fall en bra beskrivning. Jag håller helt med.

Kristdemokraterna säger: Fler arbetade timmar är vad som behövs. Jajamensan, jag håller med. Inga problem. Jag går gärna med i kompisen om det är det som det handlar om.

Centern vill ha trygghet i förändring. Det är en klassisk arbetarrörelsepolitik.

En reservation på 28 sidor, och på den nivån är det, allmängods som är bra. Sedan hittar jag ett konkret förslag, och det är att man vill införa

skatteavdrag om man utnyttjar hushållstjänster och sedan ska det vara detta med nystartsjobben som vi pratade om i går. Det innebär att man har en fri dragningsrätt på Skatteverket i stället för att Arbetsmarknadsverket ska hjälpa till för dem som har det mest illa ställt. Det var de två konkreta saker jag hittade. Något annat konkret hittade jag inte, mer än allmänna, vaga utfästelser.

Nej, nej, ni får samla er kring en konkret politik, så får vi se hur det går med kompisskapet och detta med att gilla varandra. Då kan det börja skeva i vagnen, och sedan är man inte överens om något.

En sak till är ni överens om, ett förvärvsavdrag, och det är ingen tokig idé. Men då måste man ju ge någonting till pensionärer på annat sätt, kanske ett ekonomiskt stöd. Annars ökar inkomstskillnaderna i samhället. Arne Kjörnsberg var inne på det.

Vi i de tre samverkanspartierna har lagt fram en bra politik som vi ska utveckla för att få en ökad efterfrågan på och ett ökat utbud av arbetskraft. Det är en strategi som vi har och som vi utvecklar konkret. Men vad ni har att erbjuda är en otrygghetschock för hushåll och möjligtvis en förtroendechock för vissa företag.

Men då ökar konflikten, och det mår ett samhälle inte bra av. Det är den svenska unika insikten att vi kan tala med varandra, även när vi har motsatta intressen. Har vi en tid för strid, så har vi en tid för kollektivavtal, samarbete och politiska överenskommelser. Det är en unik och bra modell.

Herr talman! Min talartid är slut, så jag yrkar bifall till förslagen i utskottets betänkande och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 24 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Lars Bäckström pratade om både det ena och andra, men jag fäste mig vid en sak som du sade i inledningen, nämligen att även om ni inte gillar varandra varje dag har ni varit överens i sju år. Det är sant att ni har lagt fram gemensamma propositioner under den tiden, men när det gäller att ta itu med de större utmaningarna i svensk ekonomi och politik har det blivit liggande för fåfot. Ta bara socialförsäkringarna som exempel.

Resultatet av vad ni har kommit överens om är ofta att ni ska sänka inkomsterna och öka utgifterna. Därför har vi nu ett strukturellt budgetunderskott på ungefär 30 miljarder kronor årligen. Under perioden 2004–2007 lånar ni, rensat från engångseffekter, 170 miljarder kronor. Det här är inte som jag svartmålar utan det är som jag läser i Ekonomistyrningsverkets senaste rapport.

Utifrån detta vill jag ställa frågan om Lars Bäckström verkligen kan ställa sig bakom majoritetstexten: Nuvarande mål för det offentliga sparandet är därutöver tydligt robust och anpassat efter internationell standard.

Men Ekonomistyrningsverket skriver: Regeringen konstaterar i vårpropositionen att sparandet inte har uppgått till 2 % något enskilt år sedan 2001, utan det kommer att uppgå i genomsnitt 1,3 %. Saldomålet kommer med stor sannolikhet att behöva omformuleras eftersom PPM-systemets finansiella sparande inte ska ingå i det offentliga sparandet utan i det privata enligt ett EU-beslut.

Mot den bakgrunden vill jag ställa frågan: Är det verkligen en rimlig ordning att vi har ett mål för de offentliga finanserna som ni inte försöker att leva upp till och som inte är anpassat till internationell standard?

Anf. 25 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Frågan var ju om jag kan ställa mig bakom skrivningen. Svaret på den frågan är ja. Det är ett bra, rejält, tydligt och enkelt besked. Naturligtvis skulle vi önska att vi hade starkare statsfinanser.

Om vi sänker skatten är jag säker på att vi inte får starkare statsfinanser. En av åtgärderna som Folkpartiet föreslår är sänkt skatt. Sedan får man förklara för alla och envar i valrörelsen hur sänkt skatt bidrar till starkare offentliga finanser. Det är en svår uppgift, kanske inte en omöjlig, men man kommer nog att övertyga några om det, det är jag alldeles säker på. Men jag tror inte att huvuddelen av svenska folket kommer att tro på det.

Sedan finns det en annan metod för att få bättre offentliga finanser, och det är att få fler i arbete. Det är en väldigt bra metod som vi gemensamt hävdar att vi har en politik för.

Jag tror att vi har en bättre politik eftersom vi inte skapar denna otrygghetschock. Vår politik leder till en ökad effektiv efterfrågan.

Sedan kommer vi att sänka en del skatter som gynnar tillväxt. Vi har till exempel slopat arvs- och gåvoskatten. Det har vi gjort för företagens skull. Vi vill ha avdrag mot skatten i företag för forskningsinsatser, stärka riskkapital och kompensera med motsvarande inkomstförstärkningar – detta för att hålla kontroll på statsfinanserna.

När det gäller Eurostat är vi ett av de få länder i Europa som skulle kunna klara av att vara med i EMU, om vi var så dumma och okloka att vi valde att vara det. De andra som var så okloka att de gick med klarar inte av att vara med i klubben. Det visar styrkan i våra offentliga finanser.

Anf. 26 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Som jag har sagt här antagligen hundra gånger beror det ju på att vi har genomfört en reformering av pensionssystemet, vilket de flesta andra inte har gjort och som ni har varit motståndare till. Men vi har genomfört en bra reform tillsammans med Socialdemokraterna.

Vi vill inte ha några jättestora skattesänkningar därför att vi vill ha starkare statsfinanser, och vi finansierar dem med utgiftsnedskärningar och vissa andra inkomstförstärkningar.

Förklaringen till underskottet är, som Ekonomistyrningsverket säger på s. 8 i den senaste rapporten, ofinansierade utgiftsökningar och inkomstminskningar som från 2004 till 2007 försämrar budgetsaldot i storleksordningen 40 miljarder kronor. Det är sanningen. Det är inget jag hittar på, utan det är er myndighet som säger det. Ni har genomfört ofinansierade inkomstförsvagningar och inkomstökningar, för det är vad ni kan komma överens om.

Ni föreslår inga åtgärder som skulle leda till fler jobb i den privata sektorn, vilket ju är det absolut bästa sättet att långsiktigt stärka statsfinanserna. Ni föreslår fler jobb genom nya offentliga utgifter. Det kan visst vara viktiga uppgifter och bra för den enskilde, om det är rätt utformat, men man kan inte finansiera sjuksköterskors löner med skatt från

sjuksköterskor. Det går inte. En sådan rundgång funkar inte, utom kanske till en mycket liten del. Resten måste komma in från jobb i den privata sektorn. Där satsar ni alldeles för lite.

När jag hörde Bäckströms jämförelse om EU nyss kom jag att tänka på en gammal sketch med Hasse Alfredson: Under franska revolutionen skulle de ha varit glada om de hade en spik i foten! Det är sant. Men om man inte tar bort spiken utan bara stryker på Xylocainsalva kommer man snart att få kallbrand och behöva amputation: Den situationen vill vi undvika. Vi vill dra ut spiken och se till att människor i Sverige, där det finns sådana fantastiska förutsättningar, också får möjlighet att ta dem till vara.

Anf. 27 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag utgår från det Karin Pilsäter talade om. Globaliseringsens utmaningar ställer hela Europa inför problem. Det drabbar även Sverige. Det är inte regeringen eller på sin tid Carl Bildt som har skapat ekonomiska problem i Sverige, det är marknadsekonomin som ibland skapar problem och ibland ger möjligheter. Vi har hittills klarat denna utmaning bäst i Europa.

Karin Pilsäter har fel. Man kan inte till någon del finansiera sjuksköterskors anställningar med fler sjuksköterskor. Det är helt omöjligt. Man kan inte lyfta sig i håret. Offentligt anställda kan långsiktigt bara finansieras med fler arbetade timmar i icke skattefinansierad verksamhet. Det är ju elementa! Debattera inte med motståndare som inte finns!

Vi behöver kunskap om detta på högskolorna, och vi vill ha mer forskning för pengarna. Det är vi överens om. Här har vi ett konkret förslag från Vänsterpartiets sida. Industriforskningsinstitutet ska stärkas. Vi behöver industriella utvecklingscentrum även på tjänstesidan. Det finns ett sådant för musik i Hultsfred, för att prata dagsaktuella saker. Man kan göra sådana satsningar även på tjänstesidan.

Vi behöver ett bättre samarbete mellan statliga företag och privatindustrin. Det var det som en gång drev fram att vi fick LM Ericsson, och tillsammans med Televerket utvecklades globalföretaget Ericsson. Det var en unik svensk satsning. Sådan samverkan måste vi få tillbaka för att stärka svensk industri.

Det är absolut sant. Jag är överens om detta med fackförbunden – LO, TCO, Saco – och med progressiva delar av svenskt näringsliv, som Bennet och andra. Jag tror till och med att Urban Bäckström kan ansluta sig till detta. Lösningen är inte sänkta skatter för tillväxten.

Ni sänker skatteintäkterna med 37 miljarder 2006 och 42 miljarder 2007. Det gräver hål i en redan ansträngd ekonomi. Om ni lyckas finansiera det skapar ni en otrygghetschock hos hushållen, som gör att vi får en sämre efterfrågan på arbetskraft. Ni har ingen bra politik, och ni är inte ens överens om hur ni ska göra med sjukförsäkringen. Moderaterna finansierar i alla fall på 65-procentsnivå, men ni låtsats som om ni inte behöver finansiera. Ni ska inte lära oss!

Anf. 28 MIKAEL ODENBERG (m) replik:

Fru talman! Jag reagerade på Lars Bäckströms relativisering. Han var för dagen relativt nöjd med Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Ohly hotade bara för några dagar sedan att avbryta allt regeringssamarbete

med Socialdemokraterna, men i dag är Lars Bäckström relativt nöjd med Arne Kjörnsberg och Yvonne Ruwaida. Ni var ovänner nyligen, men i dag är ni vänner.

Jag såg att det står ett v inom parentes efter Lars Bäckströms namn i talarlistan, vilket indikerar att han för dagen också är relativt nöjd med Vänsterpartiet. Han tillhör inte dem som har hoppat av Vänsterns riksdagsgrupp. Nu antog partistyrelsen nyligen ett programdokument som ska läggas fram för kongressen. Den syn på statsfinansiellt ansvarstagande, skattepolitik och ekonomisk politik som framskymtar i det dokumentet gör att man får sätta stort frågetecken för om det kommer att stå ett v efter Lars Bäckströms namn därest det dokumentet skulle antas av Vänsterpartiets kongress.

Lars Bäckström var också relativ i sak. Han sade: Vi har det relativt bra här i Sverige, och problemen är värre på andra håll. Jag vidgår gärna att det är betydande problem i EU:s stora ekonomier: Tyskland, Frankrike och Italien. Men det är en klen tröst, och det är inte ett svar på de utmaningar som Sverige står inför. Därför anförde jag Hans Karlssons ord om att mellan 20 och 25 % av människor i arbetsför ålder ofrivilligt står utanför arbetsmarknaden. Jag sade det för att han som socialdemokratisk tidigare riksdagsledamot och EU-parlamentariker rimligen inte kan beskyllas för att ha ätit taggtråd eller tistlar till frukost.

Lars Bäckström beskyller nu mig och Moderaterna för att svara för en otillräcklig efterfrågan i den svenska ekonomin därför att vi har föreslagit sänkta ersättningsnivåer i arbetslöshetsförsäkring och sjukförsäkring. Jag vill ändå fästa hans uppmärksamhet på att vi har föreslagit 10 miljarder kronor mer till den kommunala sektorn på tre år. Vi föreslår omfattande inkomstskattesänkningar, som skulle ge en vanlig sjuksköterska i vårt land mer än 1 300 kr mer i månaden. Det är en kraftig påspädning av efterfrågan i den svenska ekonomin.

Anf. 29 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Det vore mig fjärran att påstå att det enbart är Mikael Odenberg och Moderaterna som har skapat detta. Det har det svenska politiska systemet tillsammans bidragit till genom att ändra och skapa osäkerhet i trygghetssystemen. Där har vi gjort ändringar. Därför är det så viktigt att ha en förutsägbarhet och stabilitet både för hushåll och för företag. Odenberg har sin del, men han är inte ensam om ansvaret.

Man ska inte svartmåla sitt land. Vi har det mycket bättre ställt än många andra i omvärlden. Det är fyra länder i Europa som har klarat EU:s sysselsättningsmål. Det är Danmark, Sverige, Storbritannien och Nederländerna. Tre av dem står utanför EMU. Det var klokt av oss att göra det. Det finns kanske inget absolut samband, men samband kan heller inte uteslutas. Det finns ett visst samband i de här frågorna, så är det ju.

Mikael Odenberg, ni säger att ni har förändrat er. Det har ni gjort. Nu lägger ni på pengar ute i kommunerna. Det är den stora skillnaden mot Bo Lundgrens tid. Men ingen, i kammaren eller någon annanstans, får tro att Moderaterna ger kommunerna 10 miljarder mer, utan det är 3 + 3 + 3 som ackumuleras. Just nu ligger ni över.

Nu brukar vi ju inte slå vad, men vi kanske kan göra det symboliskt – om en krona eller något – om hur det ser ut till hösten. Det är möjligt att

jag förlorar den. Kanske Moderaterna tänker tillämpa korkprincipen: Hur mycket arbetarrörelsen än föreslår så tänker vi föreslå mer. Det kan bli bra konkurrens som är bra för det gemensamma, men det kommer i så fall att finansieras med hårda neddragningar i socialförsäkringssektorn.

Det blir en bilförsäkringschock, en a-kassechock och en rad olika avgiftschocker. Man får sänkt skatt – kanske med 1 000 kr. Jättekul! Men man får höjda avgifter också. Det blir 1 200. Då är det plötsligt inte så kul längre.

Anf. 30 MIKAEL ODENBERG (m) replik:

Fru talman! Jag måste tyvärr avböja att ge mig in i vadslagningen, men det beror uteslutande på att spel och dobbel är ett statligt monopol här i Sverige, i varje fall än så länge.

Jag delar Lars Bäckströms uppfattning om att förutsägbarhet och stabilitet är viktigt i samhället. Ryckighet i det politiska beslutsfattandet kan skapa osäkerhet och därigenom få negativa konsekvenser. Men önskemålen om förutsägbarhet och stabilitet kan ju inte drivas så långt att man underlåter att vidta åtgärder mot samhällsproblem som man kan identifiera. Vi har i dag ett gigantiskt samhällsproblem i det att nära 1,5 miljoner människor inte har ett jobb att gå till. Så många står utanför den reguljära arbetsmarknaden.

Jag har respekt för att Lars Bäckström inte uppskattar det politiska recept som vi moderater utfärdar. Men vi har en klar idé om vad som behöver göras för att återupprätta arbetslinjen i Sverige och för att få till stånd både ett ökat utbud av arbetskraft och en ökad efterfrågan på arbetskraft. Det handlar om kraftigt sänkta skatter på arbete för vanliga inkomsttagare i vårt land, det handlar om stramare bidragssystem för att förbättra drivkrafterna till arbete och det handlar om ett bättre företagsklimat, ett bättre entreprenörsklimat i vårt land.

Anf. 31 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag säger så här: Moderaterna har en idé om vad de vill göra. Det är en ny sorts moderater. De accepterar vissa delar, till exempel att kommuner ska ha pengar, men de vidhåller skattesänkningar. Då ger man sig på ett nytt område. Det gick inte att skära ned i kommunerna, för folk gillar dem. Nu hittar man på något annat! Nu skär man i stödet till arbetslösa och sjuka, och så prövar man den varianten. Och håller inte den så prövar man väl en tredje variant! Det kommer säkert att bli så.

Kan deras variant fungera? Jag tror inte det, fru talman. Men den kan fungera i liknande system. En del säger att Moderaterna nu har gått till mitten. Så skräen heller de har gjort! De har aldrig varit så långt till höger som nu – det ska man ge dem äran för! De prövar nu något av den amerikanska modellen. Då får man en lite annan konkurrenssituation, och det skapas en del lägre betalda tjänstejobb. Det är inte så att man inte vill ha de högt kvalificerade också – det är klart att man vill – men man får en tudelad arbetskraft med låg skatt för högavlönade, duktiga, och så lite lägre skatt också för lågavlönade, som inte presterar lika hårt när det gäller den globala konkurrensen på tjänstesidan. Och så får de betala sina försäkringar själva allihopa. De med höga löner klarar det – de med låga löner klarar det inte.

Det finns en risk, Mikael Odenberg, att ni skapar detta. Jag påstår inte att ni har denna önskan hos er. Ni klappar säkert katter åt samma håll som jag gör. Ni är alltså inte onda människor – det tror inte jag. Men det finns en risk för att ni skapar en situation med en tudelad arbetsmarknad där de lågavlönade får göra två arbeten. Då får man en *väldigt* hög sysselsättning, om man har två arbeten för en person! Det är ju så det är lite grann i USA. Jag påstår inte att det är er avsikt, men det går åt det hållet. Ska er metod fungera, ja, då måste ni gå i den riktningen. Annars blir det bara en omfördelning ni gör.

Fru talman! När det gäller kommunerna har jag någon gång sagt i ett förstamajtal – jag vill få det fört in i protokollet också – att Moderaterna nu säger att de har blivit helt annorlunda och att de vill hjälpa och värna den offentliga sektorn. Då blir jag lite försiktig. Det är ungefär som när räven anmäler sig till hönshuset och säger: Jag har blivit vegetarian, och jag vill gärna hjälpa till att vakta hönshuset! Då blir jag försiktig med sådana rävar, även om de heter Reinfeldt.

Anf. 32 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Även om liknelsen med räven och hönshuset kanske inte riktigt är passande vill jag ändå säga att det är intressant att debattera med Lars Bäckström och lyssna på honom, därför att han är väl nästan lika sällsynt i sitt parti som räven är som städslad vakt i hönshuset. Det är han och möjligtvis Per Rosengren som låter så här. Men om man lyssnar på Vänsterpartiets kongresser är det något helt annat. Som Mikael Odenberg också pekade på: Det program som nu ligger på bordet, Lars Bäckström, ska det bli intressant att se hur du tar emot.

Lars Bäckström var inne på ungefär samma tema som Arne Kjörnsberg: Han var nöjd. Han blickade ut över ett problematiskt Europa, och så har vi då Sverige som framstår som ett mönsterland på många sätt. Det är naturligtvis riktigt. Trygga människor vågar pröva sina vingar. Detta är då ett försvar för den mycket stora grupp människor som i dag är försörjd av olika försäkrings- och bidragssystem.

Hur stolta vingar har de 545 000 förtidspensionerade, Lars Bäckström? Här sägs att de här systemen nu gör att det finns en sådan väldig förändringsbenägenhet. Är det inte så här: Att hushållen inte konsumerar mera beror på den osäkerhet som man ser? Det försvinner alltså 3 000 industrijobb per månad.

Vi talar nu om OECD-siffror, och Lars Bäckström läste upp olika texter. Men jag skulle vilja peka på det faktum att utskottet inte alls har tagit fasta på vår kritik i vår motion, där vi pekar på att om man tar hänsyn till fallande exportpriser, alltså *terms of trade*, så skulle Sverige ligga ungefär på genomsnittet av bnp-utvecklingen bland de EU-länder som nu Arne Kjörnsberg och Lars Bäckström dömer ut. Det är så att om vi skulle titta på det här i reala termer så har ju vår utveckling inte varit så lysande. Det syns ju, Lars Bäckström, ute i äldreomsorgen, ute i förskolor och så vidare att pengarna inte räcker till.

Sanningen är att det ni har varit överens om är att för lånade pengar köpa sysselsättning i stor utsträckning – att i ökande utsträckning för lånade pengar köpa sysselsättning i stället för att satsa på ett varmare och bättre företagsklimat där det blir flera reguljära arbetstillfällen.

Anf. 33 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Och vad skulle alternativet ha varit? Att sänka skatten med lånade pengar? Är det ett vettigare alternativ? Givetvis inte! Och det är vad ni säger.

Vi har lånat pengar. Det är precis det man ska göra för att stimulera sysselsättningen. Det är väl inget problem med det! Det för tanken fel att tro att ett land är något slags privatekonomi. Det är alldeles fel. Poängen med att ha ett land är att man inte behöver agera som en familj. Men man får inte vara så fascinerad över familjen. Jag är också för familjer, men man får inte vara så fascinerad att man tror att man ska sköta ett land som man sköter en familjeekonomi, för då bär det fel. Det kanske är ett problem. Det kanske är någon teologisk bindning som Mats Odell har – jag vet inte.

Vi behöver göra mycket mer för sysselsättningssidan, särskilt vad gäller ej skattefinansierad verksamhet – absolut! Det är det jag talar om. Det är därför vi har lagt fram detta. Vi behöver föra samtal med näringslivet och löntagarnas organisationer och utnyttja den samverkan vi då kan få. Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet tog fram ett paket när Saabfabrikerna i Trollhättan var i hissen. Det hånades av den borgerliga oppositionen. Sedan kom då GM-chefen från USA på besök, och sade: Nej, vi tänker nog lägga vår forskning och utveckling här i Trollhättan, för vi ser att ni har en regering och löntagare som är så intresserade av att utveckla. Det är precis så vi ska göra. Den där satsningen kan vi säga att vi gjorde för lånade pengar. Det kan man säga – visst. Men det gjorde att man från en global världskoncern sade: Ni är ett av de bästa länderna!

Vi ska göra miljövänliga bilar. Det ska vi göra för att klara oss bra. Vi ska utveckla trä- och massaindustrin så att vi får globala kedjor, kanske med Ryssland, Baltikum och Sverige. Det ska vi göra.

Under min sista halva minut vill jag avsluta med det oerhört oförskämda mot mitt parti. Det är precis som när någon säger: Alla negrer är lata. Det var en flitig neger – han måste vara vit! Det där var en klok vänsterpartist – han kan inte vara vänsterpartist!

Det är tydligen ett kommunistparti där jag styr kongressen och bestämmer, och jag väljer mig själv, kongressen och styrelsen. Det är de som har valt mig till mitt uppdrag. Vi har en demokratisk struktur. Medlemmarna är totalt borta i kolan som väljer, säger Mats Odell – de förstår inte alls vad de gör. Det är också ett förakt mot våra medlemmar. Jag är vald av mitt parti och en representativ företrädare.

Anf. 34 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Jag tar fasta på det Lars Bäckström säger och ser fram emot att Lars Bäckström då har lagt in en helt ny kassett efter kongressen då han kommer hit och att det är helt annat ljud i skällan när det programmet har gått igenom. Han kommer att följa det. Det är spännande, inte minst för de samverkanspartier som han samarbetar med!

Ni ska föra samtal med näringslivet. Ja, om det hade varit en bristvara, så hade vi haft ett blomstrande företagsklimat i det här landet. Det har väl inte gjorts mycket annat än förts samtal. Det har varit tillväxtkongresser. Det har förts protokoll. Vi har suttit och diskuterat med Arne Kjörnsberg. Jag minns att Arne Kjörnsberg noterade väldigt flitigt vad vi

tyckte då om vilka förändringar som skulle göras under de så kallade skattesamtalen. Men de var ju fullständigt meningslösa, helt enkelt därför att Socialdemokraterna hade ett budgetsamarbete med Vänsterpartiet och Miljöpartiet. De satte käppar i hjulet. Även om vi hade kommit fram till så att säga lösningar som hade kunnat stärka tillväxten och förutsättningarna för bättre drivkrafter för företagande, anställningar och så vidare så stoppades ju detta.

Anf. 35 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag får påminna om att repliken gäller Vänsterpartiet.

Anf. 36 MATS ODELL (kd) replik:

Det gäller Vänsterpartiet. Det är jag mycket medveten om, fru talman, därför att det var nämligen bland annat de som stoppade det här.

Det är ju så att det inte är någon väg framåt.

Kan jag nu lita på att Lars Bäckström kommer att bli en ropandes röst i öknen i det här samarbetet som påminner om behovet av att se till att företagarna vill anställa i Sverige och att det blir ett stopp på den verksamhet som innebär att jobb bara flyttas ut och att det uppstår för lite nya jobb i vårt land? Är det det Lars Bäckström nu är beredd att göra? Är han beredd att ta tag i den regeldjungel som håller på att förkväva företagarna? Är han beredd att ompröva sjuklöneansvaret som gör att man är väldigt tveksam till att anställa människor i dag så att man hellre lägger ut produktionen än att satsa på detta i Sverige?

Anf. 37 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Fru talman! För några år sedan skrev jag ett brev till Svenskt Näringsliv och företagen. Jag bad att få konkreta förslag, *konkreta* förslag, om krångelregler vi skulle ta bort. Jag har inte fått något konkret svar ännu. Jag har fått allmänna svar om att det är viktigt att minska regelbördan och att det ligger inom miljöbalkens område och andra områden. Jag har sagt till dem: Jag vill ha konkreta förslag, inte allmänna föresatser. Men jag är beredd att driva på i det arbetet. Alla onödiga regler ska bort – inte 25 %, inte 50 %, inte 75 % utan alla onödiga regler ska naturligtvis bort. Och alla nödvändiga regler ska vi behålla. Sedan får vi se vad procentsatsen blir. Det är inte det som är det viktiga.

Jag driver på. Jag är nästan den förste inom arbetarrörelsen, tror jag, som i den här kammaren har stått och sagt att förmögenhetsskatt på arbetande kapital bör tas bort. Jag har drivit det. Många av oss har drivit förklarade 3:12-regler. Det finns få svenska politiker som driver tillväxtpolitik så hårt som jag och en rad andra företrädare för Vänsterpartiet. Jag säger som det amerikanska bilföretaget Avis: När du bara är nummer två försöker du lite mer. Vi är för jobb och tillväxt, för jobb i kommunerna och för ett tryggt välfärdssystem. Det är tre delar i den politik som Vänsterpartiet står för.

Jag är inte säker på att Odell ens har läst det dokument som vår parti-styrelse har antagit som förslag. Det är ganska få som har det. Jag är inte ens säker på att det ligger på vår hemsida. Han kanske har läst *om* det, men det är inte samma sak. Man ska inte läsa om de heliga skrifterna, man ska läsa *i* dem. Det är mycket bättre. Nu är inte detta någon helig

skrift, absolut inte. Men är det kongresstaget så är det kongresstaget. Då följer vi det.

Jag tror inte att mitt parti är ett kommunistiskt parti. Om man ställer upp vad Lenin sade om kommunister skulle vi inte fylla kriterierna, det är en sak som jag är säker på. Vi är ett brett vänstersocialistiskt parti. Det har lite olika betydelse, och vi förklarar olika begrepp på olika sätt. Vi jobbar stenhårt för en tillväxtpolitik men också för en solidarisk politik för den offentliga sektorn och en politik som bygger på jämställdhet mellan kvinnor och män.

Odell, ni har inte presterat en sammanhållen politik. Ni har en egen politik. Den håller inte heller samman. Det är lätt att påstå att man kan växla en hundring i tre femtiolappar. Det är betydligt svårare att också göra det.

Anf. 38 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Fru talman! Lars Bäckström gjorde i sitt anförande ett uttalande om att det är rätt att måla upp en vision om vart man vill, men det är vägen dit som är det viktiga. Jag kan lite grann förstå att Lars Bäckström vill fokusera på vägen. Det är lite som att köra ned händerna i fickorna, rikta blicken i backen och gå och sparka småsten. Det är också så att det är oklart vad Vänstern vill. Då är det kanske naturligt att ha ett sådant beteende.

Jag tror ändå att politiker har en viktig uppgift i att visa vägen, att visa vart man vill och vad framtiden innebär. Risker är annars att man tittar i backspegeln, att man underblåser rädsla och så. Martin Luther Kings tal hade ju inte blivit bra om han hade sagt: Jag har en fundering på en väg. Det hade inte varit samma sak som att han hade en dröm.

Jag tycker att det är lite synd att Lars Bäckström raljerar med oss i den borgerliga alliansen. Vi har en ambition om att både ha en gemensam verklighetsbeskrivning och att underbygga med gemensamma förslag. Det stora problemet nu är det stora utanförskapet, och det är det vi tar tag i.

Mina frågor till Lars Bäckström är: När ska Vänsterpartiet komma överens om er vision, om vart ni vill gå? Och när ska Vänsterpartiet komma överens med Socialdemokraterna och Miljöpartiet om vad ni ska gå till val på? Är det efter valet det ska förhandlas?

Anf. 39 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Just nu ska vi gå till val på den här finansplanen. Till hösten ska vi gå till val på den finansplan som vi då antar. Till våren ska vi gå till val på den finansplan som vi då använder som gemensamt projekt. Sedan kommer vi att ha skilda meningar, men vi kommer att ha ett tydligt, gemensamt projekt. Det tror jag inte att de fyra borgerliga partierna kommer att ha, men har ni det så är det alldeles utmärkt.

Som det nu är fungerar man ungefär som en franchisingkedja med lite olika produkter för olika målgrupper. Då kan man få ett ganska stort väljarunderlag. Det är en ganska effektiv affärsmetod som ni har hittat på. Men till slut måste ni leverera gemensamt. Då ställs alternativen mot varandra. Då kommer det kanske att bli en moderatledd allians. Det blir en socialdemokratiskt ledd regering, men efter valet får vi ju se hur starka vi i Vänstern blir och hur starka Miljöpartiet blir. Vi har tjänat för

Rakel i sju år. Det kanske blir en gemensam rödgrön regering. Det får vi se. Väljarna bestämmer ju hur styrkeförhållandena kommer att bli.

Vår politik är jättetydlig. Den finns i finansplanen. Det är bara att läsa den. Detsamma gäller mitt partis politik. Den finns i partiprogrammet och våra ekonomisk-politiska dokument. Men vad har ni i Centern kommit överens om med de tre andra? Ni är inte överens om kärnkraften, det hörde vi i går. Ni är inte överens om energiforskningen. I dag ser vi att Maud hissar fanan: Jag vill också. Vi får se hur länge Reinfeldt får vara ensam chef. Vad har ni gemensamt? Det är avdrag för hushållsnära tjänster och de här nystartsjobben som vi talade om i går. Vi kan läsa i protokollet. Det är allt som ni är överens om. Det är de två punkterna. Det är allt konkret ni har kunnat enas om. Vi tre har en hel budget som vi är överens om. Och så frågar ni: Vad är ni överens om?

Ni är överens om två saker: Hushållsnära tjänster och nystartsjobb för 1 ½ miljard. Det är inte mycket till gemensamt valmanifest. Det är inte mycket till gemensam ekonomisk politik. Låt oss resonera lite grann om hushållsnära tjänster så vi hinner med det också. Det andra hann vi ju med i går. Då har vi avhandlat båda de saker som ni fyra partier är överens om. Det är ju fint; två saker.

Anf. 40 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Fru talman! Det vi har svarat på är vad som finns i finansplanen, och det är inte så mycket. Vi har i vår reservation gjort en uppunktning av alla andra områden som vi successivt har format en gemensam politik på. Det finns högskolepolitiken, turismpolitiken och en lång rad andra saker. Det finns försvaret, för all del. För tre fyra år sedan hade det setts som en jättesensation. Jag tycker att det var synd att vi inte fick en bra, bred överenskommelse om försvaret, men den borgerliga alliansen har en gemensam inriktning i fråga om försvaret. Där är ju inte Vänsterpartiet med på båten när det gäller innehållet i försvaret. Ni är bara med om ramarna.

Det är lätt att säga: Vi har en finansplan. Men om sedan den finansplanen inte underbyggs av konkret politik på de olika områdena blir det lite konstigt. Vi börjar med den konkreta politiken på de olika områdena. Sedan törs jag lova dig att vi också kommer att ha en gemensam finansplan när vi väl tar makten.

Skulle vi sedan lite snabbt ta det här med hushållsnära tjänster så tror jag att detta är ett symptom på att det finns en del jobb som vi är för fina för, som vi inte vill ha. Jag tror att Lars Ohly var inne på det i partiledardebatten, att en del jobb vill vi inte ha. Jag tror att det som alliansen har presenterat, dels om hushållsnära tjänster, dels om att de som får ett godkänt antal timmar hemtjänst får välja vem som ska ge hemtjänsten, kommer att öppna arbetsmarknader. Det är det vi vill göra. Vi vill inte stänga igen. Vi vill inte hämma kreativitet, kunskap och kompetens. Vi vill öppna upp för det.

Anf. 41 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Hörde fru talman det nu: Vi kommer säkert att enas om en finansplan – efter valet! Jo, det tror jag också. Det är bara det att väljarna aldrig kommer att få veta vad som kommer att hända förrän efter valet. Då kanske de får den här otrygghetschocken med Moderaterna –

eller en trygghetschock på något annat håll. Ni kanske inte gör det som Moderaterna lovar, och då får vi en underskottschock i budgeten i stället. Någon form av chock kommer det att komma. Det är mer oklart vilken typ det blir. Det är det enda vi kan vara säkra på: En chock kommer det att bli om det skulle gå så illa.

Ni är överens om en finansplan, säger Tiefensee. Men vad ligger under det? Jo, budget heter det. Vi är överens om budgeten. Vi är ju överens om den. Man kan inte bli mer överens än så. Det finns liksom inget mer att bli överens om. Just nu diskuterar vi ekonomisk politik och budget. Om man är överens om hela budgeten så är man ju överens om hela budgeten.

Sedan vill jag säga något om det här med för fina jobb. Roger Tiefensee, min mor föddes 1920. Hon arbetade från det att hon var 15 år i hushållsnära tjänster. Det finns inte ett spår av förakt eller ringaktning mot min mor för det arbete hon utförde åt överklassen i Stockholm eller åt överklassen i Värmland – inte ett dugg! Det var ett viktigt arbete hon utförde.

Men min mor skulle vända sig i sin grav om hon fick höra att de här rikingarna skulle få bidrag av staten för att hon skulle arbeta åt dem. Hon skulle skratta: Menar ni att det finns politiker som på fullt allvar skulle vilja ge de rika bidrag för att jag ska arbeta åt dem? Det får de allt betala själva i så fall, de rika.

Möjligtvis skulle jag kunna tänka mig att man gav ett bidrag till en fattig pensionär för att bekosta lite extra hjälp. Det kan jag tänka mig. Det andra är fullständigt orimligt. Tänk att jag skulle få bidrag för att jag tar hem en städare till mig! Det är klart att jag inte föraktar det, men det är en grotesk idé! Bort det! Skulle jag få bidrag om jag tog hem en frisör också? Fint. Någon som serverade min fina middag när jag har gäster? Skulle jag få bidrag för det? Ni måste ge er! Det är en alldeles jättekonstig tanke.

Detta rymmer inget förakt mot arbetet. Men låt de rika betala! Låt även medelklassen betala för tjänsterna. Det är väl inget fel på de jobben, men man får betala själv för sin konsumtion. Det är självklart.

Anf. 42 YVONNE RUWAIDA (mp):

Fru talman! Det har varit en ganska lång debatt, och eftersom jag har äran att vara sist i debatten om riktlinjerna för den ekonomiska politiken tänkte jag försöka sammanfatta den lite grann. Det blir säkert några som kommer att protestera.

När jag lyssnar på debatten tycker jag mig någonstans höra att den borgerliga alliansen är överens om att man vill ha makten. Det är en av de få grejer som man är överens om. Man är också överens om att man vill ha nystartsjobb och pigavdrag, som Lars Bäckström sade. Man är överens om att man ska ha en gemensam verklighetsbild, och den bilden är att Sverige är jättedåligt och att det finns bättre förutsättningar i alla andra länder både för nya jobb, sysselsättningsnivå och företagande. Sverige har det helt enkelt väldigt dåligt, säger man, och gör en kraftig svartmålning av svensk ekonomi.

Jag hör ingenting om grön omställning och hur viktigt det är för att skapa nya jobb och för att förbättra möjligheterna till en exportmarknad. Tycker ni någonting gemensamt i den frågan? Är den viktig för den ekonomiska politiken?

Det pratas enbart om piskor hela tiden. Människorna ska piskas till jobb. Människorna skuldbeläggs för att de inte är i arbete. Man säger inte att vi måste skaffa jobben, utan det handlar om piskor. Det handlar om sänkta bidrag, och man pratar om fusk. Däremot pratar man inte om orsakerna till den stora ohälsan. Det är som om sänkta skatter och sänkta bidrag kommer att se till att människor jobbar. Man pratar alltså inte om orsakerna, utan det verkar som om allt handlar om bidragsnivåerna och skattenivåerna.

Man pratar inte om jämställdhet. Man pratar inte om behovet av att få in de grupper på arbetsmarknaden som står mest utanför, till exempel invandrare, på grund av den diskriminering som finns.

Det säger nog ganska mycket om de prioriteringar som man har i den borgerliga alliansen. Jag tänkte gå in på en del av de frågor som jag har nämnt här.

Jag ska börja med den här DN-artikeln. Det var ju kul att även Karin Pilsäter hade hunnit läsa DN i dag. Artikeln handlar om att växthuseffekten kan stoppa golfströmmen. Det här är inga nya uppgifter, men här visar två forskare från en norsk-amerikansk studie att växthuseffekten kommer att leda till att Golfströmmen försvinner. Om dagens utströmning av färskvatten är oförändrad så kommer den att försvinna på 200 år, och förmodligen kommer det att gå mycket snabbare.

Karin Pilsäter skämtade lite grann och sade: Varför ska man diskutera arbetsmarknadspolitik när vi kanske har packis här i Skandinavien om 200 år? Men sedan kom hon inte med någon diskussion om de här frågorna. Vad är er lösning för att motverka växthuseffekten? Detta är ju frågor som vi måste ta tag i. Och det är inte bara det, utan det är också en potential för att skapa nya jobb i Sverige. Det handlar inte bara om att trygga jobb utan för att skapa de nya jobben.

Här har det skett en hel del saker, delvis på grund av de politiska beslut som har fattats och delvis på grund av att oljepriset har ökat. Det har skett ett trendbrott. Jag har jobbat med politik i 15–16 år. I mitt möte med människor har i alla år, fram till i år, det här med miljöbilar varit något för miljönördar och något jättekonstigt och jätteudda. Det kanske kunde vara något för den som var jättetekniskt intresserad, men det var ingen viktig fråga och ingenting som folk ville prata om. Pratade man om förnybara bränslen och miljöbilar så lade folk av.

I dag finns det ett jätteintresse! Folk är medvetna om att man kan tjäna pengar på att ha en miljöbil. Folk diskuterar möjligheten att konvertera sin bil till att kunna använda biogas eller etanol. Det är en konvertering som i dag inte är tillåten men som kommer att bli det under året. Vägverket kollar hur en sådan konvertering ska se ut, och vi diskuterar hur vi kan möjliggöra, förenkla och förbilliga den. Den är inte särskilt dyr i dag, men vi ska göra den ännu billigare och ännu mer möjlig.

Vi ser i svensk industri hur Saab och Volvo äntligen börjar titta på miljöbilar med större allvar än tidigare. De ser till att ta fram och marknadsföra bilarna. Det är på tiden. I Kalifornien har man gjort det ganska

länge, men här i Sverige har vi legat efter på den punkten. Men nu börjar det alltså hända saker.

Vi har bedrivit en politik med grön skatteväxling, och vi ska se till att det nästa år kommer att finnas förnybara bränslen på var fjärde mack i Sverige. Om man har en miljöbil åker man gratis i Stockholm när trängselavgiftsförsöket pågår. Man kan parkera gratis inte bara i Stockholm utan också i andra kommuner. Det finns en massa olika aktiviteter och politiska beslut som bidrar till att vi har en omställning. Jag är säker på att vi nästa år kommer att få många fler människor som kör med förnybara bränslen i Sverige. Det kommer att vara ett trendbrott, och det ska vi jobba med.

Det som vi inte kommer att lösa är det här med lastbilstrafiken. Kilometerskatten är någonting som vi måste jobba vidare med.

Grön omställning är viktig. En sak som vi har gjort för det är att vi har satsat pengar på att offentliga byggnader ska göra satsningar på energieffektivisering och använda solceller. Jag vet inte hur ni i den borgerliga alliansen ser på det. Är den typen av insatser någonting som ni stöder för att bidra till grön omställning?

Jag ska ta upp ohälsan här lite grann. Vi har höga ohälsotal. Det är inte bra. Men vad är orsakerna till det? Är det inte en del av den produktivitetseffektivisering som vi har sett? Vi har slimmat organisationer. Är det inte så att fler människor i dag har hamnat utanför arbetsmarknaden därför att man ställer högre krav på dem som ska ingå där? Det har varit en lång process. Är det kanske inte dags att återigen ta upp frågan om att dela på arbetet? Friår är en sak, och arbetstidsförkortning är också viktig i framtiden.

Det finns en orsak till att människor blir sjukskrivna. Där är arbetsmiljön och arbetsvillkoren otroligt viktiga. Det här är också en jämställdhetsfråga. Hur värderar vi olika jobb? Där har vi inte kommit tillräckligt långt. Varför får de som jobbar i brandkåren träna på arbetstid, men inte de kvinnor som jobbar i äldreomsorgen? Skulle man i äldreomsorgen jobba på samma villkor som brandkårsmännen så tror jag att man skulle få ned sjukskrivningarna där. Det handlar om gamla värderingar. Detta är frågor som vi har börjat titta på och ska jobba med.

Jag tror att man måste se saker för vad de är. Det är inte sänkta bidrag och sänkta skatter som kommer att göra att vi minskar sjukskrivningarna.

Vi är överens i s, v och mp om att vi ska titta på jämställdheten i löneperspektivet. Vi ska skapa utrymme i framtiden för att höja lönerna i kvinnodominerade yrken. Det är en otroligt viktig utmaning som vi står inför.

Men när det gäller jämställdheten vill jag också säga att vi *är* bäst i Sverige. Det säger även World Economic Forum. Men det är inte tillräckligt. Att vi är bäst beror också på att vi har en utbyggd barnomsorg och att vi har möjligheter till studier och till studiemedel. Vi har otroligt mycket i Sverige som inte finns i andra länder i EU som vi jämför oss med.

Mats Odell pratade om de nya jobben, som skapas i vissa andra EU-länder. Vad är det? Det är till exempel att man bygger ut barnomsorgen från en icke befintlig barnomsorg i Italien som är jättedyr. I Italien är sysselsättningen mycket lägre än i Sverige, vilket den också är i alla andra EU-länder. Sverige har högst sysselsättning. I andra länder är den

låg bland kvinnor i 55- och 60-årsåldern. De tar hand om sina barnbarn eller om sina föräldrar. De utgör barnomsorg och äldreomsorg. När man nu bygger ut barnomsorgen och äldreomsorgen lite grann så skapar man nya jobb. Det var en process som vi hade i Sverige för 30–40 år sedan. Man kan inte jämföra på det sätt som jag tycker att Mats Odell gjorde där.

En av de saker som är oerhört viktiga för framtiden och för den ekonomiska utveckling och som ingen har gått in på är global solidaritet. Vi har jobbat för att biståndet ska höjas, och det kommer nästa år att vara 1 % av BNI.

Det är oerhört viktigt att motverka svälten i världen. Handelspolitiken är ännu viktigare, men biståndet är viktigt för att motverka den värsta fattigdomen och för att säkerställa global stabilitet i framtiden där vi kommer ha en global värld där vi har handel med varandra, vilket vi tjänar på. Vi tjänar inte på att ha områden som är fattiga och befinner sig i krig. Det kostar oss i framtiden. Därför är också biståndet viktigt, och vad jag minns var det ingen som nämnde det i sina inledningsanföranden.

Anf. 43 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Jag ska bara göra några korta kommentarer. Det är väldigt stora och viktiga frågor som Yvonne Ruwaida tar upp.

Jag tänkte passa på att nämna att det inte är obekant att Folkpartiet liberalerna har varit pådrivande för att man ska använda ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken sedan 60-talet och att vi är förespråkare av grön skatteväxling som princip. Däremot är det väldigt viktigt hur man utformar den, och varje sådant förslag är ju inte bra bara för att grundidén är bra. Problemet med ert samarbete är ju att den här gröna skatteväxlingen i rätt hög utsträckning har blivit svartväxling till dålig kurs. Jag undrar till exempel vart kompetenskontona tog vägen.

Sedan gäller det växthuseffekten. Det lät kanske lite raljant, men det var inte min mening. Jag menar att växthuseffekten är vårt absolut största miljöhot. Om man jämför den med andra problem är de ganska futtiga. Om man då försöker genomföra förändringar som förvärrar växthuseffekten gör man inte vår generation, utan framtida generationer inte bara en otjänst, utan man kanske helt omöjliggör framtida livsmöjligheter. Därför menar jag att arbetsmarknadspolitikerna är ett ganska litet problem jämfört med växthuseffekten. Då tycker jag att det är en vansinnig politik att stänga av väl fungerande kärnkraftverk och i stället börja elda mer med kol och olja. Jag tror att marknadsdriven grön omställning är det absolut starkaste som vi kan göra, och Yvonne Ruwaida visar exempel på här att ekonomiska styrmedel är bra.

Däremot är friår och arbetstidsförkortning inte bra. De deltidsarbetande är ju allra mest sjukskrivna, och därför är inte arbetstidsförkortning någon lösning.

De anställda i brandförsvaret och äldreomsorgen tillhör samma fack och har samma arbetsgivare. Varför ska vi här i riksdagen diskutera hur den arbetsgivaren och det facket ska behandla den ena gruppen anställda mindre dåligt än vad de gör?

Anf. 44 YVONNE RUWAIDA (mp) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är väldigt bra att Karin Pilsäter och Folkpartiet är för ekonomiska styrmedel. Vi tycker också att EU ska kunna ha miniminivåer på koldioxidskatt till exempel och att vetorätten ska avskaffas där. Det tycker vi gemensamt. Det är bra.

Men jag värjer mig mot Karin Pilsäters beskrivning av den gröna skatteväxlingen som en svartväxling. Vi har skatteväxlat 13,6 miljarder. Det som hände i den första skatteväxlingen det första året, 2001, var att det inte blev någon skatteväxling. Det blev inte så att de höjda miljöskatterna motsvarades av sänkt skatt på arbete, och det var fel. Men efter 2001 har det varit så. Höjda miljöskatter har ersatts med sänkt skatt på arbete. Det har varit sänkt arbetsgivaravgift och höjt grundavdrag för individen. Då har grundmodellen varit att de som drabbas av höjda miljöskatter ska få kompensation genom sänkta skatter. Gäller det företagen sker det genom arbetsgivaravgiften, och gäller det individen sker det genom höjt grundavdrag. Karin Pilsäter ger en felaktig beskrivning.

Jag tycker att frågan om sjukskrivningarna och hur vi ska hantera den i framtiden är väldigt viktig. Nu har vi vidtagit en del åtgärder som har vänt trenden, vilket är väldigt bra. Men jag tror inte att de åtgärderna är tillräckliga. Jag tror att vi måste fundera över konceptet att dela på jobben.

Tidigare var vi inte lika effektiva. Då fick de människor plats som i dag inte får plats längre, de som inte är lika effektiva. Tyvärr har fler och fler människor hamnat utanför arbetsmarknaden. De kommer inte tillbaka, för de tillhör inte arbetsmarknadens elit. Jag tror att det enda sättet att ändra på det är att dela på jobben i framtiden. Det är en diskussion vi kan föra. Jag tror inte att vi kommer att ha nya jobb för alla i Sverige. Jag tror att man har fel om man tror det.

Anf. 45 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Jag är övertygad om att Yvonne Ruwaida och Miljöpartiet tänker helt fel och helt bakochfram när de säger att lösningen på utanförskapet på arbetsmarknaden skulle vara att dela på jobben. Det är inte så att arbetsuppgifterna är begränsade och att det därför behövs en ransonering. Det behövs villkor som gör att fler kan vara deltagande.

Om arbetslivet är för slimmat i dag för att väldigt många människor ska platsa – jag tycker också att det är uppenbart att det är en av förklaringarna – blir det inte bättre av att man ska dela på jobben och förkorta arbetstiden. Alla erfarenheter visar att det snarare handlar om att slimma ännu hårdare och ställa ännu fler utanför.

Det har ju skett under flera hundra år, skulle jag vilja säga, att vi på olika sätt har förkortat arbetstiden genom produktivitetsökningar och avtal. Att förkorta den med mekaniska metoder och tro att det går att dela på arbetsuppgifterna är helt fel tänkt. Det kommer bara att göra Sverige fattigare och drabba dem hårdast som är skörast. Det är jag helt övertygad om.

Det finns tyvärr inte heller några belegg för att det skulle leda till förbättringar när det gäller sjukfrånvaron – tvärtom.

Jämställdhet är inte någonting som kostar. Det tycker jag också är väldigt viktigt att påpeka. Det har framkommit flera gånger här att vi har höga skatter och jämställdhet och att det skulle vara en kostnad. Jag tror

att det är tvärtom. En väl utbyggd barnomsorg är visserligen en kostnad direkt, men inte indirekt och inte samhällsekonomiskt. Barnomsorg är samhällsekonomiskt lönsam om både mammor och pappor kan vara ute och arbeta. De här frågorna har ju liberaler drivit fram, i många fall under djupt motstånd från Vänsterpartiet och Socialdemokraterna. Att jämställdhet bara kan definieras av vänsterkrafterna tycker jag är ett helt felaktigt sätt att se på utvecklingen. Jag ser fram emot ett fortsatt jämställdhetsarbete på individens villkor.

Anf. 46 YVONNE RUWAIDA (mp) replik:

Fru talman! Låt mig börja med arbetstidsförkortningen. Karin Pilsäter säger att det inte finns några belägg för att en arbetstidsförkortning skulle leda till att det blir bättre hälsa. Det är helt fel. Det har genomförts otroligt många försök i Sverige som visar att en arbetstidsförkortning faktiskt ger väldigt positiva hälsoeffekter, men då ska det vara en reell arbetstidsförkortning till 30–35 timmars arbetsvecka. Det finns till och med privata näringsidkare som har genomfört en arbetstidsförkortning som säger att de tjänar på det. Det blir längre sjukskrivning. Folk är motiverade och jobbar bättre. Det finns en företagare här i Stockholm som har genomfört det, och det är inget försök.

Jag är oroad över den utveckling vi ser i dag. De som har jobb ökar faktiskt sin materiella välfärd. Sedan har vi en stor grupp som står utanför. De som har jobb ökar sin materiella välfärd eftersom de helt enkelt helt får mer pengar och de är mer värda. De kan göra mer. Den här utvecklingen ser vi även i Europa. Lönespridningen i Sverige har varit lägre än i andra länder, men den har funnits. De som har jobb tjänar mer pengar, och vi har fler som står utanför. Jag tror att vi måste ta ut den här ökade ekonomiska välfärden i sänkt arbetstid så att fler får dela på jobben.

Sedan vill jag fråga en sak om nystartsjobben. Ni har ju haussat upp det här med nystartsjobb som en jättestor grej. Ni avsätter 1,2 miljarder till det. Jag har räknat på hur många personer som skulle garanteras jobb. Ni säger ju att det är en garanti och att alla har rätt till ett nystartsjobb. Ni finansierar jobb för 22 000 människor. Det är 22 000 människor i Sverige som skulle få ett nystartsjobb. De anställningsstöd som finns i dag ger ett större stöd än ert. De omfattar 37 000 människor. Jag kan inte förstå hur ni kan marknadsföra dessa nystartsjobb som en så fantastisk rättighet som kommer att lösa alla era problem.

Anf. 47 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Fru talman! Yvonne Ruwaida sade i sitt inledningsanförande att det inte fanns något om grön omställning och integration i alliansföreträdarnas politik. Så tolkade jag det, men jag vet inte om det bara var kopplat till de tidigare inläggen. Om hon tittar i vår reservation ser hon att där finns ett utvecklat stycke om att arbete är vägen till integration.

I en debatt fokuserar man på vissa saker, och man kan inte stå och läsa upp hela reservationen. Det skulle bli en rätt tråkig debatt. I reservationen säger vi att vi ser att många nya svenskar som kommer hit inte genast får chansen att komma ut på arbetsmarknaden. I stället blir de under sin första tid här beroende av socialbidrag, och då blir marginaleffekterna hundraprocentiga. Det lönar sig inte att jobba, för då räknas

socialbidraget ned. Vi vill pröva att under en introduktionsfas ta bort inkomstavräkningen.

När det gäller grön omställning håller jag helt och hållet med Yvonne Ruwaida om att det som nu händer i fråga om miljöbilar är häftigt. Vi har velat gå lite längre och ha samma procentsats för etanolbilarna som för el- och hybridbilarna både beträffande tjänstebilar och genom att också gynna privata bilar. Vi har sagt att man ska kunna få 10 000 kr som en stimulanssubvention – vi kan kalla det så – när man som privatperson köper miljöbil. I dag är det tjänstebilsdelen som växer.

Anf. 48 YVONNE RUWAIDA (mp) replik:

Fru talman! Det är jätteroligt att Roger Tiefensee är lika glad som jag över trenderbrottet för miljöbilar och förnyelsebara bränslen. Vi är för en registreringskatt. Den skulle ha samma funktion som de 10 000 kronorna ni pratar om. De som köper bilar som slukar mycket bensin skulle då betala en registreringsavgift.

När det sedan gäller integration är det bra att Roger bemötte mig på den punkten. Det var modigt av honom. Det finns andra här, moderater och kristdemokrater, som kanske borde ha tagit den debatten med mig ännu hellre än Centerpartiet.

Roger Tiefensee säger att arbete är vägen till integration. Den bok jag håller upp för kammarens ledamöter rekommenderar jag alla att läsa. Tyvärr är den på 688 sidor. Den handlar om det blågula glashuset och motsäger det som Roger Tiefensee sade om att bara vi fixar arbete så löser det sig. Här framgår tydligt att inte heller under den tid när vi hade arbetskraftsinvandring, för det har vi haft, fick de samma lön, samma anställningstrygghet eller blev befordrade. De utsattes för diskriminering. När sedan arbetslösheten ökade var de först ut i arbetslöshet. Arbete är alltså inte vägen till integration.

I boken finns en sammanfattning med någon sorts stolpar. Där finns också en bild av en man som sitter på ett antal böcker eller stenar och säger: Jag ser inga kvalificerade sökande. På stenarna står orden fördomar, historia, etnocentrism, dold rasism och självbildsförnekelse. Allt detta måste vi jobba med. Boken ger 50 förslag på vad vi kan göra inom olika samhällsområden, främst arbetsmarknaden.

Vi har redan gjort en hel del, vilket också påpekas av Centrum mot rasism. Vi har en diskrimineringslag, antidiskrimineringsbyråer och en hel del annat, men vi behöver göra mer på det här området. Vi behöver se diskrimineringen, för vi ljuger om vi bara säger att arbete är vägen till integration.

Anf. 49 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Fru talman! Jag såg tv-inslaget när utredningen som det hänvisades till presenterades, men jag har tyvärr inte hunnit läsa rapporten. Jag vet inte om Yvonne Ruwaida medvetet missförstår mig, men jag tror att arbete är vägen till integration. Att invandrade svenskar inte får chansen på arbetsmarknaden är själva diskrimineringen. Det kan ju inte vara så att vi slopar diskrimineringen och sedan struntar i arbetet. De båda måste gå hand i hand.

Beträffande registreringskatt eller subvention finns där en tydlig skillnad mellan Centerpartiets och Miljöpartiets miljöpolitik. Ni höjer en skatt och straffar därigenom dem som betar sig på det normala sättet, medan vi vill stimulera det som är det onormala, det som ska in. Skillnaden är mycket tydlig.

Yvonne Ruwaida nämnde antalet miljarder som skatteväxlas. När kommer miljöuppföljningen av effekterna av de skatteväxlingarna? I den senaste budgeten, i höstas, höjdes fordonsskatten med jag tror det var 1,3 miljarder rakt av. Det var inte miljöstyrande för fem öre utan rent fiskalt. Jag tror att det är jättefarligt om man för en miljöpolitik där det viktiga är antalet miljarder som bollas runt. Då har man helt missat poängen med ekonomiska styrmedel. Poängen med ekonomiska styrmedel är nämligen att de ska ha en miljöstyrande effekt. Det har inte en generell höjning av fordonsskatten.

Anf. 50 YVONNE RUWAIDA (mp) replik:

Fru talman! Jag tycker det är intressant att höra Roger Tiefensee hävda att Centerpartiet bara jobbar med morötter i miljöpolitiken och att Miljöpartiet bara skulle använda piska. Därför ska jag rätta Roger Tiefensee och säga att vi faktiskt använder både morot och piska i miljöpolitiken. Vi har väldigt mycket subventioner: Vi har inte någon skatt på koldioxidneutrala bränslen över huvud taget, och vi har sänkt skatten för de förmånsbilar som är miljöbilar. Vi har många olika inslag. De 2 miljarder som vi till exempel nu satsar på energieffektivisering av of-fentliga lokaler är en morot. Vi kombinerar alltså morot och piska.

Det intressanta är att Roger Tiefensee talar sig varm för hur viktigt det är med morötter. Piska duger inte. Men det är ju piska ni använder i arbetsmarknadspolitiken – enbart. Där finns inga morötter. Ni talar om nystartsjobb. Nystartsjobben innebär en försämring jämfört med dagens lönebidrag. Omfattningen av dem är mindre. Det handlar om 22 000 jobb i stället för 37 000. Dessutom gäller de endast inom privat sektor, och man ska själv söka jobbet. När det gäller anställningsstödet hjälper arbetsförmedlingarna dem som är mest utsatta att komma in på arbetsmarknaden.

Tror ni att de 22 000 jobben kommer att tas av dem som är mest utsatta, av dem som har det svårast att få jobb? Nej, det är naturligtvis de som har de bästa kontakterna med näringslivet, de som kanske känner någon, som hjälps mest. Det handlar om dem, åtminstone en del av dem, som skulle kunna klara sig ändå.

Här finns mycket att diskutera, och jag tycker att det är negativt att använda piskan så mycket för att skapa jobb. Det är min övertygelse att man inte skapar några jobb på det sättet. Man skapar ett otrött samhälle. Vi behöver skapa mer trygghet i dagens samhälle. Och vi behöver ta växthuseffekten, som är det största globala hotet vi står inför, på allvar.

Anf. 51 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Jag vill fästa den intresserade kammarens uppmärksamhet på att i detta betänkande även behandlas Riksrevisionens styrelses skrivelse nr 17 om användningen av inkomstavdrag i statsbudgeten. Jag har inga synpunkter i sak. Däremot har jag konstitutionella synpunkter på detta.

Det står nämligen i majoritetens skrivning på s. 88 att ”det är olyckligt om Riksrevisionens styrelses överväganden kan uppfattas så att man överprövar riksdagens beslut”. Det är en mycket viktig formulering för revisionsverksamheten. Jag menar att ur Riksrevisionens styrelses synpunkt hade underlåtenheten att låta framföra synpunkter som är viktiga från Riksrevisionen varit mycket mer styrande.

Detta är en central fråga inte bara för den nuvarande styrelsen i Riksrevisionen och den nuvarande majoriteten utan också för att man har möjlighet att komma fram med det här. Jag menar att det icke är så att vi överprövat riksdagens beslut, utan det är alltid riksdagen som i slutändan måste kunna ta ställning till vad Riksrevisionen framför. Underlåtenheten skulle enligt min mening, fru talman, ha varit att undertrycka den obundna Riksrevisionens synpunkter på den här frågan.

Sedan är det riksdagens majoritet som beslutar hur den vill behandla Riksrevisionens åsikter i frågan. Där finns som bekant olika åsikter, men att jag och de andra ledamöterna skulle utgöra någon form av censurorgan vägrar jag att vara med om.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 18 juni.)

6 § En effektivare miljöprövning

*En effektivare
miljöprövning*

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2004/05: MJU15
En effektivare miljöprövning (prop. 2004/05:129).

Anf. 52 ALF ERIKSSON (s):

Fru talman! Vad jag förstår ska vi nu debattera riksdagsårets sista ärende. Det handlar om vår miljölagstiftning.

I första hand är det regeringens proposition om en enklare miljöprövning, som är innehållet i miljö- och jordbruksutskottets betänkande. En kommitté har fått regeringens uppdrag att följa upp en del frågor i miljöbalken där större delen av vår miljölagstiftning finns.

Denna kommitté fick ett regeringsuppdrag i maj 2003 om att skyndsamt se över möjligheterna att förenkla och effektivisera miljöprövningen. Det skulle ske på ett sådant sätt att hälso- och miljöskyddskraven inte blir åsidosatt.

Det skulle också utmynna i att försöka korta handläggningstiderna så att besluten kan komma snabbare.

En annan viktig fråga var att de förslag som kommittén lämnade, inte fick försvåra möjligheten att uppnå miljömålen eller minska allmänhetens rätt till insyn och deltagande.

I januari 2004 lämnade kommittén sitt betänkande till regeringen. Det innehåller flera lagförslag till enklare förfarande för miljökonsekvensbeskrivningar och tillståndsprövning.

Det innehåller också förslag om anmälningsplikt för mindre vattenverksamhet, ändrade regler för prövning av täkter och också om regeringens tillåtlighetsprövning. Denna tillåtlighetsprövning föreslås att i fortsättningen endast omfatta stora infrastrukturprojekt, kärnteknisk verk-

samhet och anläggningar för att bryta uranhaltigt material eller andra ämnen som kan användas för framställning av kärnbränsle.

Detta har legat till grund för regeringens proposition.

Regeringen har låtit Lagrådet granska lagförslagen och man har tagit hänsyn till rådets yttrande när propositionen skrevs till riksdagen. Bakom förslaget står den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna.

Sedan miljö- och jordbruksutskottet behandlat ärendet har bostadsutskottet yttrat sig över propositionen och den följdmotion som lämnats in.

Både bostadsutskottet och miljö- och jordbruksutskottet har tillstyrkt regeringens proposition. Det finns en reservation i frågan.

Fru talman! Utskottsbetänkandet behandlar också drygt 100 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2003 och 2004. Ett stort antal motionsförslag handlar om reglerna för strandskyddet och ett antal andra tar upp frågan om vår allemansrätt.

Det finns också frågor som rör miljöbalken och företagen, miljöledningssystem, mer om tillståndsplikten, skydd av vissa områden som nationalparker och naturreservat, havsfrågor och rovdjursfrågor.

Totalt finns det 29 reservationer och 4 särskilda yttranden till betänkandet.

Det är huvuddragen i detta betänkande.

Anf. 53 LARS LINDBLAD (m):

Fru talman! Tydliga, effektiva och rimliga regler är regler som vanligtvis accepteras av allmänheten. Otydliga, ineffektiva och orimliga regler skapar osäkerhet och kan i förlängningen leda till rättslöshet. Det är därför viktigt att vi som stiftar lagar är lyhörda för hur allmänheten tar emot de lagar som vi stiftar här i riksdagen.

Jag tror att de flesta i Sverige är redo att skriva under på att vi ska ha bra miljölagstiftning som styr mot ett samhälle som inte gör våld på naturresurserna eller påverkar vår hälsa negativt. Den får till och med vara riktigt hård mot den som avsiktligt gör fel. Samtidigt måste lagen klara av att balansera så att den inte tippas över. En lag får inte vara vare sig otydlig, ineffektiv eller orimlig.

Miljöbalken har, med rätta, fått utstå mycket kritik. Den har varit en riktig stoppboll mot utveckling och tillväxt. Den har varit stenhård mot dem som missförstått den och den har skapat osäkerhet om vad som är möjligt att göra.

En småföretagare har till exempel fått tiotusentals kronor i sanktionsavgift för att hon glömt lämna in en blankett om att hon bedriver verksamhet, observera att hon inte har gjort något brottsligt, bara varit glömsk.

En annan småföretagare har fått betala en sanktionsavgift på tiotusentals kronor för att han åkte med några liter spillolja och några lysrör från verkstaden till tippen.

En bonde vågar inte bygga ut sitt djurstall eftersom han då riskerar att bli av med sitt nuvarande tillstånd för det befintliga stallet.

Ett storföretag som vill expandera och öka antalet anställda måste vänta årtal för att passera miljöprövningen.

Det är därför bra att regeringen tillsatte en utredning, Miljöbalkskommittén, i syfte att städa upp den oreda man skapat genom ett slarvigt utfört lagstiftningsarbete. Det är också bra att regeringen accepterar de flesta av de förslag till förenklingar och förbättringar som kommittén har föreslagit.

Det kommer att vara några steg i rätt riktning när det gäller att återställa balansen mellan miljö och tillväxt.

Jag vill understryka att förslagen troligen bara kommer att vara några steg i rätt riktning. Vi kommer att följa utvecklingen för att se vad som ytterligare behöver justeras framöver.

Det fina med de förbättringar som gjorts är att de inte på något sätt har hotat balansen så att det tippas över på andra hållet och att miljön får ta priset.

Dagens effektiviseringsbetänkande är viktigt. Det innebär tydliga effektiviseringar av miljölagstiftningen. Den viktigaste reformen är det så kallade påbyggnadstillståndet, det vill säga att företag framöver inte ska behöva ompröva hela sin befintliga verksamhet när man vill bygga ut, utan endast den tillkommande.

Hotet om att hela tillståndet kan dras in när någon företagare vill bygga ut, har lett till att många inte har vågat komma in med en ansökan. Det är på tiden att dessa märkligheter som byggdes in i miljöbalken när den kom till för fem år sedan åtgärdas.

Andra effektiviseringar som finns med i betänkandet och som var och en kanske inte verkar så stora, men som sammantaget gör skillnad är följande:

Vi stryker ett samråd under prövningsprocessen. För närvarande finns både ett så kallat tidigt samråd och ett så kallat utökat samråd. Vinsten är att tiden för prövning av nya företag blir kortare. Samtidigt tror jag att det blir tydligare för allmänheten när den ska informeras och försöka påverka processen.

Vi styr upp att det tydligt ska framgå vad ett företag ska göra för att uppfylla kraven om miljökonsekvensbeskrivningar. Vi ställer mer krav på prövningsmyndigheten att vara tydlig mot den som ansöker om tillstånd enligt miljöbalken.

Likaså förbättras prövningen av täkter som gör att det blir möjligt att komma fram med ansökningar om nya täkter.

Summan av detta är ett antal steg framåt. Processen att hitta förbättringar har skapat ett nytt politiskt landskap. I Miljöbalkskommittén formades en annorlunda majoritet med de partier som skulle kunna uttryckas som miljöansvarstagande, tillväxtvänliga partier. Dessa är vi i den borgerliga alliansen tillsammans med Socialdemokraterna.

På den motsatta sidan stod de bokstavstroga, eller miljöbalksfundamentalisterna. Eller ska jag kalla dem miljöbalksromantikerna? Vänstern och Miljöpartiet verkar vara så glada över att ha varit med och skapat miljöbalken att de inte har varit beredda att göra en förändring trots alla de problem som finns.

Det är dock mycket glädjande att de trots allt har kommit till en viss sans här i riksdagen och står bakom majoritetstexten i betänkandet.

Fru talman! Den borgerliga alliansen växer sig allt tätare. I går gjorde vi det som inte vänsterkartellen lyckats med. Vi sydde ihop en gemensam politik när det gäller miljömålen.

I dag står vi enade igen, i en reservation som beskriver att vi velat ha en förändring av miljöbalken som ligger närmare de förslag som Miljöbalkskommittén lagt fram. Vi hade bland annat önskat sätta en tydlig tidsgräns på länsstyrelserna så att deras handläggningstid inte skulle få överstiga sex veckor när de prövar en ny verksamhet enligt miljöbalken. Tidstjuvar uppstår på många ställen under handläggningen. Vi skulle vilja strama upp den tiden ytterligare.

Denna alliansreservation, nr 1, vill jag yrka bifall till.

Fru talman! Betänkandet innehåller också några gamla godingar från allmänna motionsperioden som jag tänkte kommentera lite kort.

Vi i den borgerliga alliansen har en samsyn om att det idiotstopp som råder för nybyggnation kring våra kuster, sjöar och åar inte är bra och efterfrågar lättnader i reglerna. En borgerlig regering skulle alltså leda till att attraktiva vattennära boendemiljöer, framför allt på landsbygden, kan växa fram. Förvisso har vi valt något olika teknik, men målet är det samma.

Vi har oändliga sträckor kring våra vatten i vårt land. Jag delar majoritetens uppfattning att det finns skäl till försiktighet med byggnation vid känsliga vattenområden och att allmänheten måste få tillgänglighet till vatten. Det faktum att det finns en lag som innebär ett generellt förbud mot att bygga inom 100 meter från vattendrag leder dock till att många glesbygdskommuner tappar exploateringsmöjligheter och därmed viktiga skatteinkomster. Inte minst finns det en stor efterfrågan från människor som vill hitta ro i sina stressiga liv genom att bosätta sig vid vatten. Men lagen säger stopp.

Vi skulle i stället vilja vända på resonemanget. Vi moderater och Centern har en reservation där vi säger att vi helt vill slopa strandskyddslagen. I stället vill vi att staten pekar ut de vattenområden som vi gemensamt anser ska vara skyddsvärda genom att förklara dem som riksintressen. Kommunerna bör i sina översiktsplaner peka ut de områden som kommunen anser vara skyddsvärda, men i övrigt ska det vara fritt fram att bygga. Det ger en betydligt bättre tydlighet och förutsägbarhet än dagens förbud och möjlighet till dispenser. Om detta krav måste vi dock fortsätta att tjata eftersom riksdagsmajoriteten har en helt annan uppfattning.

Likaså är det ofattbart att vi, kd och Centern är ensamma om att tycka att det är rimligt att missbruka allemansrätten. Riksdagsmajoriteten tycker att det är rimligt att någon med vinstintresse ska få bedriva kommersiell verksamhet på någon annans mark utan att meddela markägaren. Detta leder på sina ställen till att naturen får större eller mindre skador medan markägaren får stå vid sidan och titta på. Vi vill att organiserade gruppaktiviteter på annans mark ska kräva inhämtande av tillstånd från markägaren. Det tycker vi är ett rimligt krav, men inte riksdagens majoritet.

Vi har flera förslag som handlar om stärkande av det privata ägandet, till exempel i förvaltningen av naturreservat och en del annat som inte hinner nämnas här i dag, men jag har försökt att fokusera på de för oss viktigaste punkterna.

(Applåder)

Anf. 54 SVERKER THORÉN (fp):

Fru talman! I propositionen *En effektivare miljöprövning* för regeringen fram förslag som syftar till att effektivisera miljöprövningen, det vill säga att göra miljöprövningen snabbare och enklare utan att åsidosätta hälso- och miljöskydds krav. En utgångspunkt är att hålla handläggningstiderna så korta som möjligt utan att försvåra möjligheten att uppnå miljömålen eller åsidosätta allmänhetens rätt till insyn.

Folkpartiet liberalerna har varit pådrivande för iakttagandet av försiktighetsprincipen, införandet av miljökonsekvensbeskrivningar, principen att förorenaren ska betala och ekonomiska styrmedel, alltså att natur- och miljöhänsyn ska ha en framskjuten position vid avvägningen mot exploateringsintressen. Samtidigt är vi utvecklingsoptimister och tillväxtvänner. Vi ser i den tekniska utvecklingen möjligheter att lösa fler av dagens och morgondagens miljöproblem. Vi tror att människors vilja och förmåga att förbättra miljön kan ge oss de rätta förutsättningarna som krävs för att uppnå en hållbar utveckling. I stället för centralstyrda beslut och komplicerad och stelbent myndighetsprövning behöver vi i Sverige en miljöpolitik som uppmuntrar till nytänkande, till exempel investeringar i miljövänligare teknik. Vi vill tillsammans med de övriga allianspartierna föra en miljöpolitik som främjar en miljödriven tillväxt.

Det som propositionen syftar till har varit efterfrågat sedan länge och mer därtill. Leveransen har i sedvanlig socialdemokratisk ordning dragit ut på tiden, och det som nu levereras går inte lika långt som det som föreslås i Miljöbalkskommitténs betänkande. Folkpartiet liberalerna vill betona att det nu när effektivare och snabbare miljöprövning äntligen införs är mycket viktigt att den andra delen, nämligen att detta inte åsidosätter hälso- och miljöskydds kraven eller försvårar möjligheten att uppnå miljömålen, noggrant följs upp och utvärderas.

Förslagen från Miljöbalkskommittén som regeringen övervägt och nu till vissa delar lägger fram är inriktade på prövningens första skeden, från de första myndighetskontakterna till beslut i första instans. Det handlar bland annat om förfarandet för att ta fram miljökonsekvensbeskrivningar, prövningen vid ändringar och utbyggnader av befintliga verksamheter, anmälningsplikt i stället för tillståndsplikt för vissa vattenverksamheter, prövning av täkter samt regeringens tillåtlighetsprövning av vissa verksamheter.

Fru talman! Kommittén konstaterar också att det skulle behövas ett gemensamt system för att fånga upp alla olika slags projekt som ska genomgå en miljökonsekvensbedömning, såväl miljöfarliga verksamheter, vattenverksamheter och sådana projekt som miljöprövas enligt andra lagar än miljöbalken som sådana som faller utanför dessa områden. Så långt som möjligt bör man enligt Miljöbalkskommittén ha samordnade regler för olika slag av verksamheter. När det gäller miljökonsekvensbeskrivningar bör också reglerna samordnas med dem som gäller planer och program. Folkpartiet liberalerna delar kommitténs uppfattning och anser att frågan om hur miljökonsekvensbedömningar bör regleras i framtiden bör utredas. Eventuellt skulle man kunna låta 6 kap. miljöbalken bli startpunkten för all miljökonsekvensbedömning, både enligt balkens regler och enligt andra lagar. Några särskilda förteckningar som utgår från om ett projekt är miljöfarlig verksamhet, vattenverksamhet eller annat skulle då inte behövas.

Fru talman! Ett viktigt steg mot att skapa en miljöbalk som kan leva upp till sin egen portalparagraf är att få en effektivare miljöprövning. Den hårda kritik vi hört mot omfattande byråkrati och långa handläggningstider har varit berättigad. Det får inte vara så att regelverket leder till att investeringar som är till nytta för både samhällsekonomi och miljöskydd inte blir av. Nödvändig miljöhänsyn ska alltid tas, och alla ska uppleva att kraven är relevanta. Förtroendet för miljölagstiftningen måste bevaras. Om brister som uppmärksammas inte rättas till riskerar det att försvinna.

Det förslag regeringen nu kommer med följer till stora delar betänkandet. I den motion allianspartierna lämnat vill vi gå längre. Vi anser bland annat, i likhet med Miljöbalkskommittén, att länsstyrelsen ska ha en tidsgräns för beslut om en verksamhet har betydande miljöpåverkan. Enligt vår mening borde ett beslut kunna lämnas inom en inte alltför lång tid. Kommittén har i sitt betänkande föreslagit en tidsgräns på sex veckor. Om det behövs kompletteringar ska länsstyrelsen kunna förlänga tiden. Regeln sanktioneras också enligt vårt förslag med rätt till skadestånd.

Fru talman! Ett annat viktigt förslag från Miljöbalkskommittén som vi vill få till stånd är att riksdagen ska besluta att 6 kap. 5 § miljöbalken ska förändras så att länsstyrelserna på förhand ska lämna besked om miljökonsekvensbeskrivningens inriktning och omfattning för verksamheter och åtgärder som kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Vi föreslår också att kungörande av ansökan ska innebära att tillståndsmyndigheten bedömt att ansökningshandlingarna uppfyller miljöbalkens krav. Det är ett grundläggande krav i en rättsstat att man vet vad som gäller för ett godkännande när processen påbörjas. Vår linje innebär större krav vid framtagandet av miljökonsekvensbeskrivningen, vilket är bra för miljön och innebär en förstärkning av processen.

Avslutningsvis vill Folkpartiet liberalerna än en gång betona att när vi nu äntligen får en effektivare och snabbare prövning måste vi också noggrant följa och utvärdera effekterna så att detta inte åsidosätter hälso- och miljöskyddskrav eller försvårar möjligheten att uppnå miljömålen.

Jag yrkar bifall till reservation 1.
(Applåder)

Anf. 55 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Fru talman! Så får vi avsluta riksdagsårets ärendedebatter med ett betänkande om miljöfrågor. Det vore egentligen en lämplig och angelägen ordning att riksdagen både började och avslutade arbetsåren med miljödebatter, en genomgång av läget och vad som behöver göras politiskt. Naturen och miljön är ju det rum där vi lever, rör oss och är till. Tillståndet i miljön är avgörande för politikens alla områden, för livsbetingelserna för djur och växter och för vår egen livskvalitet. I dag har vi läst artiklar som kommer med nya larm från forskare om eventuella konsekvenser av växthuseffekten. Rent vatten, frisk luft, artrikedom, ett levande landskap och livsmedel av bästa slag är ingredienser i den näringsmix som vi alla behöver för kropp och själ.

Miljölagstiftningen, som vi i dag debatterar, är ett av redskapen i den politiska husgerådsarsenalen. Miljöbalken blev vid sin tillkomst ett slags multiverktyg, en nykonstruktion där många gamla och ganska omoderna

hjälpmedel sammanfördes till ett, som man hoppades, effektivt och lätt-skött instrument. Det nya verktyget har i en hel del stycken fungerat bra, men visst märktes det efter ett tag att det kunde förfinas, förenklas och utvecklas ytterligare.

Instrumentmakarna i Miljöbalkskommittén har gjort ett mycket gott arbete, där man i flera delbetänkanden presenterat förbättringar. Vi väntar med spänning på slutbetänkandet från deras ritbord och de prototyper i form av propositioner från regeringen som förhoppningsvis blir följden. Vi i riksdagen förbehåller oss sedan rätten att göra färdiga konstruktioner och placera dem på marknaden i form av lagstiftningsbeslut.

Regeringen har, fru talman, gjort ett förtjänstfullt arbete när man i stora delar följer Miljöbalkskommitténs delbetänkande. På några punkter har man inte följt kommitténs förslag, vilket Kristdemokraterna tillsammans med övriga allianspartier i en reservation beklagar och föreslår förändringar av.

Det är förslag som underlättar för främst småföretagen, utan att ge avkall på miljöambitionerna, som vi vill se förverkligade. Det är exempelvis rimligt att länsstyrelserna ska ha en tidsgräns om sex veckor för beslut om en verksamhet har betydande miljöpåverkan. En förlängning av tiden kan eventuellt ske om kompletteringar måste göras.

Vidare vill vi att länsstyrelsen på förhand ska lämna besked om miljökonsekvensbeskrivningens inriktning och omfattning för de aktuella verksamheterna. En ytterligare förenkling som vi föreslår är att en verksamhetsutövare frivilligt och tidigt kan betrakta och anmäla sin verksamhet som medförande betydande miljöpåverkan. På så sätt skulle den formella samrådstiden kunna snabbas upp ytterligare. På andra områden vill vi i alliansen i vår reservation att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag när Miljöbalkskommittén har lämnat sitt slutbetänkande.

Fru talman! I betänkandet behandlas också en rad andra förslag till ändringar i olika delar av miljölagstiftningen från bland andra Kristdemokraterna. Med ett sedvanligt svep med majoritetens avslagslie tror man att de ska försvinna ur sinnevärlden. Många av förslagen lär dock hamna på komposten, därifrån igenkommande att göda innehållet i en kommande alliansregerings politik. Låt mig fånga några av förslagen innan de faller till marken.

Kristdemokraterna anser det mycket angeläget att beslutsmakten när det gäller strandskyddet förs till kommunerna. Förutsättningarna för och behovet av skydd till förmån för allmänhetens och andra biotopers möjlighet att röra sig fritt längs strandlinjen varierar starkt över landet. Det är rimligt att avvägningen mellan bevarande- och utvecklingsintressen i större utsträckning än i dag överläts till de kommuner och medborgare som berörs. Det finns ett mycket starkt tryck, inte minst från många glesbygdskommuner, om en förändring på det här området.

Fru talman! Tillsammans med övriga allianspartier återkommer vi till förslaget om avskaffande av det kommunala monopolet på hantering av avfall. Trots att såväl regeringen själv redan för tre år sedan, som vid flera tillfällen riksdagens utskott uttalat sig för detta händer ingenting. Naturvårdsverket presenterade en lösning i höstas, men förslagen är, liksom frågan om strandskyddet, under beredning i Regeringskansliet. Begreppet ”under beredning” har Sverker Thorén hänvisat till. Det möter vi ofta nuförtiden.

Man kommer osökt att tänka på den kända psalmen som inleds Bereden väg för Herran. Den sjungs ju i adventstid. Ordet advent sägs ju betyda väntan. Det är bokstavligen fallet när det gäller regeringens arbete på det här och en del andra områden. Regeringen bereder väg för propositioner medan vi får vänta. Men, fru talman, ordet advent har också innebörden ankomst, vilket verkar vara okänt för en del. Vi frågar oss ständigt: När kommer de viktiga förslag som annonseras när det gäller strandskyddet och monopolet på farliga transporter? Hur många ljus är tända i beredningskammarens adventsstake? Är det ett, två, tre eller fyra?

Fru talman! Låt mig få sluta med lite hemlandstoner. Landets fjärde största sjö, Hjälmararen, ingår i det nationella begreppet ”de fyra stora sjöarna”. Den har stor betydelse i många avseenden: omfattande dricksvattenintressen, riksintresse för yrkesfisket, stort intresse för friluftslivet och stor inverkan på vattenkvaliteten i Mälaren och i slutändan i Östersjön. Hjälmararens vattenkvalitet påverkas förutom av mer lokala och regionala förhållanden av en stor mängd diffusa, luftburna och gränsöverskridande föroreningar. Men påverkan från tidigare statlig verksamhet i exempelvis Kvarntorps industriområde är också påtaglig.

Fram till början av 1990-talet omfattades alla de fyra stora sjöarna av den nationella miljöövervakningen. Därefter lyftes Hjälmararen bort från det nationella ansvaret med motiveringen att det minsann fanns ett vattenvårdsförbund som svarade för samordnad kontrollverksamhet. I dag finns vattenvårdsförbund som svarar för detta i alla de tre stora sjöarna.

I en sjö som Hjälmararen finns ett stort behov av att göra studier av miljöförhållanden som inte påverkas av punktutsläpp i tillrinningsområdet, som ju vattenvårdsförbundets insatser är begränsade till. Hjälmararen bör därför i likhet med Vänern, Vättern och Mälaren omfattas av det nationella ansvaret för miljöövervakning.

Fru talman! Jag står naturligtvis bakom alla reservationer som Kristdemokraterna fogat till betänkandet, men nöjer mig med att yrka bifall till reservation nr 1.

Till allra sist vill jag tacka utskottets ledamöter och de fantastiska medarbetarna i utskottskanslierna för ett trivsamt och gott arbete under det gångna riksdagsåret. Särskilt vill jag vända mig till kollegerna i allianspartierna. Jag är säker på att vårt förtroendefulla samarbete skapar goda förutsättningar för att en eventuellt kommande alliansregering kan prestera en politik på våra områden som leder till såväl stor omsorg om miljön som utveckling av hela vårt fina Sverige.

(Applåder)

Anf. 56 KJELL-ERIK KARLSSON (v):

Fru talman! Detta betänkande som behandlar propositionen *En effektivare miljöprövning* har varit efterlängtat av många.

Miljöbalkskommittén har sett över vilka förutsättningar det finns samt lagt förslag på hur förändringar till en enklare och effektivare miljöprövning kan ske utan att hälso- och miljöskyddskraven åsidosätts.

Förslagen har sedan byggts upp i en proposition som bygger på en överenskommelse eller samarbete mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet samt Miljöpartiet. Detta innebär att även Vänsterpartiet står bakom den del i betänkandet som berör en effektivare miljöprövning.

Vi anser att det är viktigt att handläggningstiderna hålls så korta som möjligt, men samtidigt måste man se till att våra gemensamt beslutade miljömål också kan uppnås men även att allmänhetens rätt till insyn och deltagande inte sätts åt sidan.

Vi ser det som positivt att verksamhetsutövarens skyldighet att före samrådet lämna ut underlag till vissa kommer att utvidgas till att även omfatta tillsynsmyndigheten.

Vi ser det även som positivt att verksamhetsutövaren är oförhindrad att genomföra samråd med andra än dem som föreskrivs, alltså vidga kretsen i samrådet även om det inte är fråga om betydande miljöpåverkan. Dialoger är alltid av godo och bör uppmuntras.

Det verkar som om de flesta blivit hyfsat nöjda med resultatet i propositionen då det endast finns en motion med sju yrkanden väckt till en proposition som föreslår ändringar i tolv olika lagar.

Men, fru talman, betänkandet innehåller även resultatet av många ledamöters och politiska sekreterares slit och tankemödor i över 100 motionsyrkanden från motionstiderna 2003 och 2004. Även Vänsterpartiet har bidragit och deltagit i slitet för att utveckla politiken på miljöområdet genom ett antal motionsyrkanden på olika områden som behandlas i betänkandet.

Strandskyddet är en av frågorna som vi motionerat kring och som behandlas i betänkandet. Tanken bakom strandskyddets bestämmelser har varit att dispenser skulle ges mycket restriktivt, och om de gavs skulle de föregås av en seriös prövning av påverkan på det rörliga friluftslivet och eventuell inkräktan på allemansrätten och på växt- och djurlivet.

Men nu ser vi tyvärr hur dispensererna ökar i en alltför vidlyftig takt från länsstyrelser och kommuner. Därför är det viktigt att det krävs synnerliga skäl för att få dispens från skyddet. Vi vill inte ha fler stränder privatiserade och se ännu fler arter få sin livsmiljö förstörd. Strandskyddet och områden av riksintresse måste värnas mot vidare exploatering.

Vi inväntar med intresse den översyn som ska ske av strandskyddsbestämmelserna.

Fru talman! Slutligen vill jag framföra min oro för de planer som finns för storskalig satsning på naturgas samt konsekvenserna för vår klimatsituation och klimatmål om Svenska Gasföreningens vision, affärsidé samt mål och strategi genomförs. Detta framgår i Miljöpartiets och Vänsterpartiets gemensamma reservation nr 13, vilken jag yrkar bifall till.

Anf. 57 CLAES VÄSTERTEG (c):

Fru talman! Vi är i alla partier tämligen överens om att vi har en i grunden bra miljölagstiftning i Sverige. En bra miljölagstiftning är av stor vikt för att vi ska nå visionen om en hållbar utveckling. För oss i Centerpartiet är en bra, trovärdig och enkel miljölagstiftning oerhört viktig för att vi ska få ett grönare Sverige.

Är det något man stöter på som miljöpolitiker när man besöker företag är det berättelser om problem människor stöter på i samband med hanteringen av miljöbalken. Otaliga gånger har man fått höra att handläggningstiden har varit lång, att ett papper har missats som har lett till sanktionsavgifter. Det här är exempel på problem i miljöbalken som jag

själv stötta på i mitt privata liv innan jag kom in i riksdagen. Alla dessa exempel visar att vi måste få en bättre miljöbalk.

Den här propositionen innehåller mycket som är bra, och mycket av det Miljöbalkskommittén gör är bra. Men det får inte ta för lång tid. Det måste hållas ett högre tempo i förändringsarbetet. För varje dag, månad eller år vi tappar är det färre investeringar som leder till miljöförbättringar. Investeringar kanske hamnar i andra länder än Sverige. Små företag drabbas av sanktionsavgifter, vilket påverkar deras arbete hårt.

Låt oss höja tempot i förändringsarbetet så att vi får en bra miljöbalk med hög trovärdighet, tillämplig även för små företag.

Just den proposition vi behandlar i dag, effektiviseringspropositionen, innehåller i nästan alla delar steg i rätt riktning.

Det har framkommit tidigare att vi i allianspartierna i vår gemensamma motion bland annat lyft upp frågan om en tidsgräns på sex veckor för länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan. Det är lite synd att just den här delen har förändrats från vad Miljöbalkskommitténs majoritet fört fram till vad som nu finns i regeringspropositionen. Det här handlar om trovärdighet och lika ställning mellan myndigheter och dem som ansöker, till exempel företag. Om jag säger till länsstyrelsen att jag förstår att det är viktigt att jag kommer in med ett dokument inom sex veckor men att det kan komma lite senare skulle länsstyrelsen inte acceptera det. Majoriteten säger att det är viktigt att länsstyrelsen klarar detta på sex veckor, men det får gärna ta lite längre tid. Det är inte lika ställning mellan myndigheter och till exempel företag. Det ska vara lika villkor. Företag ska kunna ställa krav på att det offentliga håller sig inom rimliga tidsgränser – så att man vet vad som gäller. Då blir det enklare, och miljöbalken blir mer trovärdig.

Jag ska inte ytterligare ta kammarens tid i anspråk med de frågor som har lyfts upp av mina allianskolleger och där jag instämmer.

Fru talman! Låt mig avslutningsvis lyfta fram en fråga som har varit uppe tidigare i debatten men som ligger mig och Centerpartiet varmt om hjärtat. Det är frågan om strandskyddet. Det finns massor av sjöar, vattendrag och strandnära områden runt om i Sverige. Det finns ett generellt förbud mot bebyggelse. Det hindrar utvecklingen i många kommuner runt om i landet, framför allt glest befolkade kommuner eller landsbygdskommuner. Jag vill vända på lagstiftningen. Jag vill ge kommunerna och invånarna makten över strandskyddet. Det är invånarna i kommunerna som ska få bestämma vilka områden som ska vara strandskyddade och vilka områden som kan tänkas utvecklas. Det är inte länsstyrelserna eller vi i riksdagen som ska bestämma att det ska se likadant ut i hela Sverige och att det ska vara ett generellt strandskyddsförbud. Låt kommunerna och invånarna få ett större inflytande över strandskyddet.

Låt mig ta två exempel som hindrar utvecklingen. I min hemkommun Marks kommun i Sjuhäradsbygden vill alla politiska partier, från Miljöpartiet till Moderaterna, skapa ett bostadsområde som ger förutsättningar för byggande av flera villor, för ett vidare friluftsliv, för fler idrottsplatser så att till exempel de som spelar fotboll får fler ställen att vara på i Marks kommun. Bostadsområdet kan inte byggas nu. Det går inte att exploatera det därför att strandskyddsbestämmelserna hindrar detta. Det hindrar den lokala utvecklingen, och det hindrar tillväxten i min del av Sverige.

Nu har det uppkommit exempel i de stormdrabbade områdena i Småland. Nu har, tyvärr, en del sjöar blivit frilagda. De träd som har blåst ned på grund av stormen har lett till öppna ytor. Det har framförts önskemål om att exploatera och skapa nya, spännande och fina bostadsområden. Nej. Det hindras. Strandskyddsbestämmelserna är där igen. Då kan inte dessa kommuner ta med sig något positivt ut ur det jobbiga arbete som de både har haft bakom sig och har framför sig.

Dessa exempel är bara några av de exempel i landet där de lokala politikerna hindras i sina möjligheter att utveckla sina kommuner. Jag hoppas att beredningen som Sven Gunnar Persson så förtjänstfullt beskrev kommer i gång fort och kommer att arbeta med ett visst tempo.

Fru talman! Jag vill instämma i yrkandet om bifall till reservation 1. Jag står givetvis bakom alla övriga reservationer från Centerpartiet. Jag kan inte annat än instämma i Sven Gunnar Perssons hyllningskör över både alliansen, personalen och kollegerna i miljö- och jordbruksutskottet. (Applåder)

Anf. 58 ÅSA DOMEIJ (mp):

Fru talman! Ledamöter! Det betänkande som vi diskuterar i dag innehåller en mängd olika saker, från propositionen om effektivare miljöprövning till en rad olika motioner från den allmänna motionstiden. Jag tänkte lyfta fram några av våra reservationer, dock inte alla, därför att det hinner jag inte på den här tiden.

Jag tänkte börja med att ta upp klimatfrågan. De flesta av oss har väl läst i tidningarna om den hotande klimatförändringen, som kanske kan leda till att Golfströmmen till och med stannar av. Det är en sak som har diskuterats många gånger tidigare, men vi vet inte vad som håller på att ske.

Det enda vi vet är att när vi förändrar klimatet håller vi på med ett storskaligt experiment, som på intet sätt kan försvaras. Klimatförändringen är ingenting som kommer senare eller enbart kommer att drabba kommande generationer, utan den är någonting som håller på att hända redan nu.

Vi har tillsammans med Vänsterpartiet en reservation som handlar om planerna på gasutbyggnad. Ett utbyggt fossilgasnät är det stora hotet mot Sveriges klimatmål.

Svenska Gasföreningen säger i sin vision så här: "I vår visionära framtid uppgår naturgasstillförseln till 100 TWh per år." 100 terawattimmar per år – det är fullkomligt gigantiskt. Men okej – det är ju Svenska Gasföreningen som säger det, och det är klart att de vill sälja mycket gas. Så kan man se på det.

Det som kanske är ännu mer alarmerande är vad svenska myndigheter har sagt. Inför kontrollstationen i år har Energimyndigheten och Naturvårdsverket visat i en prognos att efter 2010 kommer koldioxidutsläppen i Sverige att öka väldigt kraftigt. Då räknar man på en väldigt stor introduktion av fossil gas. Det är 50 terawattimmar som man pratar om.

Då kan man ställa sig frågan: Är det inte bättre att använda den fossila gasen än att använda olja eller kol? Ja, det är det i det enskilda fallet. Men det allra bästa vore om man använde biobränslen i stället.

Och visst skulle det vara okej att använda gasen och öka gasanvändningen för en del industriella ändamål. Men om man bygger ut en stor

infrastruktur, som måste förräntas, är man tvungen att gå in på andra marknader, som bibränslemarknaden. När man väl har gjort en sådan investering måste man sälja gasen på något sätt, och då kan man gå ned i pris för att kunna konkurrera på ett effektivare sätt mot bibränslena. Sverige hör till de länder som har väldigt goda förutsättningar för bibränslen, och varför ska vi då inte utnyttja det?

Jag är lite fundersam: Hur ställer sig de andra partierna i riksdagen egentligen till gasutbyggnaden? Socialdemokraterna har haft en ganska passiv hållning. Regeringen har stora möjligheter att göra någonting när det gäller tillståndsgivning till gasnäten. Man kan uttala sig i policyfrågor, hur man ser på den framtida energipolitiken, hur många terawattimmar gas man tänker sig, hur mycket man kan acceptera och ändå klara klimatmålen.

Jag tänker också särskilt på Centern och Folkpartiet, varför de inte är med oss och Vänsterpartiet på den här reservationen. De partierna har i olika sammanhang uttalat sig väldigt kritiskt mot gasutbyggnaden. Jag tycker att det är dags att vi så småningom får en rejäl debatt om fossilgasens framtid. Kanske vi ska ordna någon gemensam interpellationsdebatt, så att vi får lite mera tid att ägna oss åt den här frågan och kan fördjupa oss lite mer.

En annan fråga som jag vill ta upp är havsmiljöfrågorna, där vi också har en reservation, den här gången tillsammans med Folkpartiet. Nu har det gått ett par år sedan Havsmiljökommissionen kom med sitt förslag. Sedan dess har också Miljöårsberedningen publicerat en rapport om ett alarmerande läge för havsmiljön. Det handlar om övergödningssituationen, fisket och hotet mot bestånden, oljefrågor, sjöfarten och kemikalier.

När ska vi få en politik på havsmiljöområdet som tar ett samlat grepp och där det blir tydligt att miljön sätts före kortsiktiga exploateringsintressen?

Vi skulle vilja att Östersjön blev ett internationellt pilotområde, med ett starkt och heltäckande skydd. Det är någonting man måste göra på den överstatliga nivån för att verkligen få en rejäl kraft i det här arbetet och våga genomföra åtgärder.

En sak som vi vill efterlysa är att regeringen jobbar mer på regeringsnivå med att skärpa kraven inom PSSA-arbetet. Det är jättebra att regeringen har jobbat med PSSA-ansökan och kommit en bit på väg, men det vore mycket bättre om regeringen genom olika diplomatiska kontakter kunde jobba mer med att få ytterligare skärpning i kraven, och inte enbart lämna det till myndigheterna. Det skulle få en mycket större tyngd om det sköttes på regeringsnivå.

Vi kan göra en hel del själva redan nu. Vi skulle kunna ställa miljökrav på sjöfarten i de egna vattnen. Vi skulle kunna jobba mer med frågan om enskilda avlopp för att minska övergödningen.

Vi skulle också behöva tänka lite mer långsiktigt. Kan vi göra någonting för att förändra jordbrukets struktur på sikt? Jag är medveten om att det här kanske är den allra svåraste frågan i övergödningssproblematiken. Men vore det inte läge nu att i en utredning titta på vilka möjligheter det finns att långsiktigt förändra jordbrukets struktur för att minska övergödningen?

En sista fråga som jag tänkte nämna är strandskyddet. Kjell-Erik Karlsson från Vänsterpartiet har redan tagit upp den frågan på ett tjänstfullt sätt.

Dispenserna ökar hela tiden. Det är alltså en enorm belastning. Vi kan se att trots att vi har ett strandskydd är det mycket attraktiv strandmark som bebyggs. Visst kan det säkert vara trevligt för den som får bygga väldigt nära vattnet, i alla fall så länge det inte blir någon översvämning. Men man måste också tänka på den snabba privatiseringen av mark. Det är någonting som drabbar alla människor som rör sig ute i naturen, alla som vandrar, paddlar kanot, seglar eller kanske vill ta en liten kvälls promenad ned till ett vackert vatten.

Man kan tycka att i det enskilda fallet kanske inte exploateringen spelar så stor roll, men alla dispenser sammantaget innebär ett väldigt stort hot mot både växter och djur och folks möjligheter att bedriva friluftsliv.

*En effektivare
miljöprövning*

Anf. 59 SINIKKA BOHLIN (s):

Fru talman! Ärade kammarledamöter! Alla ni som är utanför det här huset och får njuta av den sommar som äntligen kom, och den vackra miljö som vi har till och med i en huvudstad! Miljön har blivit bättre. Visst har vi mycket kvar att göra.

Jag upplever inte miljöbalken, som Lars Lindblad beskrev den, som en stoppboll – tvärtom. I vårt arbete för att förverkliga ett långsiktigt hållbart samhälle är miljöbalken miljöpolitikens centrala verktyg. Det tog åtta år att föda fram detta barn. Det behövdes två regeringar. Men vi ska också komma ihåg att när vi beslutade om miljöbalken tillsatte vi samtidigt en miljöbalkskommitté, eftersom vi kände att det fanns saker som måste förbättras. Jag måste säga att Miljöbalkskommittén har gjort ett väldigt bra arbete i de delbetänkanden som har kommit.

Balken är naturligtvis inte ensam, utan den samverkar med de andra medel som vi har, understöder miljöpolitiska instrument som miljömålen, som vi ska debattera till hösten, sektorsmålen, ekonomiska styrmedel och tillgänglighet till information om produkter och verksamhetsutövaren.

För att upprätthålla skyddet för människors hälsa och miljön – det är ju det som vi diskuterar – och för att leva upp till Sveriges åtaganden inom EU och internationellt är det nödvändigt att miljöpröva nya och ändrade verksamheter som påverkar miljön. Prövningen ska ge även allmänheten rätt till demokratisk insyn och inflytande.

Det är många före mig som har beskrivit det här betänkandet på ett väldigt bra sätt. Jag ska ändå försöka ta upp några frågor.

Enligt förslaget ska det bli enklare för företag som behöver ändra eller bygga ut sin verksamhet. Miljöprövningen ska bli snabbare och enklare med kortare handläggningstider. Men hälso- och miljökraven är fortsatt lika höga, som alla har poängterat här.

Jag kanske ska kommentera sexveckorstiden som många har tagit upp. När jag har läst alla remissvar känner jag precis som många att det fortfarande finns oklarheter och lite tveksamheter innan man går vidare i den här frågan. Jag känner att i nuläget är vi inte beredda att gå vidare. Det viktiga är ändå det som vi ser framför oss, alltså samrådsförfarandet.

Det är viktigt i det här ärendet att försöka få bort onödigt krångel för företag som ska starta eller ändra en verksamhet. Jag har precis som många andra träffat många företagare som har upplevt krångligheter. För

vår del är förslaget om en effektivare miljöprövning också en viktig del av regeringens handlingsprogram med 291 förbättringar för att minska företagens regelbörda.

I vårt betänkande finns det flera förslag till ändringar av miljöprövningen. Det kanske viktigaste är att beslutsunderlaget ska bli bättre redan från början så att de sena kompletteringar som vi upplever finns i dag och som fördröjer handläggningen kan undvikas. Därför finns nu också ett förslag om hur miljökonsekvensbeskrivningar ska tas fram och vad de ska innehålla. Det ska vara klara och tydliga regler.

Vi har också ett avsnitt om täkter som ska prövas enligt samma bestämmelser som gäller för övriga miljöfarliga verksamheter. Detta gör att prövningen blir tydligare.

För att få en ökad flexibilitet och ett effektivare, tydligare och mer samordnat prövningssystem ska det räcka med att vissa mindre vattenverksamheter anmäls till länsstyrelsen. I dag krävs tillstånd av miljödomstolen.

I dag prövar regeringen alltid nyetablering av flera stora verksamheter. Vi föreslår nu i betänkandet att den obligatoriska tillåtighetsprövningen endast ska gälla stora infrastrukturprojekt, anläggningar för kärnteknisk verksamhet samt anläggningar för att bryta uranhaltigt material eller andra ämnen som kan användas för framställning av kärnbränsle. Men för verksamheter som inte längre omfattas av tillåtighetsprövning ska regeringen kunna förbehålla sig prövningen. Kommunerna får ett starkt inflytande över vilka verksamheter som ska prövas av regeringen.

Att miljöprövningen nu görs enklare och handläggningen snabbare är viktigt för att underlätta och stimulera företaget. Vi tror att det här gynnar investeringar inom små och stora företag, jordbruk, skogsbruk och infrastruktur.

Vi vet att det kommer nya förslag, som vi väntar med glädje. Vi får väl se om vi hinner ta det före valet. Det finns drömmar om olika allianser här. Det kanske skulle vara roligt att ändå få pröva vissa nya förslag angående miljöbalken.

Fru talman! De föreslagna förändringarna är ett led i regeringens övergripande politik för miljödriven tillväxt och hållbar utveckling. Den stora utmaningen för den moderna miljöpolitiken är att bryta sambandet mellan ekonomisk utveckling och negativ påverkan på miljön och människors hälsa. Vi vet att OECD konstaterade i sin granskningsrapport att Sverige är ett av de få länder som har lyckats att bryta sambandet mellan miljöförstöring och ekonomisk tillväxt. Jag säger en gång till att jag inte ser miljöbalken som en stoppboll. Jag ser den faktiskt som en möjlighet för utveckling.

Fru talman! Till sist vill jag tacka fru talman, personalen i kammaren, våra utskottskanslier, kära ledamöter – det spelar ingen roll om det är samarbetspartier eller alliansen – för ett gott samarbete. Jag önskar er en väldigt grön och vacker sommar.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 60 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag tror att vi kommer att få anledning att komma tillbaka till några av de frågor där alliansen har frågetecken och invändningar i

samband med att Miljöbalkskommitténs slutbetänkande kommer att omvandlas till proposition och behandlas här i riksdagen. Så jag tänkte fråga Sinikka Bohlin om vi inte skulle kunna ta och svalka oss i Hjälmarens vatten bara en liten stund tillsammans så här i sommarvärmen.

Det pågår en översyn, står det i betänkandet, som svar på min motion om varför Hjälmaren inte ska behandlas på samma sätt som de andra stora sjöarna när det gäller miljöbevakning. Det pågår en översyn till följd av vattendirektivet som också ska kika på vilka objekt som ska gå in under miljöbevakningen. Då vill jag bara i all enkelhet fråga Sinikka Bohlin om hon inte tycker att det är rimligt att de fyra stora sjöarna behandlas på samma sätt i fortsättningen.

Anf. 61 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Jag skulle gärna åka till Hjälmaren och bada. Det kanske händer. Jag har naturligtvis inte i det här läget ett färdigt svar. I princip tycker jag att om vi har fyra stora sjöar – precis som vi pratar om fyra eller fem stora rovdjur – så ska de hanteras lika. Det gäller både rovdjur och miljöövervakning av våra stora sjöar.

Anf. 62 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Sinikka Bohlin för det ovanligt kloka och eftertänksamma svaret. Vi verkar ha samma åsikt i den frågan. Därför ser jag fram emot resultatet av den översyn som görs, det förslag som kommer ut ifrån den, där vi gemensamt kan kräva att de fyra stora sjöarna får samma villkor när det gäller miljöövervakning.

Anf. 63 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Jag tackar för de orden. Man kan naturligtvis till det här koppla diskussionen om strandskyddet för Hjälmaren. Det kanske också ska finnas stränder för alla de människor som bor mitt i stenstäderna, så att de ska kunna nå stränderna. I den frågan kan jag säga att i väntan på och i beredningen av propositionen är det väldigt viktigt att man i kommunerna – många gör om sina översiktsplaner – funderar väldigt mycket över hur det ser ut i kommunen. Vad ska vi aldrig röra? Och vad är möjligt att göra i framtiden? Eftersom alla pratar om stränder, till och med i Sorsele där det inte finns några stränder för tillfället på grund av översvämningar, kanske man ska börja planera från stranden. Det kanske vore någonting att tänka på i stället för att bygga i vattnet och vänta på att översvämningen kommer.

Anf. 64 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Jag ska inte förlänga det här så mycket. Vad jag förstår har många pratat om det fina vädret ute, och ni längtar väl dit. Men jag har bara fyra minuter så det ska väl inte bli så besvärligt.

Jag kan konstatera att i den borgerliga alliansen vill samtliga partier ha ett lokalt anpassat strandskydd, dock med lite olika inriktningar. I det sista inlägget av Sinikka Bohlin finns det något som man kan se som en öppning från Socialdemokraternas sida.

Jag tror att vi alla här ändå är väldigt överens om att strandskyddet är och har varit en viktig faktor för att vi trots allt har de stränder som vi har i Sverige, att de har skyddats under den tid som strandskyddsbestämmelserna har funnits. Då är det tillgängligt. Det har också tillkommit att man ska bevara de biologiska värdena, vilket är nog så viktigt i sammanhanget.

Men sedan kommer problematiken som tydliggörs av att antalet dispenser ökar och att man naggat i kanten. Det är det ena argumentet för att gå in och göra en lokal anpassning för att upprätthålla respekten för det strandskydd som vi har. Det har i de flesta fall visat sig med all tydlighet att man har stor respekt för ett lokalt förankrat regelverk och att det finns alla förutsättningar att även upprätthålla det.

Det här är tvådelat. Det finns ju de kommuner, som i mina hemtrakter i Bohuslän, som har ett oerhört exploateringsstryck och där man naturligtvis måste upprätthålla en stor restriktivitet för att över huvud taget klara att hålla stränderna fria. Sedan finns det glesbygdskommuner i andra delar av Sverige där man naturligtvis upplever att de oändliga strandlinjerna är en tillgång för att locka till sig folk och skapa attraktiva boendemiljöer. Från Folkpartiets sida har vi sett att båda de här problemen går att lösa på ett sätt, genom att lokalt anpassa strandskyddet så att det får den acceptans och respekt som det måste få ha.

Sinikka Bohlin var inne på översiktsplanens roll i det hela. Jag tycker att man mycket väl kan använda översiktsplan i processen för att utveckla det lokala strandskyddet. Det är en utmärkt demokratisk samrådsprocess där många människor deltar och får komma till tals, så att man får den lokala aspekten på det hela.

Vår utgångspunkt är att kommunerna ska få kravet på sig att inventera sina stränder och presentera vad som är viktigt och vad som är mindre viktigt för att på det sättet få ett lokalt anpassat strandskydd som fastläggs av till exempel länsstyrelsen. Vad man då kan få är en möjlighet att väldigt planmässigt få fram områden där man kan ha en bebyggelseutveckling i ett ganska otvunget läge.

Som någon tog upp ökar antalet dispenser. I och med att man inte har ett helhetsgrepp när man beviljar dispenser blir det lite slumpmässigt, skulle jag vilja säga. Skulle en kommun få chansen att gå in och titta på hela kommunen i ett sammanhang och fastlägga ett eget lokalt strandskydd, skulle man ha alla möjligheter att få det att fungera väldigt bra.

Det har gjorts ett försök att genomföra ett lokalt strandskydd i Öckerö kommun. Länsstyrelsen i dåvarande Bohuslän och Öckerö kommun beslutade om ett sådant strandskydd. Tyvärr får man inte göra på det viset enligt regelverket, så det underkändes sedermera av Naturvårdsverket.

Jag skulle verkligen önska att utredningen kunde komma fram till ett förslag om den typen av regelverk, så att det blir möjligt för en kommun att arbeta fram ett lokalt anpassat strandskydd.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 18 juni.)

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 17 juni

2004/05:1897 av *Ragnwi Marcelind* (kd) till samhällsbyggnadsminister
Mona Sahlin

Lantmäteriets databaser

2004/05:1898 av *Harald Nordlund* (fp) till statsrådet Lena Sommestad
Trätjärna

2004/05:1899 av *Lennart Klockare* (s) till statsrådet Ulrica Messing
Haparandabanan

2004/05:1900 av *Krister Hammarbergh* (m) till statsrådet Ulrica Mes-
sing

Haparandabanan

2004/05:1901 av *Erling Wälivaara* (kd) till utrikesminister Laila Frei-
valds

Brott mot mänskliga rättigheter

2004/05:1902 av *Erling Wälivaara* (kd) till jordbruksminister Ann-
Christin Nykvist

Konsekvensanalys av ILO 169

2004/05:1903 av *Cecilia Widegren* (m) till jordbruksminister Ann-
Christin Nykvist

Certifiering av hovslagare

2004/05:1904 av *Mikael Oscarsson* (kd) till statsrådet Ylva Johansson
Feldiagnoser

2004/05:1905 av *Erling Wälivaara* (kd) till statsrådet Ibrahim Baylan
Mobbning i skolan

2004/05:1906 av *Erling Wälivaara* (kd) till statsrådet Lena Sommestad
Alternativa drivmedel

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 13 september.

8 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmäldes att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 17 juni

2004/05:1849 av *Tuve Skånberg* (kd) till näringsminister Thomas Östros
Posten AB

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 13 september.

Prot. 2004/05:142 9 § Kammaren åtskildes kl. 13.04.
17 juni

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till och med 5 § anf. 26 (delvis)
och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ANDERS FORSBERG

/Monica Gustafson

1 § Meddelande om preliminär plan för kammarens sammanträden hösten 2005	1
2 § Meddelande om statistiska uppgifter för riksdagsarbetet	1
3 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	1
4 § Hänvisning av ärenden till utskott	1
5 § Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken	2
Finansutskottets betänkande 2004/05:FiU20.....	2
Anf. 1 CARIN LUNDBERG (s).....	2
Anf. 2 MIKAEL ODENBERG (m).....	3
Anf. 3 KARIN PILSÄTER (fp).....	6
Anf. 4 MATS ODELL (kd).....	8
Anf. 5 ROGER TIEFENSEE (c).....	11
Anf. 6 ARNE KJÖRNSBERG (s).....	13
Anf. 7 MIKAEL ODENBERG (m) replik.....	17
Anf. 8 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	18
Anf. 9 MIKAEL ODENBERG (m) replik.....	18
Anf. 10 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	19
Anf. 11 MATS ODELL (kd) replik.....	20
Anf. 12 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	20
Anf. 13 MATS ODELL (kd) replik.....	21
Anf. 14 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	21
Anf. 15 KARIN PILSÄTER (fp) replik.....	22
Anf. 16 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	22
Anf. 17 KARIN PILSÄTER (fp) replik.....	23
Anf. 18 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	24
Anf. 19 ROGER TIEFENSEE (c) replik.....	24
Anf. 20 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	25
Anf. 21 ROGER TIEFENSEE (c) replik.....	25
Anf. 22 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	26
Anf. 23 LARS BÄCKSTRÖM (v).....	26
Anf. 24 KARIN PILSÄTER (fp) replik.....	29
Anf. 25 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik.....	30
Anf. 26 KARIN PILSÄTER (fp) replik.....	30
Anf. 27 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik.....	31
Anf. 28 MIKAEL ODENBERG (m) replik.....	31
Anf. 29 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik.....	32
Anf. 30 MIKAEL ODENBERG (m) replik.....	33
Anf. 31 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik.....	33
Anf. 32 MATS ODELL (kd) replik.....	34
Anf. 33 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik.....	35
Anf. 34 MATS ODELL (kd) replik.....	35
Anf. 35 TREDJE VICE TALMANNEN	36
Anf. 36 MATS ODELL (kd) replik.....	36

Anf. 37	LARS BÄCKSTRÖM (v) replik.....	36
Anf. 38	ROGER TIEFENSEE (c) replik.....	37
Anf. 39	LARS BÄCKSTRÖM (v) replik.....	37
Anf. 40	ROGER TIEFENSEE (c) replik.....	38
Anf. 41	LARS BÄCKSTRÖM (v) replik.....	38
Anf. 42	YVONNE RUWAIDA (mp).....	39
Anf. 43	KARIN PILSÄTER (fp) replik	42
Anf. 44	YVONNE RUWAIDA (mp) replik.....	43
Anf. 45	KARIN PILSÄTER (fp) replik	43
Anf. 46	YVONNE RUWAIDA (mp) replik.....	44
Anf. 47	ROGER TIEFENSEE (c) replik.....	44
Anf. 48	YVONNE RUWAIDA (mp) replik.....	45
Anf. 49	ROGER TIEFENSEE (c) replik.....	45
Anf. 50	YVONNE RUWAIDA (mp) replik.....	46
Anf. 51	GUNNAR ANDRÉN (fp).....	46
	(Beslut skulle fattas den 18 juni.).....	47
6 §	En effektivare miljöprövning	47
	Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2004/05: MJU15	47
Anf. 52	ALF ERIKSSON (s)	47
Anf. 53	LARS LINDBLAD (m)	48
Anf. 54	SVERKER THORÉN (fp)	51
Anf. 55	SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	52
Anf. 56	KJELL-ERIK KARLSSON (v).....	54
Anf. 57	CLAES VÄSTERTEG (c)	55
Anf. 58	ÅSA DOMEIJ (mp)	57
Anf. 59	SINIKKA BOHLIN (s).....	59
Anf. 60	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik.....	60
Anf. 61	SINIKKA BOHLIN (s) replik.....	61
Anf. 62	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik.....	61
Anf. 63	SINIKKA BOHLIN (s) replik.....	61
Anf. 64	LARS TYSKLIND (fp).....	61
	(Beslut skulle fattas den 18 juni.).....	62
7 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	63
8 §	Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	63
9 §	Kammaren åtskildes kl. 13.04.	64

